

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА НАУЧНОТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ,
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ И ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО**

Трг Републике Српске 1, Бања Лука; Тел: 051/338-731; Факс: 051/338-856;
www.vladars.net; E-mail: mnrvoid@mnrvoid.vladars.net

На основу члана 22. став 8. Закона о високом образовању («Службени гласник Републике Српске», бр. 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18, 26/19 и 40/20), члана 18. став 2. Уредбе о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова («Службени гласник Републике Српске», бр. 35/11 и 51/11) и Рјешења број: 19.040/612-186-7-3/19 од 08.06.2020. године, министар за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво издаје

**ДОЗВОЛУ
ЗА ИЗВОЂЕЊЕ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА**

Универзитету у Бањој Луци, са сједиштем у Бањој Луци, Универзитетски град-Булевар војводе Петра Бојовића 1А, одобрава се извођење студијског програма

НОВИНАРСТВО И КОМУНИКОЛОГИЈА - 240 ECTS, са усмјерењима:

- Мултимедијално новинарство и
- Односи с јавношћу,

на првом циклусу студија, у трајању од четири године, на ОЈ Факултет политичких наука, адреса: Бања Лука, Булевар војводе Петра Бојовића 1А, од академске 2020/21. године.

Број: 19.040/612-186-7-3-4/19
Датум: 29.06.2020. године

МИНИСТАР

мр Срђан Рајчевић

Република Српска
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Сенат Универзитета

Број: 02/04-3.3126-6-7/19

Дана, 28.11.2019. године

На основу члана 64. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18 и 26/19) и члана 33. Статута Универзитета у Бањој Луци, а након разматрања Приједлога одлуке Наставно-научног вијећа Факултета политичких наука број: 08/3.1264-3-2/19 од 20.11.2019. године, Сенат Универзитета у Бањој Луци, на 44. сједници одржаној 28.11.2019. године, утврдио је

ОДЛУКУ

о прихватању и усвајању Елабората о оправданости покретања студијског програма Новинарство и комуникологија првог циклуса студија на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци

I

Усваја се Елаборат о оправданости покретања студијског програма Новинарство и комуникологија са усмјерењима Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу првог циклуса студија на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

II

Саставни дио Одлуке је Елаборат о оправданости покретања студијског програма Новинарство и комуникологија са усмјерењима Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу првог циклуса студија на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

III

Наставни план и програм студијског програма Новинарство и комуникологија првог циклуса студија примјењиваће се од академске 2020/2021. године.

IV

Универзитет у Бањој Луци поднијеће Министарству за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске захтјев за лицензирање студијског програма Новинарство и комуникологија првог циклуса студија на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

V

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

У складу са одредбама Закона о високом образовању и Статута Универзитета у Бањој Луци, а након разматрања Одлуке Наставно-научног вијећа Факултета политичких наука о усвајању Елабората о оправданости покретања студијског програма Новинарство и комуникологија са усмјерењима Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу првог циклуса студија на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци број: 08/3.1264-3-2/19 од 20.11.2019. године, Сенат Универзитета Бањој Луци на 44. сједници одржаној 28.11.2019. године Универзитета у Бањој Луци донио је Одлуку као у диспозитиву.

Достављено:

1. Министарству за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво РС,
2. Проректору за наставу и студентска питања,
3. Факултету политичких наука,
4. Материјал сједнице Сената.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА
РЕКТОР
Проф. др Радослав Гајанин

Број: 08/3.1264-3-2/19
Дана: 20.11.2019. године

На основу чланова 22. и 71. Закона о високом образовању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18 и 26/19) и чланова 54. и 102. став (2) Статута Универзитета у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука на 115. сједници одржаној 20.11.2019. године, доноси

ОДЛУКУ

о утврђивању приједога за лицензирање новог студијског програма

I

Усваја се приједлог за лицензирање новог студијског програма I циклуса студија, на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци, под називом „**Студијски програм новинарства и комуникологије, са усмјерењима Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу**“.

II

Саставни дио ове Одлуке је Елаборат о оправданости оснивања новог студијског програма са наставним планом и програмом студија.

III

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Сенат Универзитета
2. а/а

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES

ЕЛАБОРАТ

о оправданости покретања новог Студијског програма под називом:

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ СА УСМЈЕРЕЊИМА:

– МУЛТИМЕДИЈАЛНО НОВИНАРСТВО

– ОДНОСИ С ЈАВНОШЋУ

Бања Лука, 2019. године

Чланове комисије за израду Елабората о изради и покретању новог студијског програма под називом: „Студијски програм новинарства и комунологије са усмјерењима – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу“ именовало је Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука одлуком бр. 08/3.972-3-2/19 на сједници одржаној 18.09.2019. године.

Комисију чине:

1. Проф. др Здравко Злокапа, декан Факултета политичких наука, председник
2. Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић, руководилац Студијског програма новинарства и комунологије, чланица
3. Мр Борислав Вукојевић, секретар Студијског програма новинарства и комунологије, члан
4. Доц. др Драгана Трнинић, ужа научна област *Комунологија*, чланица
5. Драган Пајић, представник спољне заинтерсоване стране (Радио Републике Српске)
6. Вања Гогих, студенткиња четврте године Студијског програма новинарства и комунологије

САДРЖАЈ ЕЛАБОРАТА:

УВОД.....	4
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ.....	6
2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ.....	8
3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О СТУДИЈСКОМ ПРОГРАМУ	10
4. ОПРАВДАНОСТ/МОТИВИ ЗА ПОКРЕТАЊЕ НОВОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ	12
4.1. Резултати истраживања о запослењу дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије.....	13
5. УСКЛАЂЕНОСТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА СА ПОТРЕБАМА	14
ТРЖИШТА РАДА.....	14
6. ЦИЉЕВИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ .	16
7. ПРОФИЛ КВАЛИФИКАЦИЈА	18
8. ИСХОДИ УЧЕЊА.....	21
9. КРИТЕРИЈУМИ И НАЧИНИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА	25
10. КОНСУЛАТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА.....	26
11. УСАГЛАШЕНОСТ СА МИСИЈОМ И СТРАТЕГИЈОМ УНИВЕРЗИТЕТА.....	29
12. УСЛОВИ УПИСА НА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ.....	30
13. УСЛОВИ ПРЕЛАСКА СА ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА	31
14. МОБИЛНОСТ СТУДЕНАТА И НАСТАВНИКА.....	32
15. НАЧИН ОЦЈЕЊИВАЊА И ВРЕДНОВАЊА СТУДЕНАТА.....	33
16. ПРОСТОРНИ И ТЕХНИЧКИ РЕСУРСИ	35
17. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ (доdjељивање ЕЦТС бодова, основни подаци о предметима, флексибилност Наставног плана и програма, студентска пракса)	37
18. ПОДУДАРНОСТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ СА ПРОГРАМИМА У ОКРУЖЕЊУ	38
19. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ (усмјерења Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу)	39
20. СИЛАБУСИ.....	47
21. ПРИЛОЗИ	223

УВОД

Студијски програм новинарства и комуникологије основан је под називом Журналистика 1998. године, као један од одсека на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци. У то вријеме био је једини студијски програм новинарства на јавним универзитетима у Републици Српској. До прве промјене наставног плана и програма дошло је 2007. године, када је промијењен назив у студијски програм Новинарство, организован као модел студија 3+2. Према овом моделу, уписане су три генерације студената: 2007, 2008. и 2009. године.

Након оснивања Факултета политичких наука, студијски програм Новинарство постаје један од четири студијска програма Факултета. Исте године, програмом релиценцирања, студијски програм прелази на модел студија 4+1 и добија назив Основне академске студије новинарства и комуникологије, а 2010. године лиценциран је наставни план и програм Студијског програма новинарства и комуникологије (број Дозволе за извођење студијског програма: 07.023/612-454-14/10, од 15.10.2010. године). Због динамичности новинарске и комуниколошке професије, 2017. године дошло је до нове измјене наставног плана и програма Студијског програма новинарства и комуникологије. Измјена се односила на промјене до 20 ЕЦТС бодова (број Одлуке о измјени наставног плана и програма Студијског програма новинарства и комуникологије у оквиру 20 ЕЦТС бодова: 02/04-3.2109-6/17, од 13.07.2017).

Структура актуелног студијског програма јесте 4+1+3, што значи да основни студиј траје четири године, мастер студиј годину и докторски студиј три године. Студије се организују као редовне, а начин извођења наставе је образовање у сједишту. Након завршетка првог циклуса студија стиче се звањедипломирани новинар – 240 ЕЦТС. Други циклус Студијског програма новинарства и комуникологије лиценциран је 2011. године под називом *Дипломске академске студије новинарства и комуникологије* са два усмјерења: Комуниколошке студије и Новинарске студије (број Дозволе за извођење студијског програма: 07.023/612-669-10/11, од 19.09.2010. године). Докторски студиј Студијског програма новинарства и комуникологије дио је јединственог докторског студија Факултета политичких наука као истраживачка област Студије медија (Рјешење о испуњености услова за извођење студијског програма трећег циклуса број: 07.05/612-176-8/14, од 05.10.2016. године).

Студијски програм новинарства и комуникологије припада научној области друштвених наука и научном пољу новинарства и комуникологије. Уже научне области које су заступљене у програму су: новинарство, комуникологија, информационе науке – социјални аспект и масовни медији.

Актуелна историјска фаза развоја технологије медија и константан раст примјене технологије компјутера и интернета указује да ће се у будућности сви важни глобални комуникацијски процеси одвијати помоћу нове технологије медија. Врло је важно стога да се образовање новинара и комуниколога прилагоди овим актуелним процесима.

Промјене на глобалној медијској сцени захтијевају да се образовању студената новинарства и комуникологије приступи на фундаментално нов начин како би се избјегла колизија између стеченог образовања и потреба из праксе. Неопходно је да се образовни процес на високошколским установама прилагоди овим промјенама, које с једне стране подупиру и актуелне реформе у области високошколског система према моделу Болоњске реформе образовања. образовање за савремени профил новинара и комуниколога захтијева примјену нових техника и метода у наставном процесу,

промјену предмета и њиховог садржаја, али и примјену нових начела у поступцима валоризовања студентског рада и постигнутог нивоа у образовању.

Поред актуелних глобалних трендова у сфери медија и комуникација, с једне стране, и у области академског образовања новинара и комуниколога, с друге стране, потреба и спремност за реструктурисањем постојећег Студијског програма новинарства и комуникологије детерминисане су и другим чиниоцима који јасно упућују на неопходност иновирања и побољшања наставног плана и програма и његовог прилагођавања тржишту рада, интересима младих и њихових будућих послодаваца.

Покретање новог студијског програма под називом Студијски програм новинарства и комуникологије са два усмјерења – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу доминантно је детерминисано сљедећим чиниоцима: 1) успостављањем компатибилности између назива студијског програма, садржаја наставног плана и програма и излазних профила, односно звања која се стичу завршетком овог студијског програма (дипломирани новинар и дипломирани комуниколог за односе с јавношћу у зависности од усмјерења); 2) оспособљавањем студената за дјелатности у области новинарства, односа с јавношћу и уопште у пољу комуникација, према актуелним стандардима у глобалном и локалном информационо-комуникационом систему; 3) резултатима истраживања које је претходило иновирању наставног плана и програма, а које је било усмјерено на идентификовање недостатка актуелног Студијског програма новинарства и комуникологије из перспективе студената и релевантних заинтересованих страна; и 4) потребом за увођењем новог и тржишно атрактивног излазног профила у пољу комуникација (дипломирани комуниколог за односе с јавношћу) на Универзитету у Бањој Луци и уопште на јавним универзитетима у Републици Српској.

Активности које су претходиле модификовању Наставног плана и програма Студијског програма новинарства и комуникологије знатно су допринијеле проналаску одговора на кључна питања, а то су: који сегмент знања недостаје студентима новинарства и комуникологије, које промјене су неопходне у оквиру актуелног наставног плана и програма, и на који начин побољшати исходе учења и компетенције студената.

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ

Табела 1.1: Подаци о Универзитету у Бањој Луци

Преглед	
Подаци о високошколској установи	
Назив, адреса и e-mail адреса институције	Универзитет у Бањој Луци Булевар војводе Петра Бојовића 1А 78000 Бања Лука info@unibl.org
Интернет адреса	www.unibl.org
Назив, број и датум акта о оснивању	РЕПУБЛИКА СРПСКА – НАРОДНА СКУПШТИНА Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању (Службени гласник Републике Српске, број 30/07)
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	401017720006
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01040251
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	РЕПУБЛИКА СРПСКА
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	Број: 02/04-3.1161-7/16 04.05.2016. године
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	07.23/602-3900/09, од 22.06.2009. год.
Број и датум дозволе за рад ван сједишта	07.23/612-625-2/10, од 12.11.2010. год.
Број телефона	+387 51 321 181

Универзитет у Бањој Луци је водећа високошколска образовна институција у Републици Српској и други по величини универзитет у Босни и Херцеговини. Универзитет је основан 7. новембра 1975. године. Приликом оснивања у саставу Универзитета било је пет факултета: Електротехнички, Технолошки, Машински, Правни и Економски и три више школе. Медицински факултет основан је 1978. године. Остали факултети основани су касније: Пољопривредни и Шумарски

1992, Филозофски 1994, Архитектонско-грађевински 1995. године, Природно-математички 1996, Академија умјетности 1999, Факултет физичког васпитања и спорта 2001, Филолошки, Факултет политичких наука и Рударски факултет 2009. године, те Факултет безбједносних наука 2017. године. Универзитет у Бањој Луци данас има 17 факултета са 58 студијских програма I циклуса студија, 65 програма II циклуса и девет студијских програма III циклуса студија.

Универзитет у Бањој Луци је 2013. године акредитован и уписан у Регистар високошколских установа, који се води код Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета. Рјешење о акредитацији Универзитета у Бањој Луци донијела је Агенција за акредитацију високошколских установа Републике Српске 15.08.2013. године. На овај начин потврђен је стандард квалитета рада Универзитета сходно стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у европском простору високог образовања (ESG стандард) и критеријумима за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини.

Универзитет у Бањој Луци члан је Европске асоцијације универзитета (European University Association - EUA) и потписник Велике повеље универзитета (Magna Charta Universitatum). Члан је и Међународне универзитетске мреже академске и истраживачке сарадње, у окриљу Научног парка Универзитета La Sapienza из Рима (Италија), Генералне скупштине Интеруниверзитетског центра за научни рад и сарадњу са Источном и Југоисточном Европом (CIRCEOS), са сједиштем на Универзитету у Барију (Италија), Мреже универзитета UniAdrion, са сједиштем у Анкони (Италија), Евро-медитеранске фондације (EMUNI), са сједиштем у Словенији, и Универзитетске агенције за франкофонију (AUF).

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Подаци о организационој јединици	
Назив организационе јединице	Универзитет у Бањој Луци Факултет политичких наука
Адреса	Булевар војводе Петра Бојовића 1А, 78000 Бања Лука Лука Булевар војводе Петра Бојовића
Контакт телефони и факс	Тел: +387 51 304 001; Факс: +387 51 304 032
E-mail	info@fpn.unibl.org
Веб-адреса	http://www.fpn.unibl.org/
Декан факултета	Проф. др Здравко Злокапа
Продекан за наставу	Проф. др Душко Трнинић

Табела 2.1: Подаци о организационој јединици

Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци основан је 2009. године издвајањем четири студијска програма Филозофског факултета, и то: политичких наука, социологије, социјалног рада и новинарства, који су били лиценцирани као трогодишњи курсеви од 180 ЕЦТС (број Дозволе за извођење студијских програма: 07.29616/07, од 28.12.2007. године). Први изабрани декан проф. др Ненад Кеџмановић убрзо је покренуо процес релиценцирања студијских програма, из чега су настале четворогодишње студије од 240 ЕЦТС: Политикологија, Новинарство и комуникологија, Социологија и Социјални рад (број Дозволе за извођење студијских програма, 07.023/612-454-14/10 од 15.10.2010. године - табела 2.2).

У академској 2011/2012. години покренуте су мастер студије и то у четири усмјерења: политиколошке студије, међународне студије, новинарске и комуниколошке студије и студије социјалног рада (број Дозволе за извођење студијских програма: 07.023/612-669-10/11 од 19.09.2010. године - табела 2.2).

Током 2017. године лиценциран је и програм докторских студија под називом Докторски студиј друштвених наука за истраживачке области Социологија, Политикологија, Социјални рад и социјална политика и Студије медија који је академске 2017/2018. године почео са извођењем наставе на три истраживачке области: Социологија, Политикологија и Студије медија, са укупно 14 докторанада (Рјешење о испуњености услова за извођење студијског програма трећег циклуса, број: 07.05/612-176-8/14, од 05.10.2016. године).

Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, средином 2018. године, добио је дозволу за извођење два нова усмјерења на студијском програму II циклуса (мастер студије) Политикологија, и то: усмјерење Јавна управа и јавне политике и

усмјерење Локална самоуправа(број Одлуке: 07.050/612-145-40/17, од 20.06.2018. године). Завршетком ових усмјерења, стичу се академска звања: мастер политикологије - 300 ECTS - јавне службе и администрација и мастер политикологије - 300 ECTS - локална самоуправа.

Факултет политичких наука покренуо је 2011. године и научни часопис за друштвена питања „Политеиа“ као први такве врсте у Републици Српској, а електронска верзија доступна је на веб порталу Факултета. У циљу подстицања научно-истраживачког рада, на Факултету политичких наука у 2013. години основан је Институт за друштвена истраживања.

Правне, кадровске, рачуноводствене, библиотечке, административне, техничке и друге послове који су од заједничког интереса за обављање дјелатности Факултета, обављају стручне службе, чији рад организује и координира секретар ФПН-а БЛ. Органи управљања на ФПН-у БЛ су декан, продекани (за наставу и за научно-истраживачки рад), колегиј (са савјетодавном функцијом), вијећа подорганизационих јединица и Наставно-научно вијеће.

ФПН БЛ посједује простор намјенски грађен за потребе високог образовања. Поред просторни факултет располаже и одговарајућим техничким капацитетима. Све учионице су опремљене пројекторима и аутоматским платнима за пројекторе. Обезбијеђена је стална интернетска повезаност и 35 (тридесет пет) рачунара у рачунарској сали, који су стално доступни студентима. Студентима Факултета доступна је библиотека са око 6.000 књига и часописа, класичних и најновијих, домаћих и иностраних, публикација и периодике. Читаоница има 72 (седамдесет два) мјеста, а рачунарска сала 30 (тридесет) мјеста. Факултет континуирано улаже напоре на проширењу библиотечког фонда, укључујући и дигитални фонд, јачање издавачке дјелатности, покретање додатних стручних курсева по моделу цјеложивотног образовања.

3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О СТУДИЈСКОМ ПРОГРАМУ

Табела 3.1: Подаци о постојећем студијском програму

Назив	Студијски програм новинарства и комуникологије
Циклус	Први циклус студија
Модел	Први циклус у трајању од 4 године
Број ЕТЦС бодова	240 ЕТЦС
Врста студија	Академске студије
Академско звање	Дипломирани новинар
Област образовања	Друштвене науке – новинарство и комуникологија
Начин извођења	Редовне студије у сједишту у трајању од 8 семестара

Студије се организују као редовне, а начин извођења наставе је образовање у сједишту. Након завршетка првог циклуса студија у трајању од четири године стиче се звање дипломирани новинар – 240 ЕЦТС. Студијски програм новинарства и комуникологије припада научној области друштвених наука и научном пољу новинарства и комуникологије.

Сљедећа табела (табела 5.3) приказује кадровске ресурсе, тј. структуру академског особља на Студијском програму новинарства и комуникологије, гдје је стално запослено пет наставника (два у звању редовног професора, један у звању ванредног професора, два у звању доцента) и један сарадник у звању вишег асистента. Гостујући наставници на првом циклусу студија нису ангажовани. Ангажман гостујућих наставника заступљен је само на вишим нивоима студија, тј. само на трећем циклусу.

Табела 3.2: Академско особље на Студијском програму новинарства и комуникологије ФПН-а БЛ

Наставник/сарадник	Звање	Ужа/е научна/е област/и	Запослен/-а
Александар Богданић	Редовни професор	Комуникологија	1996.
Татјана Дуроњић	Редовни професор	Информационе науке – социјални аспект	2002.
Весна Ђурић	Ванредни професор	Новинарство	2009.
Драгана Трнинић	Доцент	Комуникологија	2009.
Анђела Купрешанин Вукелић	Доцент	Новинарство	2008.
Борислав Вукојевић	Виши асистент	Комуникологија	2015.

Исходи учења Студијског програма новинарства и комуникологије дефинисани су у постојећем Наставном плану и програму за студијски програм, а за сваки предмет појединачно у силабусима предмета. Постизање исхода учења врификује се кроз

процес полагања испита на сваком предмету. Поред компетенција општег знања и интелектуалне способности, програмом су дефинисани исходи који се односе на стицање и усвршавање одређених и специфичних вјештина (истраживање, селекција и писање) и техника неопходних за израду, уређивање и дисеминацију медијских садржаја. Исходи учења подразумијевају и стицање општих и посебних знања из новинарско-комуниколошких, правних, политиколошких, културолошких и других научних области неопходних за адекватан и компетентан професионални ангажман студената након завршетка студија.

Табела 3.3: Подаци о новом Студијском програму новинарства и комуникологије

Назив	Студијски програм новинарства и комуникологије - Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу
Циклус	Први циклус студија
Модел	Први циклус у трајању од 4 године
Број ЕТЦС бодова	240 ЕТЦС
Врста студија	Академске студије
Академско звање	Дипломирани новинар Дипломирани комуниколог за односе с јавношћу
Област образовања	Дрштвене науке – новинарство и комуникологија
Начин извођења	Редовне студије у сједишту у трајању од 8 семестара

Према новом наставном плану и програму Студијски програм новинарства и комуникологије траје четири године, с тим да се студенти по завршетку друге године опредјељују и усмјеравају сходно личним преференцијима и склоностима на једно од два усмјерења – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу. Поред двије заједничке године за свако усмјерење предвиђена су још по четири семестра, тј. по двије године студија које ће студентима омогућити неопходну специјализацију и додатно усавршавање у сфери новинарства или односа с јавношћу.

4. ОПРАВДАНOST/МОТИВИ ЗА ПОКРЕТАЊЕ НОВОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ

Покретање новог студијског програма под називом Студијски програм новинарства и комуникологије с два усмјерења – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу доминантно је детерминисано сљедећим чиниоцима:

- Успостављање компатибилности између назива студијског програма, садржаја наставног плана и програма и излазних профила, односно звања која се стичу завршетком студија (дипломирани новинар и дипломирани комуниколог за односе с јавношћу у зависности од усмјерења);
- Стицање и усавршавање нових техника и вјештина које су неопходне за професионални ангажман савременог новинара и комуниколога – стручњака за односе с јавношћу, с обзиром на актуелне и веома динамичне промјене и трендове и нове стандарде у савременим информационо-комуникационим системима;
- Превазилажење колизије између стеченог образовања и потреба из праксе, отклањањем недостатка актуелног наставног плана и програма, које су, поред наставног особља, идентификовали и свршени и активни студенти и заинтересоване стране у оквиру истраживања за потребе израде самоевалуационог извјештаја, које је претходило идеји и иницијативи за измјене постојећег наставног плана и програма. Студенти су као највеће недостатке актуелног наставног плана и програма нотирали недовољну заступљеност уско дисциплинарних предмета и недостатк практичне наставе;
- Академски, друштвено и тржишно оправдано раздвајање и специјализовање излазних профила – дипломирани новинар и дипломирани комуниколог за односе с јавношћу, увођењем два усмјерења која поред преференција студената задовољавају и потребе тржишта рада и отварају простор за увођење и изучавање уско дисциплинарних предмета усмјерених на специјализацију, тј. дубље проучавање ужих научних дисциплина (новинарство и комуникологија), које истовремено подразумијева стицање и усавршавање стручних компетенција неопходних за дјелатности новинара и стручњака за односе с јавношћу. У овом контексту, као индикатори за неопходност иновирања наставног плана и програма послужили су резултати истраживања о дипломираним студентима Студијског програма новинарства и комуникологије, које је такође претходило иницијативи модификовања наставног плана и програма. Резултати истраживања су, између осталог, показали да се дипломирани студенти суочавају са различитим проблемима приликом запошљавања, те да је један од најчешћих узрокован недовољном заступљеношћу предмета за стицање практичних знања током студирања.

4.1. Резултати истраживања о запослењу дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије

Поред истраживања које јеспроведено у сврху израде самоевалуационог извјештаја и које је било усмјерено на идентификовање предности и недостатка постојећег наставног плана и програма, процедури иновирања студија претходило је и истраживање о дипломираним студентима Факултета политичких наука, којим је обухваћено и утврђивање запослености свршених студената.

Резултати истраживања показали су да преко 70% испитаних студената има неку врсту радног ангажмана, од тога 47,5% су запослени на неодређено вријеме, 215 на одређено вријеме, а само 2,5% испитаника имају фелксбилне радне ангажмане (привремени, повремени послови и сл.).

Највећи проценат запослености на неодређено вријеме, узимајући у обзир сва четири студијска програма, забиљежен је међу дипломираним студентима Студијског програма новинарства и комуникологије. Када је у питању Студијски програм новинарства и комуникологије, процентуални однос запослених (на неодређено или одређено вријеме) и незапослених дипломираних студената је сљедећи:

- запослених на неодређено вријеме је 55,9%,
- запослених на одређено вријеме је 17,11%,
- повремене и привремене послове обавља 3,6%,
- незапослених је 17,2%.

Студијски програм новинарства и комуникологије биљежи и висок степен запошљавања у струци, тј. укупно 57,2% дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије ради у струци новинарства или у сродним областима. Највише њих је запослено у приватним предузећима (50,9%), док у државним или јавним предузећима ради 22,5%.

Нешто више од трећине узорка дипломираних новинара (34,7%) кажу да су на посао чекали највише годину дана након дипломирања, 24,3% почело је радити одмах након дипломирања, док њих 20,3% каже да су радили прије него што су завршили факултет.

Нарочито индикативан у контексту оправданости модификовања актуелног наставног плана и програма јесте податак да су дипломирани студенти Студијског програма новинарства и комуникологије као најчешћи проблем приликом запошљавања учили недовољан акценат на практичним знањима током студирања, с образложењем да им теоријска знања нису довољна да се запосле (25% испитаника).

Представљени резултати истраживања показују да су дипломирани студенти Студијског програма новинарства и комуникологије препознати на тржишту рада, али и да је у циљу подизања њихове конкурентности и смањењу процента незапослених једна од примарних обавеза академске заједнице, универзитета, факултета и конкретно студијског програма измјена концепта постојећег наставног плана и програма и његовог прилагођавања новим трендовима и стандардима у сваременим информационо-комуникационом системима. Резултати истраживања знатно су утицали на процес и правац модификовања постојећег наставног плана и програма и његовог прилагођавања потребама тржишта рада.

5. УСКЛАЂЕНОСТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА СА ПОТРЕБАМА ТРЖИШТА РАДА

Студијски програм новинарства и комуникологије са два усмјерења – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу и са два излазна профила: дипломирани новинар и дипломирани комуниколог за односе с јавношћу, у знатној мјери је конципиран на основу континуиране сарадње са заинтересованим странама (институције, медији, професионална удружења) у контексту његове усклађености са потребама будућих послодаваца и са новим трендовима и стандардима на тржишту.

С обзиром на чињеницу да су за дјелатност новинара, с једне стране, и стручњака за односе с јавношћу, с друге стране, неопходне специфичне компетенције, битно је и да се процес њиховог образовања прилагоди природи ових професија, које су сродне, али истовремено и дивергентне, јер новинарска дјелатност примарно подразумијева ангажман у медијима, док дјелатност стручњака за односе с јавношћу подразумијева ангажман доминантно усмјерен на континуирану сарадњу с медијима и другим заинтересованим странама. У том смислу је неходан концепт студија који подразумијева увођење усмјерења, чиме се отвара простор за већу засупљеност уско дисциплинарних предмета и уско специјализоване практичне наставе, што резултира стицањем и усавршавањем компетениција специфичних и неопходних за сваку од наведених професија и подизањем њихове конкурентности на тржишту рада.

Задржавање излазног профила *дипломирани новинар* је академски, друштвено и тржишно оправдано, с обзиром на функције медија из којих произилазе њихова друштвена улога и значај, хиперпродукцију нарочито нових медија, која истовремено отвара простор и пружа веће могућности за запошљавање дипломираних новинара, и с обзиром на потенцијале медија, које академски образовани новинари примјењујући знања и вјешитне стечене током студирања могу учинити друштвено и тржишно корисним. Савремени медијски системи, укључујући и медијски систем РС и БиХ, суочавају се с бројним изазовима и медиолошким процесима који у знатној мјери доводе у питање кредибилитет и друштвену одговорност медија, као и поштивање основних професионалних стандарда и етичких принципа у новинарству. Усмјерење *Мултимедијално новинарство* коципирано је на начин да, поред основних и општих знања неопходних за савременог новинара, садржи и предмете вјештина, који омогућују овладавање савременим новинарским техникама неопходним за рад у новим медијима. Ниво развијености медијског тржишта, који је битно условљен људским ресурсима и нивоом њиховог професионализма, један је од значајних индикатора развијености и демократизације сваког друштвеног система, те је у том смислу веома значајан ангажман академски образованих професионалних комуникатора (новинари, уредници, менаџери) у медијском сектору.

Увођењем излазног профила *дипломирани комуниколог за односе с јавношћу* коначно се отвара простор за уско специјализовано академско образовање стручњака за односе с јавношћу. С обзиром на чињеницу да готово свака савремена институција, организација или савремено предузеће у јавном или приватном власништву у својој структури подразумијева сектор за односе с јавношћу, овај излазни профил је свакако оправдан на тржишту рада. У савременим и развијеним земљама углед и успјех већине институција, организација и предузећа, великим дијелом је условљен нивоом развијености сектора/одјела за односе с јавношћу, тј. компетенцијама стручњака за односе с јавношћу, које подразумијевају извршне комуникацијске и презентацијске вјештине, креативност и организацијске способности.

Имајући у виду чињеницу да су и нашем друштву неопходни академски образовани професионални комуникатори (новинари, уредници, менаџери, стручњаци за односе с

јавношћу) који ће, осим запослења и задовољавања личних афинитета, имати значајну улогу у развоју друштва кроз своје стручно и компетентно дјеловање, Студијски програм новинарства и комунологије заснован је на већој заступљености практично примјенљивих предмета који омогућују стицање знања и вјештина неопходних у даљем професионалном ангажману.Руводећи се потребама тржишта рада и потенцијалних послодаваца, модификованим наставним планом и програмом предвиђено је увођење студијске праксе на трећој и четвртој години студија на оба усмјерења. Овај сегмент посебно је значајан јер повезује радне процесе са академском заједницом, која кроз истраживачки рад и научно елаборирање добијених резултата, те из радних организација преко запослених свршених студента и послодаваца, омогућава усавршавање и проширивање излазних компетенција и исхода који се потом поново примјењују у радном процесу кроз побољшање студијског програма. У том смислу „студент је центру“ наставног, а касније и радног процеса, који кроз праћење осигурања квалитета наставног процеса директно утиче на његово усавршавање.

6. ЦИЉЕВИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ

Студијски програм новинарства и комуникологије развија се у оквиру неопходних процедура у динамичној, интерактивној и интердисциплинарној активности наставника и сарадника Студијског програма, наставника и сарадника из других научних области који учествују у реализацији програма, студената, свршених студената новинарства и комуникологије и представника организација у којима се запошљавају дипломирани студенти, и њиховог струковног удружења. Све заинтересоване стране, у оквиру својих надлежности и одговорности, дају допринос у развоју Студијског програма, руковођене циљем да се оствари што бољи квалитет у образовању дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије.

Неке од најзначајнијих активности усмјерених на развој Студијског програма јесу континуирано праћење исхода који се постижу постојећим наставним планом и програмом, праћење њихове усклађености са потребама тржишта рада, правовремено идентификовање, а потом и откалањање његових недостатака. Свака од наведених активности подразумева континуирану сарадњу са интерним и екстерним заинтересованим странама. Модификовању постојећег наставног плана и програма претходила су истраживања и континуирана сарадња са интерним и екстерним заинтересованим странама. Обје активности знатно су допринијеле уочавању недостатка постојећег наставног плана и програма, као и процесу његовог модификовања, уважавајући стратешке циљеве Универзитета у Бањој Луци, Правила студирања на првом и другом циклусу студија и Статут Универзитета.

Образовни циљеви Студијског програма такође укључују и остварују четири препоруке Савјета Европе у вези са сврхом високог образовања: припрема студената за активно учешће у друштву, припрема за њихове будуће каријере - допринос њиховом запошљавању, подршку личном развоју и стварање широке, напредне базе знања и стимулисање истраживачког рада и иновација укључивањем студената у пројекте, такмичења итд.

Циљеви Студијског програма новинарства и комуникологије дефинисани су на основу научно-стручног усаглашавања академске заједнице (чланова Комисије за израду Елабората Студијског програма новинарства и комуникологије, наставника и сарадника ангажованих на Студијском програму новинарства и комуникологије, руководства Факултета и Наставно-научног вијећа) са стратешким развојем земље, Стратегијом развоја Универзитета и јавном политиком коју заговара Министарство за научно-технолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске, студентима, те привредним субјектима и другим заинтересованим странама.

Уважавајући претходно наведена документа и препоруке, потребе тржишта рада, резултате спроведених истраживања, као и препоруке проистекле из континуиране сарадње са заинтересованим странама, као примарни циљеви Студија новинарства и комуникологије одређени су сљедећи:

- Допринос развоју медијског плурализма, као једног од значајних чинилаца у демократизацији медијског система, као и друштвеног система уопште, кроз процес академски и стручно основане професионализације комуникатора;

- Подизање нивоа транспарентности у раду медија, као и других институција, организација и предузећа у јавном или приватном власништву, који подразумева и виши ниво њихове друштвене одговорности;

- Промовисање и развијање концепта друштвене одговорности у раду медија, институција, организација и предузећа и апострофирање друштвене улоге и значаја професионалних комуникатора у савременом информационом друштву;
- Промовисање слободе приступа информацијама и слободе протока информација и њиховог значаја у савременом друштву;
- Оправдано подизање нивоа конкурентности академски образованих новинара и комуниколога на тржишту рада и њихово веће запошљавање сходно излазним профилима;
- Превазилажење колизије између стеченог образовања и потреба из праксе, усклађивањем и прилагођавањем компетенција које се стичу током студирања са потребама привредних субјеката и других заинтересованих страна;
- Стицање услова за даље усавршавање у професији кроз више нивое студија (други и трећи циклус студија);
- Интердисциплинарним концептом студија кроз заступљеност различитих група предмета обогатити фонд знања и развијати интелектуалне способности студената за разумијевање различитих друштвених појава, процеса и односа;
- Развијати креативност, као и проходност и мобилност студената са другим комплементарним студијским програмима универзитета који су потписници Болоњске декларације;
- Развијање савремених техника и вјештина (информатичких, информационих, истраживачких) неопходних за ефективно и на професионалним стандардима и етичким принципима засновано коришћење потенцијала савремених информационо-комуникационих технологија у сфери новинарства и односа с јавношћу;
- Промовисање и развијање потенцијала традиционалних и дигиталних медија и њиховог коришћења у интересу јавности.

7. ПРОФИЛ КВАЛИФИКАЦИЈА

Студијски програм новинарства и комуникологије с два усмјерења – Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу, као основне академске студије на Факултету политичких наука, припада научној области друштвених наука и научном пољу новинарства и комуникологије. Студиј траје четири године (240 ЕТЦС бодова) уз могућност наставка студирања на другом циклусу студија Дипломске студије новинарства и комуникологије са два усмјерења - Комуниколошке студије и Новинарске студије и на трећем циклусу студија, као дијела јединственог докторског студија Факултета политичких наука и као истраживачка област Студије медија. Структура Студијског програма јесте 4+1+3, што значи да основни студиј траје четири године, мастер студиј годину и докторски студиј три године.

Основни студиј конципиран је на начин да се студенти у трећој години одређују за једно од два усмјерења: Мултимедијално новинарство или Односи с јавношћу, те сходно изабараном усмјерењу за један од два **излазна профила (дипломирани новинар или дипломирани комуниколог за односе с јавношћу)**. На овај начин је у потпуности постигнута усклађеност између назива студија, излазних профила и претходно образложеног концепта другог циклуса студија, који такође подразумијева два усмјерења (новинарске студије и комуниколошке студије).

Наставним планом и програмом у петом семестру предвиђен је почетак практичне наставе, прилагођене потребама излазних профила.

Профил квалификација највећим дијелом је детерминисан структуром и садржајем наставног плана и програма. Наставни план и програм Студијског програма новинарства и комуникологије садржи сљедеће групе предмета: основни предмети, који представљају базу за научну област којој припада студијски програм (Увод у комуникологију, Увод у новинарство, Медијски дискурс, Медијска писменост, Системи информисања, Торије медија, Медијске регулативе...); дисциплинарни или стручни предмети који одређују профил квалификација (Савремено новинарство, Телевизијско новинарство, Вербално комуницирање, Интеркултурално комуницирање, Односи с јавношћу, Теорије новинарских жанрова...); уско дисциплинарни предмети усмјерени на специјализацију, тј. дубље проучавање неке уже дисциплине (Кампање у односима с јавношћу, Односи с јавношћу у новим медијима, Мултимедијално новинарство, Фотоновинарство, Спортско новинарство, Писање за веб...); комплементарни предмети који припадају другим областима, али су повезани са матичном облашћу и важни за стицање конкретних знања и вјештина (Увод у политичке науке, Увод у социологију, Историја српске културе, Геополитика и медији, Јавна управа, Стилистика и култура говора, Политички систем БиХ и РС, Јавно мњење, Психологија медија, Филозофија рода и медији...); и, општи предмети, намијењени развоју вјештина које се траже у свим квалификацијама (Српски језик 1 и 2, Енглески језик 1 и 2, Њемачки језик 1 и 2, Друштвена информатика...).

Концепт студија заснован на два усмјерења, поред заједничких предмета, највећим дијелом заступљених на првој и другој години студија, подразумијева и заступљеност различитих предмета прилагођених специфичним потребама усмјерења на трећој и четвртој години. Иако су усмјерења с обзиром на природу професија сродна, оба усмјерења сходно структурној заступљености предмета ближе одређују профилквалификација:

Дипломирани новинар квалификован је за идентификовање друштвено релевантних тема и проблема, за препознавање значаја друштвених процеса и промјена, за обраду података и разраду информација примјеном журналистичких

техника и метода. Оспособљен је за филтрирање, анализирање и обрађивање база података и за различите видове њихове презентације. Квалификован је за обављање специфичних послова у новинарској дјелатности, попут фотографисања, видео продукције, припреме прилога, монтаже, послова водитеља и спикера. Дипломирани новинар оспособљен је за мултимедијално креирање и уређивање медијских садржаја и за транспонување медијских формата. Квалификован је за примјену професионалних техника истраживања, писања (и других облика креирања новинарског садржаја), уређивања, дизајна, презентације и дисеминације медијских садржаја, као и за прилагођавање новинарских техника новим технологијама, иновативној пракси и различитим медијима (штампаним, електронским и дигиталним). Дипломирани новинар је у основи медијски, информационо и информатички писмен.

На основу наведених квалификација **дипломирани новинар оспособљен је** за рад у различитим медијима с обзиром на технике комуницирања које користе, тј. штампа, новинске агенције, радио, телевизија, онлајн медији. У односу на начин функционисања, организовања и на структуру власништва медијских предузећа, дипломирани новинар оспособљен је за рад у јавним, приватним, профитно-комерцијалним и цивилним медијима. С обзиром на структуру медијских организација дипломирани новинар је квалификован за дјелатност новинара, уредника и менаџера медија. С обзиром на различите породице новинарских жанрова, дипломирани новинар сходно личним афинитетима оспособљен је за послове колумнисте, коменататора, репортера, критичара, аналитичара. У зависности од личних преференција, дипломирани новинар је квалификован за различите врсте новинарства, попут спортског, истраживачког, фотоновинарства, литерарног новинарства, новинарства података или научног новинарства. Дипломирани новинар оспособљен је и за покретње самосталне дјелатности, тј. за оснивање сопственог медија и за занимања као што су атеше за културу и информисање при дипломатско-конзуларним представништвима и медија планера у медијима.

Дипломирани комуниколог за односе с јавношћу квалификован је за идентификовање, анализу, припрему, спровођење и евалуацију комуникацијских планова и стратегија за све врсте организација, предузећа институција или појединаца. Оспособљен је за филтрирање, анализирање и обрађивање база података и за различите видове њихове презентације, са фокусом на нове медије, без којих је немогуће ефикасно и ефективно јавно комуницирати са заинтересованим странама. Квалификован је за обављање специфичних послова у комуниколошкој дјелатности, попут фотографисања, видео продукције, припреме прилога, монтаже, припреме саопштења за јавност, послова портпарола и менаџера за друштвене медије. Дипломирани комуниколог за односе с јавношћу оспособљен је за мултимедијално креирање и уређивање комуникацијских садржаја и стратегија. Квалификован је за примјену професионалних техника истраживања, писања (и других облика креирања садржаја), уређивања, дизајна, презентације и дисеминације комуникацијских садржаја, као и за прилагођавање садржаја новим технологијама, иновативној пракси и различитим медијима и заинтересованим странама (штампаним, електронским и дигиталним медијима, као и за различите врсте јавности). Дипломирани комуниколог за односе с јавношћу у основи је медијски, информационо, информатички и дигитално писмен.

На основу наведених квалификација **дипломирани комуниколог за односе с јавношћу оспособљен је** за рад у различитим институцијама, предузећима, компанијама, организацијама, будући да је оспособљен савременим знањима и вјештинама из области односа с јавношћу. У односу на начин функционисања, организовања и на структуру власништва предузећа и организација, дипломирани

комуниколог за односе с јавношћу оспособљен је за рад у јавним, приватним, профитно-комерцијалним и цивилним организацијама/предузећима. С обзиром на структуру различитих организација, дипломирани комуниколог за односе с јавношћу квалификован је за дјелатност службеника за односе с јавношћу, комуникацијског савјетника, портпарола, уредника садржаја и менаџера друштвених медија. С обзиром на различите породице комуникацијских садржаја и стратегија, дипломирани комуниколог за односе с јавношћу сходно личним афинитетима оспособљен је за послове креатора садржаја, комуникацијског експерта, организатора специјалних догађаја, јавног говорника и истраживача или аналитичара. У зависности од личних преференција, дипломирани комуниколог за односе с јавношћу квалификован је за различите врсте и активности односа с јавношћу, попут организације специјалних догађаја, лобирања, промотивних активности, истраживања ставова јавности, креирања комуникацијских кампања и стратегија. Дипломирани комуниколог за односе с јавношћу оспособљен је и за покретање самосталне дјелатности, тј. за самостално пружање услуга комуникацијског експерта: одржавање друштвених медија за клијента, конципирање комуникацијске стратегије, спровођење истраживања ставова јавности, комуникацијско савјетовање и слично.

8. ИСХОДИ УЧЕЊА

Студијски програм новинарства и комуникологије са излазним профилем *дипломирани новинар* структурисан је на начин да подразумева стицање општих и посебних знања из новинарско-комуниколошких, информационих, правних, политиколошких, културолошких, филолошких и других научних области које ће омогућити студентима да адекватно и компетентно обављају послове новинара и друге послове у оквиру сродних дјелатности. Поред општих и посебних знања, студенти на усмјерењу Мултимедијално новинарство стичу и опште и специфичне вјештине, које су такође неопходне за професионални ангажман савременог новинара. Исходи учења резултат су симбиозе теоријских предмета и предмета вјештина, који су употпуњени извођењем практичне наставе, и знатне заступљености (поред основних, дисциплинарних и уско дисциплинарних предмета) предмета који припадају групама комплементарних и општих у Наставном плану и програму. У том смислу интердисциплинарност Студијског програма одговара потребама излазног профила, и сматра се посебном вриједношћу. Познавање основа из области српског и енглеског/њемачког језика, филозофије и психологије медија, као и истраживачких метода сматра се битном квалификацијом за овај излазни профил. Исходи учења на Студију новинарства и комуникологије са излазним профилем дипломирани новинар усклађени су са циљевима високошколског образовања и новинарским компетенцијама према Унесковом документу *ModelCurriculaforJournalismEducation*, који служи као модел за образовање новинара у више од 60 држава и 70 институција за образовање новинара.

Студент који стекне звање дипломирани новинар требало би да:

- Посједује компетенције општег знања и интелектуалне способности за правовремено уочавање и разумијевање друштвено значајних појава, процеса и проблема;
- Усвоји напредне нивое информатичке, медијске, информационе и дигиталне писмености;
- Посједује знање и разумијевање о: начину функционисања медија и медијских система на микро, мезо и макро нивоу, глобалним медиолошким процесима који се рефлектују на национална медијска тржишта, функцијама медија и потенцијалним утицајима посредством медија дисеминованих садржаја;
- Посједује вјештине неопходне за комплексан процес производње медијских садржаја – вјештине писања, истраживања, посматрања, прикупљања, обраде и селекције података, уређивања, дисеминације, мултимедијалне презентације и транспоновања медијских садржаја;
- Посједује новинарске вјештине неопходне за професионални ангажман у различитим медијима због њихове конвергенције и мултимедијалне производње (штампа, новинске агенције, радио, телевизија и дигитални медији);
- Усвоји информатичка знања битна за разумијевање и основну примјену у савременом информационо-комуникационом систему, као што су: информација,

компјутерски системи, информацијски системи, базе података, складишта података.

- Посједује знање о етичким принципима и професионалним стандардима у новинарству и уопште у јавном комуницирању;
- Усвоји и разумије принципе који су у основи различитих новинарских жанрова и медијских формата;
- Разумије улогу новинара и медија у друштву, нарочито у контексту њиховог значаја у процесу демократизације друштва, у сфери међународног комуницирања и у формирању јавног мњења о друштвено релевантним питањима и проблемима;
- Посједује знања о медијској политици и медијској регулацији на међународном и националном нивоу;
- Посједује и развија вјештину тимског рада као и вјештину активног слушања и разумијевања;
- Посједује и развија предиспозиције неопходне за проактивно дјеловање, кретивно стваралаштво и иновације у медијској индустрији.

Студиј новинарства и комуникологије са излазним профилем *дипломирани комуниколог за односе с јавношћу* специфичан је јер нуди различита знања која на дубински начин испитују активности од којих се односи с јавношћу састоје: каква је хијерархијска улога односа с јавношћу у организацији, на који начин се ефикасно истражују ставови јавности, како се одређују циљне јавности, како се организују специјални догађаји, те како се нови медији користе за постизање комуникацијских циљева институције или организације. Студијски програм у прве двије године нуди довољно политиколошких, социолошких, филолошких и филозофских општих знања која су неопходна за разумијевање контекста друштва, док трећа и четврта година представљају синтезу интердисциплинарних предмета, од којих сваки на специфичан начин надопуњује знања и вјештине студената за наведени излазни профил. На тај начин кроз Студијски програм развијамо одређене интелектуалне и практичне вјештине као што су вјештине писања за различите медије и намјене, затим на који начин снимати видео прилоге, како дефинисати научно истраживање, како дефинисати стратегију односа с јавношћу, које инструменте нових медија користити приликом јавне комуникације и слично. Посебно је значајно истаћи да ће студенти по завршетку овог студија стећи компетенције анализе, планирања, спровођења и евалуације кампања и комуникацијских стратегија одређене компаније, предузећа, медија или организације. У том смислу интердисциплинарност студијског програма одговара потребама излазног профила, и сматра се посебном вриједношћу. Познавање основа из области српског и енглеског/њемачког језика, филозофије и психологије медија, као и истраживачких метода сматра се битном квалификацијом за овај излазни профил.

Студент који стекне звање дипломирани комуниколог за односе с јавношћу требало би да:

- Посједује знање и разумијевање о: начину функционисања медија, организацијској култури у компанијама и организацијама, активностима односа

с јавношћу и маркетинга, основним комуниколошким и медијским појмовима попут јавности, врсте медија, медијских жанрова, нових медија и сл.

- Посједује знање и разумијевање о самом процесу односа с јавношћу: анализа, планирање, спровођење и евалуација кампања; истраживање ставова јавности и других заинтересованих страна; како се дефинише план кризне комуникације; на који начин се етично комуницира без обзира на интересе клијента и сл.;
- Посједује знања и разумијевања из области друштвеног живота која омогућавају функционална знања из области међународних односа, политичког система Босне и Херцеговине, интеркултуралног комуницирања – са циљем бољег схватања циљаних односа с јавношћу;
- Умије класификовати усвојену терминологију и комуниколошке процесе, теоријске традиције, пренос и ритуал (теорија информације, теорије комуникације), структуру и феноменологију комуникације, корисност и границе комуникацијских модела, те моделе одабира вијести;
- Усвоји темељна информатичка знања битна за разумијевање и основну примјену у савременом свијету, као што су: информација, компјутерски системи, информацијски системи, базе података, складишта података;
- Умије планирати циљане објаве циљаној публици путем електронских медија те анализирати утицај објављених садржаја на јавност;
- Посједује знања о начину конципирања практичних и научних истраживања ставова јавности;
- Посједује знања и разумијевања из психологије медија, друштвене информатике, писања према правилима нових медија и сл;
- Посједује знања и вјештине за одабир адекватних комуникацијских стратегија, тактика, циљева и средстава за јавно комуницирање;
- Посједује вјештину усклађивања интереса организације или предузећа са интересом јавности, посебно у кризним ситуацијама;
- Посједује интелектуалну вјештину размишљања „изван кутије“, јер доба нових медија захтијева константну пажњу на развоју иновација које могу бити конкурентна предност;
- Посједује вјештину изградње квалитетне интерне и екстерне комуникације;
- Посједује интелектуалну вјештину и способност компромисног, односно мирног рјешавања кризних ситуација у организацији или према екстерним јавностима;
- Посједује и развија вјештину тимског рада као и вјештину активног слушања и разумијевања, те преговарачких способности;

- Умије развити критичку перцепцију о мјесту и улози односа с јавношћу како у науци (информацијско-комуникацијско поље) тако и у пракси с посебним нагласком на однос према сродним дисциплинама;
- Усвоји знања о новим технологијама комуникације у функцији управљања и организације односа с јавношћу, као што су фејсбук, твитер, инстаграм, имејл маркетинг, оптимизација за претраживаче и сл.

9. КРИТЕРИЈУМИ И НАЧИНИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА

Систем квалитета успостављен је јединствено на Универзитету у Бањој Луци у којем су развијени интерни механизми за преиспитивање, доказивање и унапређивање квалитета свих студијских програма, наставе и услова рада, развоја људских ресурса и свих других елемената који осигуравају остваривање циљева високог образовања и циљева образовања на студијским програмима. Систем квалитета је успостављен на основу Европских стандарда квалитета у високом образовању (ESG), Стандарда и смјерница за осигурање квалитета у високом образовању у Босни и Херцеговини, Критеријума за акредитацију високошколских установа, Закона о високом образовању и Уредбе о лиценцирању.

Закон о високом образовању Републике Српске дефинисао је образовну и научну улогу Универзитета у Бањој Луци, у складу са циљевима високог образовања. Мисија Универзитета у Бањој Луци је да постигне изврсност у својим напорима и да припреми своје дипломе не само да обављају своје професије у одговарајућим областима, већ и да учествују као вриједан и корисни члан друштва са друштвеном савјешћу и одговорношћу у националним и међународним питањима. Студијски програми Факултета политичких наука једнако су посвећени унапређењу знања кроз наставу, истраживање и постдипломско образовање и преузели су на себе дио одговорности за реализацију мисије Универзитета у области друштвених наука.

Пратећи политику осигурања квалитета Универзитета у Бањој Луци „Студијски програм новинарства и комунологије са усмјерењима: Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу“ конципиран је тако да осигура максимални могући квалитет образовног процеса. Програм је усклађен са актима Универзитета у Бањој Луци, актима Републике Српске из области високог образовања, свјетским стандардима из области високог образовања и праксом најрелевантнијих факултета савременог свијета.

У циљу постизања већег квалитета образовања нови студијски програм предвиђа одговарајуће механизме помоћу којих ће да се врши периодична анализа нивоа квалитета извођења наставе. Предвиђено је да се индикатори обезбјеђују путем анкетирања студената, наставног особља, као и тражењем мишљења послодаваца код којих се врши студентска пракса. На овај начин могуће је вршити стална усавршавања новог студијског програма и на тај начин осигурати висок квалитет наставе и компетентније излазне профиле.

Учешће студената у систему осигурања квалитета, поред њиховог учешћа на нивоу Универзитета, биће обезбјеђено и на нивоу Факултета политичких наука и новог Студијског програма новинарства и комунологије кроз: чланство у Наставно-научном вијећу Факултета, годишњу евалуацију наставног процеса, активну интеракцију са наставницима и сарадницима у вријеме расправа о значајним питањима студијских програма и остваривања права студената за вријеме предавања и вјежби, као и организовањем планираних расправа (групни рад, проблемске радионице, студије случаја, стручна пракса, стучни радови, истраживања, организовање догађаја, студентска размјена итд.), евалуацију рада коју проводе студијски програми у циљу прикупљања мишљења студената о наставном плану и програму, политици факултета према студентима, учешћу студената, оцјењивању рада студената, и кроз дјеловање студентских организација основаних на нивоу Факултета.

10. КОНСУЛАТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

Студиј новинарства и комунологије добрим дијелом, нарочито у погледу предмета вјештина и практичне наставе, конципиран је на основу континуиране сарадње са заинтересованим странама и њиховог стручног мишљења о недостатцима актуелног студијског програма, како би у изради новог наставног плана и програма они били уклоњени.

С циљем што квалитетнијег и прецизнијег утврђивања исхода учења и оспособљености студената за професионални рад, те ради ефикасног развијања знања и компетенција студената, спроведено је истраживање са уредницима у медијима, гдје су, углавном, запослени дипломирани новинари. Избор уредника као заинтересоване стране оправдан је због тога што су уредници у готово свакодневном непосредном контакту са новинарима, што им омогућује да континуирано прате њихов професионални ангажман. Анкетни упитници, који се састоје од 11 питања, од којих је 10 затвореног а једно отвореног типа, послати су електронским путем на 25 адреса медијских организација. Највећи дио узорка су онлајн медији (54,5%), слиједи телевизија (36,4%) и радио (9,1%). Највећи број уредника запослен је од годину до десет година (72,8%).

Нарочито индикативан за израду новог наставног плана и програма јесте податак да готово три четвртине испитаних уредника (72,7%) сматра да су свршени студенти новинарства дјелимично спремни за обављање радних задатака, док остатак узорка, тј. 27,3%, сматра да студенти новинарства јесу у потпуности спремни за обављање свих новинарских задатака.

Одговори добијени на основу питања отвореног типа показали су да највише пажње у раду са студентима из перспективе уредника треба посветити новим технологијама, развијању критичког мишљења и учењу техничких основа.

Када је у питању техничка оспособљеност, 54,5% узорка сматра да су студенти новинарства дјелимично оспособљени; 18,2% сматра да су они у потпуности технички оспособљени за рад, док исти број испитаника сматра да они нису оспособљени у задовољавајућој мјери. Остали испитаници нису одговорили на ово питање.

У погледу оспособљености дипломираних студената за тимски рад, 81,8% уредника сматра да су студенти дјелимично оспособљени, док само 9,1% подразумијева њихову потпуну спремност за тимски рад. Затим, 54,5% уредника изјаснило се да студенти дјелимично имају добре комуникацијске способности, док 45,5% сматра да имају довољно развијене комуникацијске вјештине.

Највећи проблем у ангажману студената је, према 18,2% анкетираних, недостатак новинарске и истраживачке иницијативе, док је на другом мјесту недовољна техничка оспособљеност и недовољно теоријско знање (18,2%). Остатак узорка није уочио посебне недостатке.

На основу посебних одговора испитаника уочено је да су уредници, поред многих предности, као најизраженије недостатке актуелног студијског програма идентификовали слjedeће: недовољна заступљеност практичне наставе, недовољан акценат на оспособљавању студената за рад на новим медијским платформама, недовољна усмјереност на развијање вјештина креативног писања, размишљања и опсервације догађаја.

Резултати овог истраживања дали су корисне приједлоге, сугестије и препоруке за концепт новог Студијског програма новинарства и комунологије: повећати ниво практичне наставе; оспособити студенте за коришћење техничке опреме; повећати комуникацијске вјештине студената; побољшати реторичке способности и културу говора, приближити редакцијски начин рада студентима. Све ове сугестије послужиле су као основа за измјене у начину организовања практичне наставе и структурисања

предмета вјештина на Студијском програму новинарства и комуникологије, тј. у модификовању Наставног плана и програма у складу са потребама тржишта, као и знањем које је заиста потребно данашњем новинару/-ки или комуникологу/-гињи.

Студијски програм новинарства и комуникологије континуирано сарађује са окружењем и заинтересованим странама, а медијске организације, установе и удружења са којима Факултет политичких наука има потписане споразуме о сарадњи или са којима Факултет периодично сарађује, а које су релевантне за студенте Студијског програма новинарства и комуникологије, јесу: Новинска агенција „СРНА“, Радио-телевизија Републике Српске, дневне новине „Глас Српске“ и „Независне новине“, Удружење/удруга БХ новинари, Медицентар Сарајево, Интерњуз (Internews) у Босни и Херцеговини и Центар за истраживачко новинарство Сарајево. Дугогодишња и веома успјешна сарадња са наведеним медијима и организацијама знатно ће допринијети успјешној реализацији практичне наставе предвиђене новим наставним планом и програмом, али ће исто тако подразумевати и успостављање динамичније сарадње са онлајн медијима и службама за односе с јавношћу.

Модификовању Наставног плана и програма претходило је и истраживање усмјерено на испитивање ставова студената о Студијском програму новинарства и комуникологије. Студенти су као највеће недостатке актуелног наставног плана и програма нотирали недовољну заступљеност уско дисциплинарних предмета и недостатак практичне наставе. Новим наставним планом и програмом у великој мјери су уважене сугестије студената, много је већа заступљеност уско дисциплинарних предмета (Мултимедијално новинарство, Фотоновинарство, Спортско новинарство, Литерарна нарација у новим медијима, Дигитални медији и дјеца, Извјештавање у кризним ситуацијама, Визуелно комуницирање, Интерперсонално комуницирање, Комуницирање у малим групама, Односи с јавношћу у новим медијима, Писање за веб ...) и увођење практичне наставе током четири семестра на оба усмјерења.

Као индикатори за неопходност иновирања Наставног плана и програма, послужили су и резултати истраживања о запослењу дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије. Резултати истраживања су, између осталог, показали да се дипломирани студенти суочавају са различитим проблемима приликом запошљавања, те да је један од најчешћих недовољан акценат на стицању практичних знања током студирања, с образложењем да им теоријска знања нису довољна да се запосле. С друге стране, резултати су показали да су дипломирани студенти Студијског програма новинарства и комуникологије препознати на тржишту рада,¹ али и да је у циљу подизања њихове конкурентности и смањењу процента незапослених, једна од примарних обавеза академске заједнице измјена концепта постојећег наставног плана и програма и његовог прилагођавања новим трендовима и стандардима у савременим информационо-комуникационом системима. Резултати истраживања знатно су утицали на процес и правац модификовања постојећег наставног плана и програма и његовог прилагођавања потребама тржишта рада.

Уважавајући сугестије и стручно мишљење заинтересованих страна, уредника, активних и дипломираних студента, приступило се сљедећој фази у процесу израде новог наставног плана и програма, тј. анализи студијских програма новинарства и комуникологије на другим универзитетима који су наставне планове и програме прилагодили савременим стандардима на медијском тржишту. Потом су услиједиле консултације са наставним кадром и стручњацима у одређеним научним областима важним за излазне профиле предвиђене новим наставним планом и програмом.

---

¹Видјети процентулан приказане резултате у дијелу Елабората „Резултати истраживања о запослењу дипломираних студената Студијског програма новинарства и комуникологије“.

Поред постојећег излазног профила дипломирани новинар, предвиђено је и увођење новог излазног профила дипломирани комуниколог за односе с јавношћу. Наиме, на основу резултата претходно спроведених истраживања, уочено је да су дипломирани новинари често запослени у службама за односе с јавношћу и у сектору маркетинга. Увођењем два усмјерења задовољавају се преференције, склоности и афинитети студената према једном од усмјерења, као и потребе тржишта рада и отвара се простор за увођење и изучавање уско дисциплинарних предмета усмјерених на специјализацију, тј. дубље проучавање ужих научних дисциплина (новинарство и комуникологија), које истовремено подразумијева стицање и усавршавање стручних компетенција неопходних за дјелатност новинара, с једне стране, и стручњака за односе с јавношћу, с друге стране.

11. УСАГЛАШЕНОСТ СА МИСИЈОМ И СТРАТЕГИЈОМ УНИВЕРЗИТЕТА

Усаглашеност Студијског програма новинарства и комуникологије са мисијом и Стратегијом Универзитета, може се анализирати кроз одређене стратешке циљеве садржане у документу.

Стратешки циљ 2 подразумева нове реформисане и атрактивне студијске програме. С обзиром на то да је измијењени Студијски програм новинарства и комуникологије усаглашен са потребама тржишта рада, те да нуди потпуно нов излазни профил на јавним универзитетима у Републици Српској, може се закључити да је наведени циљ испуњен. Такође, Стратегија у циљу 2. афирмише научно- истраживачки рад, међународну сарадњу и студентску праксу. Предложени наставни план и програм базиран је и на увођењу нових наставних предмета који условљавају додатно ангажовање и оспособљавање наставног кадра како би се предметна настава адекватно изводила. Сам научно-истраживачки рад условиће, извјесно је, и радове у међународно признатим часописима. Предмет Стручна пракса планиран је у трећој и четвртој години и омогућиће да у будућности кроз повратне информације које будемо добијали од студената радимо на усавршавању *Студијског програма новинарства и комуникологије*.

Приједлог наставног плана и програма Студијског програма новинарства и комуникологије подржава и стратешки циљ 4 кроз усаглашавање приједлога структуре наставног плана и програма, јер су остварени контакти са заинтересованим странама који ће и у даљем развоју студијског програма бити коришћени за његово унапређење, а у сврху усаглашавања образовања са потребама друштва. Овај програм свакако омогућује међународну размјену наставника и студента који доприносе трансферу знања кроз размјене искустава и примјене нових приступа и технологија.

Стратешки циљ 5 – Универзитет тежи моделу самоодрживог финансирања, такође је уважен, јер су сви наставници и сарадници предвиђени за извођење наставе на Студијском програму новинарства и комуникологије запослени на Универзитету у Бањој Луци и излазни профили по завршетку студија могу самостално пружати услуге кроз стечене компетенције.

12. УСЛОВИ УПИСА НА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

За кандидате који конкуришу за упис на Студијски програма новинарства и комуникологије неопходно је завршено четворогодишње средњошколско образовање и успјешно положен квалификациони испит. Пожељно је да будући студенти имају афинитета према друштвеним наукама и располажу одређеним предзнањем из научних области новинарства и комуникологије. Услове уписа на студијске програме детаљније дефинишу Правила студирања на првом и другом циклусу Универзитета у Бањој Луци. За упис кандидата на Студиј новинарства и комуникологије у обзир се узимају сљедећи критеријуми:

- успјех у претходном образовању,
- врста претходног образовања,
- резултати постигнути на пријемном испиту,
- резултати постигнути на испиту за провјеру склоности и способности и
- други резултати значајни за упис кандидата.

Редослијед кандидата за упис на I циклус студија утврђује се на основу наведених критеријума, а сходно укупном броју бодова остварених кроз резултате у претходном образовању, резултате постигнуте на пријемном испиту, на испиту за провјеру склоности и способности, и друге резултате значајне за упис кандидата.

13. УСЛОВИ ПРЕЛАСКА СА ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

На Студиј новинарства и комуникологије могу се преписати студенти других студијских програма Универзитета у Бањој Луци у складу са првилима студирања на првом и другом циклусу студија.

Уз захтјев за промјену студијског програма неопходно је да студент приложи доказ о положеним испитима, односно успјеху на студијском програму са кога се преписује. Овај процес реализује се прије почетка наставе, а одлуку на захтјев студента доноси декан Факултета политичких наука уз претходно затражено мишљење руководиоца Студија новинарства и комуникологије.

У одлуци се налази година и семестар на који се уписује студент као и подаци о признатим испитима и онима које студент треба да положи. Вријеме студирања на студијском програму са кога се преписује улази у укупно трајање студија.

14. МОБИЛНОСТ СТУДЕНАТА И НАСТАВНИКА

Новим Наставним планом и програмом предвиђено је остваривање мобилности студената и наставника, чему је посвећена посебна пажња.

Мобилност студената подразумева могућност остваривања дијела студија (један или више семестара) на неком од иностраних универзитета. Предвиђено је да мобилност студената може да буде организована у току било које године студија. Поред прве и друге године студија, током којих се изучавају страни језици као и основни уводни предмети, који се углавном изучавају на истим или сличним студијским програмима, тзв. „mobility window“ могу представљати и стручне праксе које су новим Наставним планом и програмом предвиђене на оба усмјерења на трећој и четвртој години.

Предности мобилности студената су вишеструке. Студенти у процесу мобилности стичу социјални капитал и отварају могућност за лично умрежавање са студентима и будућим колегама из других земаља. Поред стицања бројних познанстава и упознавања нових култура, студенти у процесу мобилности усавршавају стране језике, стичу нова искуства и стручна знања.

Студијски програм који покрећемо инсистираће на остваривању мобилности студената кроз институционално помагање оним студентима који су заинтересовани за наставак студија на другом универзитету. Исто тако ће да прихвата студенте са других универзитета. Бодове остварене током студија на другом, сродном, универзитету Факултет политичких наука ће да признаје својим студентима. Посебно ће се инсистирати на учешћу студената у пројектима Erasmus + размјене.

На исти начин ће бити стимулирана размјена наставника и сарадника. На тај начин наставно особље стиче нова педагошка, стручна и практична знања. Тиме се повећава квалитет наставе на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци и остварује се умрежавање наставног кадра овог факултета са сродним факултетима у иностранству.

Једна од мјера у погледу остваривања мобилности студената и наставног особља биће њихова едукација у вези са могућностима мобилности, њихово континуирано информисање о јавним позивима за размјену, помоћ при аплицирању и реализацији добијене размјене и друге активности потребне за остваривање веће мобилности студената и наставног особља.

15. НАЧИН ОЦЈЕЊИВАЊА И ВРЕДНОВАЊА СТУДЕНАТА

Предвиђено је да се на Студију новинарства и комуникологије – мултимедијално новинарство и односи с јавношћу оцјењивање и вредновање студената врши према устаљеној пракси на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци. Она подразумијева обавезу предметних наставника да у почетку семестра упознају студенте са силабусом предмета, терминима наставе и одржавања колоквијума, начином израде есеја или семинарских радова, терминима консултација и осталим обавезама које су дио предвиђеног силабуса предмета.

Оцјењивање студената, организацију и провођење испита дефинишу универзитетска правила студирања којих се придржавају сви студијски програми Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци. Испити на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци одвијају се у складу са одредбама заједничког документа под називом: „Правила студирања на првом и другом циклусу студија“. Овај документ је основа у процесу стицања и оцјењивања знања студената.

Евиденцију о оцјењивању студената води студентска служба Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предметни наставник и сарадник. Наставник је дужан да јавно саопшти студентима резултате о броју освојених бодова након сваке провјере, као и укупан број бодова које је студент постигао од почетка наставе. Студенти имају право да приступе свакој појединачној предиспитној провјери знања, до завршног испита, независно од осталих активности и провјера.

У складу са академским календаром који прописује Универзитет у Бањој Луци, Факултет политичких наука организује термине својих испитних рокова. Према одлукама Сената Универзитета у Бањој Луци студенти ове високошколске институције имају право на по два испитна термина у јануарско-фебруарском испитном року, јунско-јулском року, септембарском року и на један испитни термин у априлу и октобру. Апсолвенти имају право да полажу испите у наведеним, редовним, роковима, али и мимо њих у апсолвентским терминима који се организују сваки мјесец током семестра. Сви испитни термини објављују се на званичној интернет страници Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

Успјех студената на испиту одређује број бодова које студент прикупи у оквиру предиспитних обавеза и завршног испита. Успјех студената се вреднује оцјенама од пет до десет. Оцјена пет (5) остварује се са бројем бодова испод педесет и један. Оцјену шест (6) остварују студенти који имају између педесет и један и шездесет бодова. Оцјену седам (7) остварују студенти који имају између шездесет и један и седамдесет бодова. Оцјену (8) остварују студенти који имају између седамдесет и један и осамдесет бодова. Оцјену (9) остварују студенти који имају између осамдесет и један и деведесет бодова. Оцјену (10) остварују студенти који имају између деведесет и један и сто бодова (<https://fpn.unibl.org/index.php/osnovne-studije/studijски-programi/politikologija>).

Укупан број освојених бодова и коначну оцјену наставник уноси у испитну пријаву и у извјештај о одржаном испиту. Потписани извјештај о одржаном испиту и испитне пријаве наставник је обавезан да достави студентској служби Факултета политичких наука на даљу обраду и похрањивање. Испити се полажу у згради Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци, а полагање испита изван факултетског сједишта могуће је само у случају објективних околности. Процјену и одобрење за овакве ситуације врши декан Факултета доносећи посебну одлуку о томе.

Завршни испити, као и сви други облици провјере знања су јавни. Ово се посебно односи на усмено испитивање, при којем је наставник обавезан да омогући заинтересованим лицима да присуствују испитивању. Поред испитивача и кандидата

испиту мора да присуствује најмање једна особа из реда студената, сарадника или наставника.

Наставник је дужан да студентима који завршни испит полажу усмено резултате испита и коначне оцјене саопшти одмах по одржавању испита. Наставник који одржава испит у писменој форми дужан је да студенте упозна са којим помагалима могу да се користе током спровођења испита. Обавеза наставника који одржава испит у писменој форми је да резултате писменог теста и коначне оцјене објави, најдуже, у року одседам дана од дана одржавања завршног испита. Резултати се објављују на огласној табли студијских програма Факултета политичких наука или на неки други академски прикладан начин. На Факултету политичких наука се за потребе објављивања резултата завршних испита, колоквијума и других предиспитних обавеза користи и званични сајт Факултета.

Уколико постоји нека околност која може да доведе у сумњунепристрасност и објективност предметног наставника, укључујући и сродство са студентом, наставник је дужан да од декана Факултета политичких наука тражи своје изузеће у процесу оцјењивања студента.

Када је ријеч о правима студената у процесу оцјењивања, наставник је дужан да студенте на њихов захтјев упозна са недостацима њиховог рада и разложима добијања одређеног броја бодова или оцјене. Студенти који сматрају да су оштећени у поступку спровођења и оцјењивања испита или у осталим облицима провјере знања, те ако сматрају да испит није обављен у складу са Законом, Статутом Универзитета и Правилима студирања, могу да поднесу приговор декану факултета на добијену оцјену у року од два дана од дана јавне објаве оцјене и уз приложено објашњење и аргументацију. То важи и за студенте који послје три неуспјела покушаја полагања истог испита на лични захтјев траже комисијско полагање испита. Декан Факултета је обавезан да у року од три дана, од дана пријема приговора, размотри приговор и донесе рјешење по основу уложеног приговору. Уколико декан Факултета, на бази предочених чињеница, оцијени да је приговор студента основан, обавезан је да у року од два дана доносе рјешење о понављању испита и формирању трочлане испитне комисије. Са својом одлуком, декан је обавезан да упозна и предметног наставника и студента. У рјешењу које донесе декан је обавезан да утврди термин и мјесто понављана испита. Полагање испита пред трочланом комисијом потребно је обавити најкасније у року од седам дана од пријема рјешења о понављању испита.

Правила студирања налажу да наставник чијом оцјеном студент није задовољан не може да буде предсједник комисије за понављање испита. Одлуку о завршној оцјени студента на поновљеном испиту доноси испитна комисија већином гласова и ова одлука је коначна. Записник о току испита и оцјени испитне комисије доставља се студентској служби Факултета политичких наука. За предмете за које Факултет политичких наука није матичан, одлуку о комисији доноси проректор за наставу Универзитета у Бањој Луци. Против рјешења које донесе проректор за наставу Бањолучког универзитета, допуштена је жалба вијећу факултета на којем је предмет матичан и њихова одлука је коначна.

У случају спријечености предметног наставника да одржи завршни испит, његова организација и одржавање, повјерава се другом наставнику из исте или сродне уже научне области, или комисији коју именује декан Факултета. Комисија може да има најмање три члана и у њу се именују наставници из исте или сродне уже научне области. Одлуку о коначној оцјени кандидата, комисија доноси већином гласова и та је одлука обавезујућа. Записник о току испита и оцјени пријављених кандидата комисија доставља у Студентску службу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

16. ПРОСТОРНИ И ТЕХНИЧКИ РЕСУРСИ

Укупни физички ресурси

Од 2013. године ФПН БЛ располаже намјенски грађеним објектом површине 4.685,45 м². Структуру објекта чини:

Назив простора	Број/мјеста/
Амфитеатар	1 (250 мјеста)
Учионице	13 учионица (од 40 и више мјеста)
Рачунарска сала	1 (30 рачунара)
Кабинети за наставнике и сараднике	39
Свечана сала	1
Сала за састанке	1
Канцеларија Института за друштвена истраживања	1
Библиотека	1 (библиотечки фонд 6 650)
Читаоница	72 мјеста
Скриптарница	1
Канцеларија за студенску организацију	1
Конфуцијев институт	1
Канцеларије за администрацију	8
Студентска служба	2
Студентски бифе	1

Табела 13.1: Укупни физички ресурси Факултета политичких наука

Физички ресурси намијењени студентима

Површина учионичког простора износи 1.313,40 м². Његову структуру чини 1 амфитеатар и 13 учионица са укупно 930 сједећих мјеста те 1 рачунарска учионица са 35 рачунара. Амфитеатар и учионице опремљени су пројекторима и аутоматским платнима за пројекторе. Површина библиотечног простора износи 198,60 м². Библиотека располаже са 6.650 библиографских јединица. У библиотеци су запослене 2 особе.

Физички ресурси намијењени наставницима и сарадницима и администрацији

Физичке ресурсе намијењене наставницима и сарадницима чини 39 кабинета опремљених рачунарима. Физичке ресурсе намијењене обављању административних послова чини 8 канцеларија. На обављању административних послова ангажовано је 25 особа, од чега 4 у Студентској служби. Површина простора за заједнички боравак износи 255 м². По структури, она се састоји од 2 сале за различите активности, од којих површину простора за рад и организовање студената чини 30 м².

Физички ресурси Студијског програма новинарства и комунологије

Студијски програм новинарства и комунологије свакодневно користи 4 климатизоване и технички потпуно опремљене учионице са 160 мјеста, као и 6 климатизованих и технички опремљених наставничких и сарадничких кабинета. Студентима је на располагању свакодневно коришћење библиотеке са 5.957 библиографских јединица, читаонице са 72 мјеста те рачунарске сала са 30 мјеста, у

којој је обезбијеђена стална и стабилна интернет конекција. Зграда Факултета политичких наука као и дио физичких ресурса које користи студенти намјенски је и потпуно прилагођена особама са инвалидитетом чиме, су обезбијеђени равноправни услови студирања за све студенте.

17. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ (додјеливање ЕЦТС бодова, основни подаци о предметима, флексибилност Наставног плана и програма, студентска пракса)²

Приликом израде Наставног плана и програма уважена је препоручена процентуална заступљеност различитих група предмета (основних, дисциплинарних, уско дисциплинарних, комплементарних и општих као и број обавезних и изборних предмета). Додјела ЕЦТС бодова усаглашена је за принципом годишњег оптерећења студента од 60 ЕЦТС бодова у оквиру 40 часовне радне седмице. У току године студенти имају 45 радних седмица. С обзиром на то да је укупно радно оптерећење 1.800 сати годишње, а вриједност једног ЕЦТС бода је 30 сати укупног рада студента, додјела ЕЦТС бодова усаглашена је са дозвољеним оптерећењем. Нпр., $6 \times 30 = 180$, $180 \times 5 = 900$ итд. Укупно збир сати износи 900 по једном семестру, што је 1.800 радних сати по години. Поједини предмети имају исти број бодова са различитим бројем часова наставе и вјежби, што је условљено статусом предмета, групом којој предмети припадају, тј. да ли се ради о основним, дисциплинарним, уско дисциплинарним или општим предметима, и као норичито важан чинилац уважен је ниво оптерећења који студент треба уложити како би постигао исходе учења дефинисане силабусом предмета.

У приложеним силабусима видљиви су циљеви предмета, исходи учења, условљеност предмета, садржај предмета, методе и технике извођења наставе, начин оцјењивања као и литература. У заглављу обрасца силабуса налазе се општи подаци о називу предмета, наставнику који је приредио силабус (евентуално може бити наведен и сарадник) и броју бодова и друге генералије.

Важно је напоменути да су сви наставници и сарадници предвиђени за извођење наставе на Студију новинарства и комунологије са Универзитета у Бањој Луци, што се може провјерити на сајту Универзитета: <http://www.unibl.org/>. То је уједно доказ о њиховом радном односу са пуним радним временом.

Флексибилност наставног плана постиже се усмјеравањем студента на трећој години (пети семестар) ка излазном профилу према властитим склоностима и интересовањима. Осим тога, флексибилност се постиже и кроз изборне предмете који омогућавају студентима да слушају предмете, на основу личних преференција.

Студентска пракса предвиђена је током четири семестра на оба усмјерења, и то у трећој и четвртој години студија. Начин реализације праксе биће прилагођен мјесту извођења са дефинисаним начином оцјене и евалуације од стране ментора, са нагласком на оцјени вјештина, разумијевања и рјешавања одређених задатака. Практика за циљ има стицање искуства у радним процесима, који омогућају коришћење стечених знања и вјештина током студија и њихову примјену у току практичног рада. Посебно се усавршавају одређене вјештине, технологије и методе рада, тимски рад, формирање мишљења о релевантности програма за радно мјесто итд. Организација праксе условљена је потписивањем уговора између Универзитета (Факултета), студената и послодаваца са дефинисаним циљевима и задацима.

---

²Према Упутству за израду и побољшање студијских програма.

18. ПОДУДАРНОСТ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ СА ПРОГРАМИМА У ОКРУЖЕЊУ

1.	Комуникологија/Журналистика - Факултет политичких наука Универзитета у Сарајеву http://fnp.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2018/10/3-%C5%BDUR-KOM-NPP_VA-2015-161.pdf
2.	Новинарство/Односи с јавношћу – Филозофски факултет Свеучилишта у Мостару https://ff.sum.ba/hr/stranice/o-studiju-17
3.	Одсјек за комуникације – Факултет за дружбене веле Универзитета у Љубљани https://www.fdv.uni-lj.si/en/study/departments-and-chairs/department-of-communication

**19. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА
 НОВИНАРСТВА И КОМУНИКОЛОГИЈЕ (усмјерења
 Мултимедијално новинарство и Односи с јавношћу)**

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
1.	1.	Основе комуникологије	О	3	2	0	7
	2.	Увод у политичке науке	О	3	1	0	6
	3.	Увод у социологију	О	3	1	0	6
	4.	Српски језик 1	О	3	1	0	6
	5.	Енглески језик 1 Њемачки језик 1	И И	2 2	2 2	0 0	5 5

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
2.	1.	Увод у новинарство	О	3	1	0	6
	2.	Теорије новинарских жанрова	О	2	3	0	7
	3.	Медијски дискурс	О	2	2	0	6
	4.	Српски језик 2	О	3	1	0	6
	5.	Енглески језик 2 Њемачки језик 2	И И	2 2	2 2	0 0	5 5

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
3.	1.	Радио новинарство	О	2	3	0	7
	2.	Вербално комуницирање	О	2	2	0	6
	3.	Медији и информација	О	2	2	0	6
	4.	Методологија социјалних истраживања	О	3	1	0	6
	5.	Религије свијета	И	2	1	0	5
		Филозофија рода и медији	И	2	1	0	5

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
4.	1.	Медијска писменост	О	2	2	0	6
	2.	Савремено новинарство	О	2	2	0	6
	3.	Телевизијско новинарство	О	3	2	0	7
	4.	Невербално комуницирање	О	2	2	0	6
	5.	Социологија културе и умјетности	И	2	1	0	5
		Психологија медија	И	2	1	0	5

МУЛТИМЕДИЈАЛНО НОВИНАРСТВО (Излазни профил: дипломирани новинар)

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
5.	1.	Агенцијско новинарство	О	2	2	0	6
	2.	Истраживачки методи у новинарству и комуникологији	О	2	2	0	6
	3.	Системи информисања	О	3	1	0	6
	4.	Односи с јавношћу	О	2	2	0	6
	5.	Стручна пракса 1	О	-	-	-	2
	6.		Друштвена информатика	И	2	1	0
		Интеркултурално комуницирање	И	2	1	0	4
		Дигитални медији и дјеца	И	2	1	0	4

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС	
6.	1.	Мултимедијално новинарство	О	2	3	0	7	
	2.	Медијски системи у информационом добу	О	2	2	0	6	
	3.	Основе права	О	2	1	0	5	
	4.	Међународни односи	О	3	1	0	6	
	5.	Стручна пракса 2	О	-	-	-	2	
	6.		Историја српске културе	И	2	1	0	4
			Стилистика и култура говора	И	2	1	0	4
		Геополитика и медији	И	2	1	0	4	

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС	
7.	1.	Маркетинг у медијима	О	2	1	0	5	
	2.	Истраживачко новинарство	О	3	2	0	7	
	3.	Спортско новинарство	О	2	2	0	6	
	4.	Медијске регулативе	О	2	2	0	6	
	5.	Стручна пракса 3	О	-	-	-	2	
	6.		Литерарна нарација у новим медијима	И	2	1	0	4
			Фотоновинарство Јавно мњење	И И	2 2	1 1	0 0	4 4

Сем.		Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС	
8.	1.	Дигитални информациони системи	О	3	2	0	7	
	2.	Извјештавање у кризним ситуацијама	О	2	2	0	6	
	3.	Теорије медија	О	3	1	0	6	
	4.	Политички систем БиХ и РС	О	3	1	0	5	
	5.	Стручна пракса 4	О	-	-	-	2	
	6.		Савремени приступи и технике у новинарству	И	2	1	0	4
			Дигитална култура	И	2	1	0	4

	Јавна управа	И	2	1	0	4
--	--------------	---	---	---	---	---

ОДНОСИ С ЈАВНОШЋУ (Излазни профил: дипломирани комуниколог за односе с јавношћу)

Сем.	Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
5.	1. Односи с јавношћу	О	2	2	0	6
	2. Визуелно комуницирање	О	2	2	0	6
	3. Системи информисања	О	3	1	0	6
	4. Истраживачки методи у новинарству и комунологији	О	2	2	0	6
	5. Стручна пракса 1	О	-	-	-	2
	6. Интерперсонално комуницирање	И	2	1	0	4
	Комуницирање у малим групама	И	2	1	0	4
	Дигитални медији и дјеца	И	2	1	0	4

Сем.	Предмет	Статус	П	В	ДОН	ЕЦТС
6.	1. Кампање у односима с јавношћу	О	2	2	0	6
	2. Односи с јавношћу у новим медијима	О	2	2	0	6
	3. Теорије комуницирања	О	3	1	0	6
	4. Дигитална култура	О	3	1	0	6
	5. Стручна пракса 2	О	-	-	-	2
	6. Социологија друштвених промјена	И	2	1	0	4
		Геополитика и медији	И	2	1	0
	Стилистика и култура говора	И	2	1	0	4

Сем.	Предмет	Статус				
7.	1. Корпоративно комуницирање	О	3	1	0	6
	2. Медијске регулативе	О	2	2	0	6
	3. Јавно мњење	О	2	2	0	6
	4. Интеркултурално комуницирање	О	2	2	0	6
	5. Стручна пракса 3	О	-	-	-	2
	6. Политичко комуницирање	И	2	1	0	4
		Истраживачко новинарство	И	2	1	0
	Друштвена информатика	И	2	1	0	4

Сем.	Предмет	Статус				
8.	1. Теорије медија	О	3	1	0	6
	2. Комуницирање у кризним ситуацијама	О	2	2	0	6
	3. Писање за веб	О	2	3	0	7
	4. Маркетинг у медијима	О	2	1	0	5
	5. Стручна пракса 4	О	-	-	-	2
	6. Савремени духовни изазови	И	2	1	0	4
	Здравствено комуницирање	И	2	1	0	4

Листа обавезних предмета³

Р. Б	Назив предмета	Ужа научна област	Одговорни наставник	Установа
1.	Основе комуникологије	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
2.	Увод у политичке науке	Политичка теорија	Доц. др Владе Симовић	ФПНБЛ
3.	Увод у социологију	Теоријска социологија	Доц. др Немања Ђукић	ФПНБЛ
4.	Српски језик 1	Специфични језици – српски језик	Проф. др Биљана Панић Бабић	ФФБЛ
5.	Увод у новинарство	Новинарство	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
6.	Теорије новинарских жанрова	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
7.	Медијски дискурс	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
8.	Српски језик 2	Специфични језици – српски језик	Проф. др Биљана Панић Бабић	ФФБЛ
9.	Радио новинарство	Новинарство	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
10.	Вербално комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
11.	Медији и информација	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
12.	Методологија социјалних истраживања	Методологија социјалних истраживања	Доц. др Далибор Савић	ФПНБЛ
13.	Медијска писменост	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
14.	Савремено новинарство	Новинарство	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
15.	Телевизијско новинарство	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ

³Листа одговорних наставника сачињена је на основу наставника који су припремили силабусе за потребе израде Елабората. Предметни наставници биће накнадно именовани на Наставно-научном вијећу матичних факултета.

16.	Невербално комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
17.	Агенцијско новинарство	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
18.	Истраживачки методи у новинарству и комуникологији	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
19.	Системи информисања	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
20.	Односи с јавношћу	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
21.	Стручна пракса 1			ФПНБЛ
22.	Мултимедијално новинарство	Новинарство	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
23.	Медијски системи у информационом добу	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
24.	Основе права	Право	Доц. др Матеј Савић	ФПНБЛ
25.	Међународни односи	Међународни односи и безбједност	Проф. др Милош Шолаја	ФПНБЛ
26.	Стручна пракса 2			ЕФБЛ
27.	Маркетинг у медијима	Маркетинг	Проф. др Перица Мацура	ЕФБЛ
28.	Истраживачко новинарство	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
29.	Спортско новинарство	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
30.	Медијске регулативе	Масовни медији	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
31.	Стручна пракса 3			ФПНБЛ
32.	Дигитални информациони системи	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
33.	Извјештавање у кризним ситуацијама	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
34.	Теорије медија	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
35.	Политички систем БиХ и РС	Политички систем	Проф. др Здравко Злокапа	ФПНБЛ
36.	Стручна пракса 4			
37.	Односи с јавношћу	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ

38.	Визуелно комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
39.	Системи информисања	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
40.	Истраживачки методи у новинарству и комунологији	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
41.	Стручна пракса 1			
42.	Кампање у односима с јавношћу	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
43.	Односи с јавношћу у новим медијима	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
44.	Теорије комуницирања	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
45.	Дигитална култура	Посебне социологије	Доц. др Александар Јанковић	ФПНБЛ
46.	Стручна пракса 2			
47.	Корпоративно комуницирање	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
48.	Медијске регулативе	Масовни медији	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
49.	Јавно мњење	Политичка теорија	Проф. др Никола Поплашен	ФПНБЛ
50.	Интеркултурално комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
51.	Стручна пракса 3			ФПНБЛ
52.	Теорије медија	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	ФПНБЛ
53.	Комуницирање у кризним ситуацијама	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
54.	Писање за веб	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
55.	Маркетинг у медијима	Маркетинг	Проф. др Перица Мацура	ЕФБЛ
56.	Стручна пракса 4			

Листа изборних предмета⁴

Р. Б.	Назив предмета	Ужа научна област	Одговорни наставник	Установа
1.	Енглески језик 1	Специфичне књижевности – англоамеричка књижевност	Проф. др Дијана Тица	ФФБЛ
2.	Њемачки језик 1	Специфични језици - њемачки језик	Ма. Андреа Поповић	ФФБЛ
3.	Енглески језик 2	Специфичне књижевности – англоамеричка књижевност	Проф. др Дијана Тица	ФФБЛ
4.	Њемачки језик 2	Специфични језици - њемачки језик	Ма. Андреа Поповић	ФФБЛ
5.	Религије свијета	Посебне социологије	Проф. др Душко Трнинић	ФПНБЛ
6.	Филозофија рода и медији	Онтологија	Проф. др Милена Карапетровић	ФФБЛ
7.	Социологија културе и умјетности	Посебне социологије	Доц. др Александар Јанковић	ЕФБЛ
8.	Психологија медија	Социјална и организацијска психологија	Проф. др Владимир Турјачанин	ФФБЛ
9.	Друштвена информатика	Информационе науке и биоинформатика	Проф. др Драган Матић	ПМФБЛ
10.	Интеркултурално комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
11.	Дигитални медији и дјеца	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
12.	Историја српске културе	Специфичне књижевности – српска књижевност	Проф. др Славица Васиљевић Илић	ФФБЛ
13.	Стилистика и култура говора	Специфични језици – српски језик	Проф. др Мирјана Стојисављевић	ФФБЛ
14.	Геополитика и медији	Међународни односи и	Проф. др Срђа Трифковић	ФПНБЛ

⁴Листа одговорних наставника за изборне предмете сачињена је на основу наставника који су приредили силабусе за потребе израде Елабората. Предметни наставници биће накнадно именовани на Наставно-научном вијећу матичног Факултета.

		безбједност		
15.	Литерарна нарација у новим медијима	Информационе науке – социјални аспект	Проф. др Татјана Дуроњић	ФПНБЛ
16.	Фотоновинарство	Новинарство	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
17.	Јавно мњење	Политичка теорија	Проф. др Никола Поплашен	ФПНБЛ
18.	Савремени приступи и технике у новинарству	Новинарство	Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић	ФПНБЛ
19.	Дигитална култура	Посебне социологије	Доц. др Александар Јанковић	ФПНБЛ
20.	Јавна управа	Политички систем	Доц. др Невенко Врањеш	ФПНБЛ
21.	Интерперсонално комуницирање	Комуникологија	Доц. др Драгана Трнинић	ФПНБЛ
22.	Комуницирање у малим групама	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
23.	Социологија друштвених промјена	Посебне социологије	Проф. др Душко Трнинић	ФПНБЛ
24.	Политичко комуницирање	Политичко комуницирање	Доц. др Александар Врањеш	ФПНБЛ
25.	Истраживачко новинарство	Новинарство	Проф. др Весна Ђурић	ФПНБЛ
26.	Савремени духовни изазови	Посебне социологије	Проф. др Душко Трнинић	ФПНБЛ
27.	Здравствено комуницирање	Комуникологија	Проф. др Александар Богданић	

20. СИЛАБУСИ⁵

Основе комуникологије

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	I
Фонд часова:	3+2
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти се упознају са стручним и академским пољем комуникологије, стичу разумијевање најважнијих комуниколошких питања и упознају различите путеве и методе у трагању за њиховим одговорима.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни најважнији апспекти комуницирања у савременом друштву, начини на који се комуницирање изучава, као и примјена комуниколошких знања и вјештина у различитим миљеима друштвених односа.

Садржај предмета

- Поимање људског комуницирања
- Сликочно и нејезичко комуницирање
- Знак, значење и комуницирање
- Језик, говорно и писмено комуницирање
- Интерперсонално комуницирање
- Комуницирање у малим групама
- Јавно комуницирање
- Посредовано и масовно комуницирање
- Масовни медији
- Нови и друштвени медији
- Дискурси јавног комуницирања: новинарство
- Дискурси јавног комуницирања: односи с јавношћу и реклама
- Одабране теме и теоријска размишљања о комуницирању
- Истраживачки методи у комуникологији
- Завршно разматрање: видови и контексти

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама.

⁵ Силабусе су за потребе Елабората припремили професори са Универзитета у Бањој Луци, а листе одговорних наставника утврђиваће се на Наставно-научним вијећима.

Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Богданић, А. (2010). *Огледи из комуникологије*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци. (одабрани дијелови)
- Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци. (одабрани дијелови)
- Табс, С. (2013). *Комуникација: принципи и контексти*. Београд: Сlio. (одабрани дијелови)

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Увод у политичке науке

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Први
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Владе Симовић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Увод у политичке науке један је од темељних политиколошких предмета и због тога се изучава у првој години студија. У оквиру Увода у политичке науке циљ је да се студенти упознају са основама науке о политици и најважнијим политичким феноменима. Ријеч је појавама попут политике, државе, моћи, демократије, елита, идеологије, партија, лидерства, политичке културе и глобализације. Основни циљ предмета Увод у политичке је да оспособи студенте за даљи рад и савладавање осталих политиколошких предмета.

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку предмета Увод у политичке науке студент стиче и развија одговарајуће знање и способности неопходне за даљи наставак студија у оквиру уписаног студијског програма.

Садржај предмета

- Проблем дефинисања политике
- Античко и средњовјековно схватање политике
- Нововјековно схватање политике и савремени изазови политике
- Држава
- Облици државе
- Моћ
- Понављање градива из првог дијела
- Демократија
- Елите
- Идеологија и идеологије
- Политичке партије
- Лидерство
- Политичка култура
- Глобализација
- Понављање градива из другог дијела

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу.

Консултације.

Литература

- Кеџмановић, Н. (2009). *Политика, држава и моћ: студије из политичке теорије*. Београд: Чигоја штампа.
- Кеџмановић, Н. (2011). *Елементи владавине: студије из политичке теорије*. Београд: Чигоја штампа.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Увод у социологију

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обезвезни
Семестар:	I
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Немања Ђукић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У циљу што ефикаснијег усвајања теоријских и методолошких знања из савремене социологије, кроз студентима најинтересантније примјере предмет анализира најатрактивније феномене у савременом друштву.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће стећи основна и развојна академска знања о најзначајнијим феноменима у савременом друштву.

Садржај предмета

- Историјски развој социологије, фаза позитивистичког и симболичког диспозитива
- Деконструкција - производња значења и општи значај постструктурализма
- Појам, димензије и теорије о глобализацији.
- Појам личности, фазе у развоју личности
- Појам идентитета, индивидуални и колективни идентитет
- Појам биополитике. Агенда 21. Животни простор (lebensraum) и одрживи развој
- Цивилизацијска, психолошка и друштвена димензија страх
- Друштвена улога филма. Филм као инструмент идентитетског инжењеринга (имигранти, интеграција и кохезија)
- Гласба, глас, музика и инструмент. Двострука секуларизација музике
- Концепција моћи Мишела Фукоа. Појам моћи као прагматике сопства
- Појам социјалне контроле
- Политичка манипулација и изборни инжењеринг
- Концепције униполарности и мултиполарности. Цивилизације као субјекти међународних односа.
- Појам другог. Конкретни (појединац), апстрактни (заједница) и апсолутни други (Бог)
- Појам и врсте љубави

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу.

Консултације.

Литература

- Ђукић, Н. (2014). *Есхатологија и политика. Огледи о Српској идеји*. Бања Лука: Удружење социолога-Бања Лука (одабрани дијелови).
- Ђукић, Н. (2014). *Социјална контрола*. Бања Лука: Удружење социолога-Бања Лука (одабрани дијелови).
- Ђукић, Н. (2015). *Феноменолошка социологија, Прилог феноменологији Балкана*. Бања Лука: Балканолошки истраживачки центар (одабрани дијелови).
- Ђукић, Н. (прир.) (2016). *Евроазијски поглед*, Зборник радова Балканолошког истраживачког центра. Бања Лука: Балканолошки истраживачки центар (одабрани дијелови).
- Ђукић, Н. (2017). *Основни феномени нашег времена*. Бања Лука: Балканолошки истраживачки центар.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Српски језик 1

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	I
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Биљана Панић Бабић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

(1) Изучавање сложене проблематике оних језичких појединости чије је познавање неопходно да се схвати шта све чини корпус српског језика, као и (2) упознавање са основама оних сегмената које припадају историјском развоју српског језика, фонетском и прозодијаком нивоу структуре српскога књижевног језика, односно (3) основама његове ортографске и ортоепске норме

Исходи учења (стечена знања)

Крајњи циљ је да стечена знања буду усвојена у оној мјери која ће представљати солидно полазиште за обављање одговарајућих послова у оквирима професионалног позива за који су се студенти определијели.

Садржај предмета

- Језик, говор, комуникација.
- Писмо у историји цивилизације.
- Мјесто српског језика међу другим језицима (по *ареалној, типолошкој и генетској* класификацији).
- Појам књижевног језика.
- Језици српске писмености до 19. вијека: *старословенски, српкословенски, рускословенски, славеносрпски.*
- Реформа језика и писма Вука Караџића.
- Формирање савременог српскога књижевног језика.
- Дијалекти српског језика(важније особине): *призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански, зетско-рашки, источnobосански, херцеговачко-крајишки (источнохерцеговачки), млађи икавски.*
- Појам гласа.
- Говорни апарат.
- Гласовни систем српскога књижевног језика: а) *самогласници (вокали)* – артикулационе и акустичке особине и класификације (по хоризонталној и вертикалној артикулацији језика, као и по отворености); б) *сугласници (сонанти и консонанти)* – артикулационе особине и класификације (по звучности, те начину и мјесту изговора).
- Гласовне промјене: *једначења (асимилације) сугласника по звучности и мјесту изговора, губљења (екстраполације, редукације) сугласника, апофонија (превој) вокала, промјене о у е, ортоепске и графијске вриједности замјена старог вокала јат, непостојано а, промјене л у о, судбина хијата (зијева), метатеза,*

хиплологија, покретни вокали

- *Палатализације задњонепчаних (веларних) сугласника, 1*
- *Јотовања.*
- *Из акцентологије: Основи акценатског система српског књижевног језика: инвентар акценатских јединица и њихове особине, дистрибуција (расподјела) акцената, ненаглашене ријечи (клитике), преношења акцената на проклитике.*

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Група аутора (2010). *Правопис српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.
- Ивић, П. *Развој књижевног језика на српскохрватском језичком подручју* (стр. 87-140); у књизи: Ивић, П. (1990). *О језику некадашњем и садашњем*. Београд-Приштина: Бигз, Јединство.
- Милановић, А. (2004). *Кратка историја српског књижевног језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Петровић, Д, Гудурић, С. (2010). *Фонологија српскога језика*. Београд: Институт за српски језик САНУ (одабрани дијелови).

Допунска литература:

- Клајн, И. (2004). *Речник језичких недоумица*. Београд: Српска школска књига.
- Стојановић, Љ. (1968). *О Вуку Караџићу: студије и есеји*. Београд: Просвета.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Енглески језик 1

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Први
Фондчасова:	2+2
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремила: проф. др Дијана Тица
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета јесте да се студенти упознају са основама академског енглеског језика, заснованог на општем енглеском језику (ниво А1-Б2) и елементима енглеског језика за посебне намјене, узимајући у обзир специфичност студијских програма на којима се предмет изводи. Поред тога, ради се на проширењу стручног вокабулара и овладавању различитим регистрима писаног и говорног језика.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити у могућности да се споразумијевају у свакодневним ситуацијама, да се представе у радном окружењу, да опишу своје радне обавезе. Поред тога, студенти ће усвојити основну стручну терминологију сходно студијском програму који похађају.

Садржај предмета

- Упознавање студената са садржајем предмета, начином рада и полагања испита.
- *Nice to meet you.* Present simple tense за упознавање и чаврљање (small talk).
- *Helping people to learn.* Разговор о дужностиманапослу, телефонирање. *Have a good weekend.* Разговор о слободном времену и хобијима.
- *North and south.* Presentsimpletense за разговор о уобичајеним радним активностима. Прилози за учесталост (sometimes, usually, often, rarely).
- *Health care – public or private?* Разговор о организацији институција и компанија, телефонирање – примање порука. *Downtown Barcelona.* Разговор о куповини и цијенама.
- *Changing workspace.* Бројиве и небројиве именице, детерминатори (some, any, alotof).
- Понављање и припрема за први колоквијум.
- *The A team.* Придјеви за описивање радних колега и радних навика.
- *I love Chicago.* Разговор о животу у граду, саобраћају, туристичкој понуди.
- *Eating around the world.* Поређење придјева, поредбене структуре.
- *Nice work.* Разговор о организацији посла, сруктура мејлова.
- *Do you salsa?* Разговор о спортовима и спортским активностима.
- *Chanel.* Past simple tense за разговор о прошлим догађајима.
- *Médecins Sans Frontières.* Разговор о свјетским организацијама и компанијама те њиховим активностима. *Trekkingin Nepal.* Путовање авионом, разговор о путовањима и одмору.
- Понављање и припрема за други колоквијум.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Alexander, L.G. (1999). *Right Word, Wrong Word: Words and Structures Confused and Misused by Learners of English*. Harlow, Essex: Longman.
- Dignen, B, Flinders, S. and Sweeney, S. (2004). *English 365, Personal Study Book 1*. Cambridge: CUP (одабрани дијелови).
- Dignen, B, Flinders, S. and Sweeney, S. (2004). *English 365, Student's Book 1*. Cambridge: CUP (одабрани дијелови).
- Swan, M. and Walter, C. (2000). *How English Works?: A Grammar Practice Book*. Oxford: OUP (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Њемачки језик 1

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	1
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремила: Андреа Поповић, ма
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

По успјешном завршетку овог курса, студенти ће бити у стању да се представе, поздраве, разговарају о породици, пријатељима, становању, бројевима и куповини.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти су у стању да се писмено и усмено изразе на нивоу А1/1 европског референтног оквира за језике.

Садржај предмета

- Припрема и упис семестра
- Упознавање, увод; 1А: Guten Tag. -Hallo! (правила читања, слушни текст, поздрав, доба дана)
- 1 В: Ich heiße Timo. (Представити себе и друге)
- 1С: Ich komme aus Finnland.(Питати и рећи одакле је неко и које језике говори)
- 1D/E: Buchstaben/Adresse (Алфавет, телефонски разговор, попуњавање формулара)
- 2А: Wie geht's? - Danke, sehr gut. (Питати некога, како је)
- 2В: Das ist mein Freund Timo. (Предсављање пријатеља и чланова породице)
- 2С: Sie wohnt in der Baaderstraße. (Рећи мјесто становања)
- 2D/E: Zahlen und Personalien/Sich vorstellen.(Бројеви 0-20, попуњавање формулара, рећи нешто о себи)
- 3А: Das ist doch kein Apfel, oder? (Описивати намирнице)
- 3В: Erdäpfel sind Kartoffeln.(Навести количину у куповини)
- 3С: Haben Sie Äpfel? (Разговор у куповини)
- 3D/E: Gewichte und Maßeinheiten/Mein Lieblingsessen. (Бројеви 21-100, цијене, количине, мјернеједин.)
- 4А: Das ist das Wohnzimmer. (Дијелови куће или стана)
- 4В: Die Wohnung gefällt mir sehr gut... (Опис куће или стана, исказити допадање или недопадање)

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Niebisch, Daniela (2006). *Schritte international 1*. Deutschland: Hueber Verlag, Ismaning.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Увод у новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Основно усмјерење предмета јесте изучавање периодизације развоја новинарства и медија (предисторија и историја), новинарске професије (претече новинарске професије, новинари и неоновинари) новинарских жанрова, те медијских формата. Педагошки и академски циљ је омогућити студентима да се упознају, на општем и одабраном нивоу, с комплексном друштвеном и техничком историјом медија и професије новинарства.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће имати прилике да се упознају са специфичним периодима развоја новинарства кроз садржаје у вези са теоријском периодизацијом новинарске професије, новинарских жанрова и техника примјерених у дивергентним историјским временима ове области и професије. Као предметна цјелина биће представљена друштвена историја медија у најзначајнијим сегментима, као и техничка историја развоја медијске и информационе технологије, примијењене у новинарству, што ће студентима омогућити спознају значаја историјског развоја новинарства као професије, али и историје медија. Студенти ће бити оспособљени да начине мапу најважнијих историјских догађаја и историји новинарства и медија, те да их цјелисно анализирају према адекватним академским и предметним факторима.

Садржај предмета

- Дефинисање новинарства и новинарске професије
- Друштвена улога новинарства и новинара
- Рана историја новинарства (средства за писање, подлоге за писање, облици комуницирања, рани хроничари, менанти, конципијенти)
- Концепт писања и историја читања и новинарство (концепт аутора, критичко читање, интертекстуалност, јавно читање)
- Појава и развој рукописних новости у новинарству (авизе, газете, конради и корантоси)
- Друштвени услови за појаву првог масовног медија и ширење штампе
- Штампарска револуција у рано модерно доба
- Медији, новинарство и јавна сфера од 15. до 18. вијека
- Ширење штампе у 17. вијеку (Европа, Америка)
- Појава раних новинских публикација у 18. и 19. вијеку
- Преглед историје националног новинарства

- Научно-технолошка открића у историји медија
- Нове стратегије у новинарству (хибридност, конвергентност, приближавање, комплементарност)
- Нова журналистичка култура и утицај на рецентно новинарство
- Постновинарство и његове форме

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Briks, A. i Berk, P. (2006). *Društvena istorija medija*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).
- Бјелица, М. и Јевтовић, З. (2006). *Историја новинарства*. Београд: Мегатренд универзитет примењних уметности.

Приједлог литературе за допуну:

- Brigs, A. i Koblj, P. (2005). *Uvod u studije medija*. Beograd: Clio.
- Fidler, R. (2004). *Mediamorphosis*. Beograd: Clio.
- Gocini, Đ. (2001). *Istorija novinarstva*. Beograd: Clio.
- Mangel, A. (2005). *Istorija čitanja*. Novi Sad: Svetovi.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Теорије новинарских жанрова

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	II
Фонд часова:	3+2
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет Теорије новинарских жанрова подразумијева стицање теоријских и практичних знања неопходних студентима новинарства за рад у медијима. Нагласак је на фактографским, аналитичким и белетристичким жанровима, њиховим основама, али и специфичностима, као и методама интерпретативног и аналитичког новинарства.

Исходи учења (стечена знања)

Оспособљеност за рад у редакцијама, препознавању и креирању вијести, извјештаја и сложених новинарских жанрова водећи рачуна о природи медија за који се ради и могућностима за мултимедијалну интеграцију коју преферира већина медија.

Садржај предмета

- Увод у теорију жанра
- Новинарски стил
- Фактографски жанрови-преглед
- Вијест и догађај
- Вриједност вијести
- Правила писања за масовне медије
- Цитирање и парафразирање
- Лид
- Обрнута пирамида, правилна пирамида, пјешчани сат,
- Фичер и лид за фичер
- Насловни блок
- Аналитички жанрови
- Белетристички жанрови
- Новинарство и књижевност

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Арачки, З, Петровић, Р. и Јевтовић, З. (2014). *Жанрови у савременом новинарству*. Београд: Јасен.

- Кљајић, В. (2010). *Интервју као истраживачки метод у савременом журнализму*. Београд: Факултет политичких наука (одабрани дијелови).
- Куртић, Н. (2009). *Основи писања за медије*. Сарајево: Медија институт план (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медијски дискурс

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	II
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти се упознају са најважнијим приступима, врстама, жанровима и темама из области савременог медијског дискурса, као и начинима истраживања и анализе дискурса.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни приступи и тумачења медијског дискурса. Исто тако, студент препознаје жанровске, као и језичке особине и структуре и идеологије најважнијих медијских дискурса. Студент је развио и способност да самостално анализира и обликује различите медијске дискурсе.

Садржај предмета

- Поимање и тумачење медијског дискурса
- Историјски коријени изучавања дискурса
- Методи анализе медијског дискурса
- Дискурс и пракса
- Дискурс, наратив и текст
- Савремени теоријски приступи у студијама дискурса
- Врсте и особине најважнијих медијских дискурса
- Новинарски дискурс
- Дискурс односа с јавношћу
- Дискурс рекламе
- Драмски дискурс
- Дискурс и метадискурс
- Дискурс, идеологија и моћ
- Медијски дискурс и друштвена стварност
- Закључно разматрање

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Богданић, А. (2019). Три парадигме медијског дискурса. *South Eastern European Journal of Communication*.

- Bednarek, M. & Caple, H. (2012). *News discourse*. New York, NY: Continuum (одабрани и преведени дијелови).
- Matheson, D.(2005). *Media discourses: Analyzing media texts*. Maidenhead, England: OUP (одабрани и преведени дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Српски језик 2

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	II
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Биљана Панић Бабић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Упознавање са основама оних сегмената које припадају морфолошком, синтаксичком и лексиколошком нивоу структуре српскога књижевног језика.

Исходи учења (стечена знања)

Крајњи циљ је да стечена знања буду усвојена у оној мјери која ће представљати солидно полазиште за обављање одговарајућих послова у оквирима професионалног позива за који су се студенти определијели.

Садржај предмета

- Врсте ријечи.
- *Именице* (значења, класификације, деklinација);
- *Придјеви* (значења, класификације, придјевски вид, деklinација, компарација);
- *Замјенице* (значења и употреба, класификације, деklinација);
- *Бројеви* (значења, класификације, деklinација);
- *Глаголи* (значење, класификације, глаголски вид, глаголски род (прелазност радње), остала граматичка значења, грађења глаголских облика (простих и сложених) и њихова значења.
- Непромјенљиве врсте ријечи: *прилози, предлози, везници, узвици и рјечце (честице)*.
- Начини богађења лексике. Основни модели (начини) грађења (творбе) нових ријечи од већ постојећих ријечи: а) *суфиксална творба (извођење)*, б) *префиксална творба*, в) *слагање (композиција)*, г) *комбиновани поступци* и д) *конверзија (претварање)*.
- Појам синтагме. *Детерминативне* (одредбене и допунске) и *функционалне* (независне) синтагме.
- Појам реченице. Проста реченица (клауза) и њена структура: *субјекат* (граматички и логички) и *предикат* (глаголски и именски).
- Именичке и глаголске одредбе и допуне (модификатори): *атрибут, апозиција, објекат и прилошке одредбе (адвербијали)*.
- Типови (врсте) сложених реченица: а) *независних* и б) *зависних*. Основни подаци о значењима падежних облика.
- Опште напомене о ријечима као језичким јединицама. Основна *лексичка* и *граматичка* значења ријечи.
- *Метафорска* и *метонимијска* значења ријечи. *Полисемија* и *хомонимија*. *Синонимија* и *антонимија*. *Фразеологизми*.

- Лексика српског језика с обзиром на поријекло и на сферу употребе.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Група аутора (2010). *Правопис српског језика*. Нови Сад: Матица српска.
- Станојчић, Поповић, Љ. (1992). *Граматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад: Завод за издавање уџбеника (одабрани дијелови).
- Стевановић, М. (1968). *Граматика српског (српскохрватског) језика*. Цетиње: Обод (одабрани дијелови).

Допунска литература:

- Клајн, И. (2004). *Речник језичких недоумица*. Београд: Српска школска књига.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Енглески језик 2

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Други
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремила: проф. др Дијана Тица
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета јесте да се студенти упознају са основама академског енглеског језика, заснованог на општем енглеском језику (ниво А1-Б2) и елементима енглеског језика за посебне намјене, узимајући у обзир специфичност студијских програма на којима се предмет изводи. Поред тога, ради се на проширењу стручног вокабулара и овладавању различитим регистрима писаног и говорног језика.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити у могућности да изразе планове у ближој и даљој будућности, резервишу смјештај, путничке карте и улазнице електронским путем, овладају елементима ванлингвистичког контекста. Поред тога, студенти ће проширити стручну терминологију сходно студијском програму који похађају.

Садржај предмета

- *Project Stockholm*. Present continuous tense за описивање привремених ситуација.
- *Workplace Communication*. Облици пословне комуникације. *Slow Food*. Гастрономски вокабулар.
- *Living in Hong Kong*. Модални глаголи за изражавање интерне и екстерне обавезе.
- *Online*. Вокабулар комуникације на интернету и друштвеним мрежама.
- *Beirut Intercontinental*. Резервисање хотелског смјештаја, кориштење хотелских услуга.
- *Working for Rolls Royce*. Детерминатори (many, much, few, a few).
- Понављање и припрема за први колоквијум.
- *Start up* и *I buy money*. Језик финансија и новца.
- *Driving to Romania*. Present continuous tense за изражавање будући планова.
- *Out of order*. Ријечи и изрази за рјешавање проблема.
- *Teaching T'ai Chi*. Упућивање позива и разговор о здрављу.
- *Perfect planning*. Present perfect tense за разговор о животним искуствима и стварима које смо урадили у току дана.
- *A changing world*. Present perfect tense и Past simple tense.
- Разговор о промјенама и трендовима.
- Понављање и припрема за други колоквијум.

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Alexander, L.G. (1999). *Right Word, Wrong Word: Words and Structures Confused and Misused by Learners of English*. Harlow, Essex: Longman.
- Dignen, B, Flinders, S. and Sweeney, S. (2004). *English 365, Personal Study Book 1*. Cambridge: CUP (одабрани дијелови).
- Dignen, B, Flinders, S. and Sweeney, S. (2004). *English 365, Student's Book 1*. Cambridge: CUP (одабрани дијелови).
- Swan, M. and Walter, C. (2000). *How English Works?: A Grammar Practice Book*. Oxford: OUP (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Њемачки језик 2

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	2
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремила: Андреа Поповић, ма
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти су у стању да се писмено и усмено изразе на нивоу А1/1 европског референтног оквира за језике.

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку овог курса студенти ће бити у стању да разговарају о намјештају у кући, да разумију огласе у новинама, да кажу тачно вријеме и дане у седмици, да познају годишња доба, знају рећи какво је вријеме, да искажу намјеру, да знају предложизи и противријечити и да пишу у прошлом времену.

Садржај предмета

- Припрема и упис семестра
- 4C HastduaberschöneMöbel (намјештај, кућански апарати, боје; изразити допадање или недопадање)
- 4D/E Wohnungsanzeigen / Wohnstile (бројеви од 100 до 1.000 000, огласи у новинама, разумијевање новинског чланка)
- 5A Wie spät ist es? Es ist... (неофицијелно вријеме)
- 5B Ich räume die Wohnung auf. (омиљене свакодневне активности)
- 5C Ich stehe von Montag bis Freitag um halb acht auf. (дани у седмици)
- 5D/E Tageszeiten / Öffnungszeiten (ток дана, поруке на телефонској секретарици, радно вријеме, официјелно вријеме)
- 6A Das Wetter ist doch schön. Die Sonne scheint. (описивање времена, годишњих доба и страна свијета)
- 6B Sie haben ja einen jogginganzug, oder? (разговор у куповини или ресторану)
- 6C Habe ich das Geld wirklich nicht dabei? Doch, da ist es ja. (потврдити, противријечити, одбити)
- 6D/E Freizeit und Hobbys / Wetter (слободно вријеме, временска прогноза, писње огласа)
- 7A Ich kann aber nicht Tango Tanzen. (говорити о способностима)
- 7B Corinna will einen Tangokurs machen. (исказати намјеру)
- 7C Hast du das gehört Koko? (описивање догађаја у прошлости)
- 7D/E Ich bin noch nie in eine Tanzschule gegangen / Deutsch lernen (описивање активности у прошлости, исказивање мишљења)

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Niebisch, Daniela (2006). *Schritte international* 1. Deutschland: Hueber Verlag, Ismaning.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Радио новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	III
Фонд часова:	2+3
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета „Радио новинарство“ усмјерени су на изучавање новинарске теорије и праксе у домену радио новинарства, као неизоставне компоненте савременог новинарства и медиологије, и разумијевање специфичности радија као медија из којих произилазе и посебности новинарске дјелатности усмјерене ка креирању радију својствених формата. Такође, циљ изучавања предмета јесте анализа свих компоненти значајних за разумијевање начина функционисања радија у савременим медијским системима и за разумијевање и примјену нових пракси у сфери радио новинарства.

Исходи учења (стечена знања)

Након слушања предмета студенти ће стећи знања неопходна за разумијевање ширег друштвеног контекста у којем дјелују савремене радио станице, а који истовремено значајно детерминише начин њиховог функционисања и дјеловања. Студенти ће стећи и вјештине које су неопходне за професионалан рад на радију, који подразумева познавање и адекватно коришћење изражајних средстава радија, радијског стила, жанрова, технолошких платформи на којима се заснива радијска продукција и професионалних стандарда и етичких начела.

Садржај предмета

- Настанак и развој радија
- Карактеристике радија – компаративне предности и специфична обиљежја
- Изражајна средства на радију
- Традиционалне и савремене технолошке платформе у емитовању радио програма
- Сектори, институције и радијска индустрија; Политичка економија радија
- Форматирање и преформатирање радио програма
- Жанрови у радио новинарству – врсте и специфичности
- Хибридни жанрови и радио новинарство
- Стил писања и извјештавања за радио
- Микрофони и уређаји за снимање звука – припрема снимања и снимање
- Монтажа
- Припрема и презентација радио прилога
- Етика – специфичности новинарске етике у контексту радио новинарства
- *Web* радио – *webcasting* и *podcasting*

- Интерне и екстерне информационе детерминанте у радијској индустрији

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Baraković, V./Mahmutović, M. (2013). *Osnovi radijskog novinarstva*. Tuzla: OFF-SET.
- Tjurou, Dž. (2013). *Mediji danas: uvod u masovne komunikacije 2*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).

Допунска литература:

- Brigs, A./Кобли, Р. (2005). *Uvod u studije medija*. Beograd: Clio.
- Prajs, S. (2011). *Izučavanje medija*. Beograd: Clio.
- Šingler, M./Viringa, S. (2000). *Radio*. Beograd: Clio.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Вербално комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Трећи
Фонд часова:	2+2
Број ЕЦТС бодова:	6 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета су да студенти освијесте значај и моћ вербалне поруке и да знају направити разлику између конотације и денотације, између личних и заједничких потреба; да знају дискутовати о ефектима језика (моћи и немоћи, сексистичког) на комуникацију, као и да знају објаснити појам метакомуникације и навести примјер.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће стећи знање о основним принципима вербалне комуникације, биће способни да идентификују семантичке разлике између језика и филолошког језика, да разумију важност слушања како би се постигла ефективна комуникација, да савладају основне вјештине успјешне вербалне комуникације, преговарања и превазилажења конфликта.

Садржај предмета

- Вербално комуницирање – дефинисање појма
- Основна начела вербалне комуникације
- Ријечи и значења; симболи и референти
- Језик и мишљење (Сапир-Ворфова хипотеза)
- Језик моћи и немоћи; сексистички језик
- Метакомуникација
- Вјештине вербалне комуникације
- Слушање: важност слушања, врсте слушања, ефективно слушање
- Конфликти и преговарање
- Етика и комуникација
- Међуљудски односи у комуникацији
- Јавна комуникација (различити начини говорења)
- Грешке у вербалној комуникацији
- Вјештине успјешне вербалне комуникације
- Смјернице за побољшање вербалне комуникације

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Бретон, Ф. (2000). *Изманипулисана реч*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Кастелс, М. (2014). *Моћ комуникације*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Табс, С. (2013). *Комуникација – принципи и контексти*. Београд: Слио (одабрани дијелови)
- Томић, З. (2003). *Комуникологија*. Београд: Чигоја штампа (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медији и информација

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Други
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У оквиру овог предмета проучава се историја односа медија према информацијама. Циљ проучавања овог међуодноса усмјерен је на постизање разумијевања студената о значењу и употреби информација у медијској продукцији, те развијање способности да се прави разлика између константних и промјенљивих друштвених чинилаца који су утицали на историсјку трансформацију медијске информације, а тиме непосредно и на структуру медијског жанра и теорију медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити оспособљени да користе стручну литературу из области знања која одговара опсегу изучавања унутар предмета. Такође, студенти ће моћи да употребљавају стечена знања у оквиру предмета, те да тумаче и прикупљају потребне податке из ове области, али и да поред тога, развију способност критичког и самокритичког мишљења и приступа. Студенти ће на основу изучавања предвиђене области знања моћи да наставе даље усавршавање из области.

Садржај предмета

- Историја науке о информацијама
- Преглед историје медија
- Савремени медији и информација
- Информација, податак, метаподатак
- Информација и комуникација у медијима
- Комуникација информација (пракса комуникације у медијима)
- Савремена медијска информација
- Обрада, дистрибуција и дисеминација информација у медијима
- Индустијализација информација у медијским организацијама
- Информатизовање информација у медијима
- Траспоновање, ремедијализација и конвергенција
- Информације као ресурси конвергентних медија
- Хиперпродукција информација
- Информатичка писменост
- Информациона писменост

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе.

Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Le Koadik, I. F. (2005). *Nauka o informacijama*. Clio: Beograd.
- Taravički Duronjić, T. (2011). *Komuniciranje u medijasferi*. Бања Лука: Романов; Beograd: Bard-fin.
- Tjugou, Dž. (2013). *Mediji danas. Uvod u masovne komunikacije II*. Beograd: Clio.

Литература за допуну:

- Суботић, О. (2011). *Информационо контролисано друштво*. Београд: БЕРНАР – Стари Бановци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Методологија социјалних истраживања

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	III
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Далибор Савић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета су усмјерени ка представљању основних истраживачких парадигми, метода, техника и вјештина које карактеришу процес научно-истраживачког рада у друштвеним наукама. У том контексту, посебна пажња ће бити посвећена пројектовању и реализацији истраживања, као и објављивању резултата научно-истраживачког рада. Кроз разматрање уобичајених приступа истраживању и академском писању, али и анализу начина на које су они примјењивани током израде конкретних научних радова, који ће служити као парадигматски примјери, поред наведених епистемолошких и организационо-техничких аспеката, студенти ће имати прилику да се упознају и са ширим друштвеним контекстом везаним за могућности и границе научно-истраживачке праксе у друштвеним наукама.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти и студенткиње ће бити у стању да идентификују основне истраживачке парадигме у друштвеним наукама, те опишу значај и улогу научних метода у конституисању научног сазнања. Студенти и студенткиње ће бити у стању да критички приступе објављеним научним радовима, објасне истраживачке стратегије које им стоје у основи, али и укажу на могућности везане за њихово побољшање. Студенти и студенткиње ће бити оспособљени за самостално планирање и реализацију истраживања, као и презентацију резултата истраживања (писмену и усмену). Кроз упознавање са конкретним проблемима и противрјечностима везаним за научно-истраживачку праксу у друштвеним наукама студенти и студенткиње ће развити рефлексиван однос према свом будућем професионалном позиву, те усвојити основне постулате научно-истраживачке етике.

Садржај предмета

- Квалитативна, квантитативна и мјешовита истраживања
- Пројектовање истраживања. Концептуализација
- Израда нацрта научне замисли
- Формулација проблема. Одређивање предмета истраживања
- Циљеви истраживања. Утврђивање хипотеза и индикатора
- Узорковање
- Утврђивање начина истраживања
- Научна и друштвена оправданост истраживања
- Организовање реализације истраживања
- Прикупљање података
- Методи прикупљања података

- Сређивање и обрада података
- Оцјена и анализа података
- Провјера хипотеза и научно закључивање
- Израда извјештаја о истраживању и резултатима истраживања

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Kuba, L. i Koking, Dž. (2004). *Metodologija izrade naučnog teksta*. Podgorica/Banja Luka: Cid/Romanov (одабрани дијелови).
- Ristić, Ž. (2011). *Kvantitativna, kvalitativna i mješovita istraživanja: Metodološki aspekti*. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu.
- Tkalac Verčić, A. (2010). *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada*. Zagreb: M.E.P.
- Милосављевић, С. и Радосављевић, И. (2003). *Основи методологије политичких наука*. Београд: Службени гласник.
- Савић, Д. et all. (2018). *Приручник за израду семинарских и завршних радова*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Религије свијета

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	III семестар
Фонд часова:	2 часа предавања + 1 час вјежби
Број ECTS бодова:	5 ECTS бодова
Наставник:	Припремио: проф. др Душко Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Основни циљ наставног предмета *Религије свијета* је упознавање студената/киња са социјалном историјом, учењима и обредима великих светских религија (хиндуизма, будизма, јудаизам, хришћанство и ислам). Обратиће се пажња на историјски контекст настанка поменутих религија, као и на основна учења, религијску праксу и симболику. Кроз одређење мјеста на религијској карти свијета, настојаће се увидјети улога и значај поменутих религијских заједница у савременим свјетским кретањима.

Исходи учења (стечена знања)

Упознавање студента и студенткиња са различитим религијским традицијама, њиховим учењима и вјерском праксом, а у циљу *продубљивања знања* о религијским заједницама у нашем друштву и *јачања религијске културе* која је предуслов за успостављање сарадње и интерконфесионалног дијалога.

Садржај предмета

- Упоредна религија (теоријско-методолошки приступи у проучавању свјетских религија)
- Географија религије и религијска карта свијета
- Религије Индије: хиндуизам, џаинизам и будизам
- Религије Далеког истока: традиционалне кинеске религије и шинтоизам
- Јудаизам (библијска, талмудска, мистична и модерна мисао јудаизма)
- Рано хришћанство (Исус Христ, апостоли, Св. Павле, гностицизам, религијска заједница)
- Хришћанство (теологија, социјално учење, однос према политици); источно хришћанство (црквени поредак, етнофилетизам, аутокефалност; улога у друштву)
- Мартин Лутер и покрет реформације (историјски контекст, основна учења, протестантски фундаментализам)
- Ислам (Мухамед, настанак и ширење ислама)
- Извори ислама (писани, усмени и методски исламски извори)
- Структура исламског живота
- Ислам и питање родне равноправности (однос према женама у исламском учењу и пракси), исламска умјетност (архитектура, калиграфија, исламски мистицизам)
- Сикизам (настанак, религиозни живот и обреди);
- New Age религиозност (заокрет од класичне религиозности према новијим облицима вјерности и духовности)

- Вјерске заједнице у Босни и Херцеговини

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Бошковић, А., Вукомановић, М. и Јовановић, З. (2015). *Речник божанства и митских личности света*. Београд: Службени гласник и Институт друштвених наука (одабрани дијелови).
- Cvitković, I. (1999). *Religije suvremenog svijeta*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka/ Svjetska konferencija religija za mir (одабрани дијелови).
- Partridge, C. /ur./ (2005). *Enciklopedija novih religija: Nove religije, sekte i alternativni duhovni pokreti*. Zagreb: Naklada Ljevak (одабрани дијелови).
- *Religije svijeta: Enciklopedijski priručnik* (1998). Zagreb: Kršćanska sadašnjost (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Филозофија рода и медији

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	III
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремила: проф. др Милена Карапетровић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У оквиру предмета *Филозофија рода и медији* студенти/-киње се упознају са појмом рода и примјеном појма рода у медијима и јавном комуницирању. У првом дијелу курса студенти/киње стичу основна знања из савремене филозофије и феминистичких и родних теорија. Други дио курса обухвата теме које се баве како филозофским тако и медијским аспектом односа према родним улогама, родним идентитетма, те тијелу и тјелесности. Трећи дио курса конципиран је с циљем да се размотри стварно стање родне (не)равноправности у области медија, као и медијски садржај који и даљеу знатној мјери репродукује стереотипне представе родних улога.

Исходи учења (стечена знања)

Послије одслушаног курса студенти/-киње ће бити у могућности да: *објасне* и *разумију* основне појмове из области Филозофије рода; *препознају* негативне утицаје стереотипног презентовања родних улога и родних идентитета у медијима; *критички* приступе анализи медија из родне перспективе.

Садржај предмета

- Уводно предавање: филозофско разумијевање рода и медија
- Основе филозофије рода – од филозофије ка родним и феминистичким теоријама
- Постмодерне (постструктуралистичке) теорије М. Фукоа, Ж. Дериде, Ж. Бодријара
- Филозофија медија
- Три таласа феминизма
- Феминистичка/родна терминологија и родно осјетљив језик
- Род, тијело и сексуалност – М. Фуко/Ц. Батлер
- Медијско обликовање и презентовање (женских) тијела – од савршенства до насиља
- Медијско представљање жена у политици
- Женска страна приче и друштвене мреже: сигурност на интернету
- С друге стране медија – уредници/-е, новинари/ке и родна равноправност
- Информационо комуникационе технологије и род: мјеста нове креативности
- Феминистичка/родни приступ медијима за жене; 14. *WonderWoman*, слушкиње и мале лажи – женски ликови у филмовима и серијама
- Родна анализа медија - од теорије ка практичној примјени

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Барада, Валерија и Јелавић, Жељка (ур.) (2004). „Уосталом, дискриминацију треба докинути“. *Приручник за анализу родних стереотипа*. Загреб: Центар за женске студије.
- Батлер, Џудит (2001). *Тела која нешто значе. О дискурзивним границама „пола“*. Београд: Самиздат Б92.
- Карапетровић, Милена (2007). *Она има име. О филозофији и феминизму*. Бијељина: Организаија жена „Лара“, Бања Лука: Артпринт.
- Карапетровић, Милена (2014). *У лавиринтима бића. Онтолошка расправа*. Бања Лука: Филозофски факултет Универзитет у Бањој Луци.

Напомена: студенти/-киње ће у припреми за провјеру знања користити одабрана поглавља/текстове из наведене литературе.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медијска писменост

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Четврти
Фонд часова:	2+2
Број ЕЦТС бодова:	6 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет садржи шири аспект медијске писмености. Циљеви се односе на упознавање студената са основним појмовима и елементима медијске писмености, њеног садржаја, као и разлика у односу на медијско образовање. Циљ је да студенти ближе упознају: развој и нивое медијске писмености, њен концептуални оквир, медијско образовање, медијску и информациону писменост (MIL), стратегије и правце развоја медијског образовања, актере и вјештине медијске писмености, водеће оријентације медијске писмености, нове начине учења миленијумске генерације кроз медијску писменост, пет кључних концепата медијске писмености и овладају медијским компетенцијама неопходним за све нивое медијске писмености. Коначно, циљ је да студенти постану медијски писмени и управљају медијима и медијским садржајем, а не обрнуто.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће, у оквиру изучавања овог предмета, стећи знање о основном концепту и садржају медијске писмености, увид у поље медијске писмености и овладати вјештинама медијске писмености. Након похађања предмета, студентима ће бити јасни најважнији аспекти медијске писмености, начини стицања различитих нивоа медијског образовања, као и њихова примјена у свакодневном кориштењу медијског садржаја. Знање које стекну омогућиће им лакше свакодневно дјеловање уз помоћ медија, критички приступ медијском садржају, олакшати комуникацију и оспособити их за креирање медијског садржаја, учествовање и комуницирање уз помоћ медија.

Садржај предмета

- Медијска писменост: дефинисање појма, појава и развој
- Разлике између медијске писмености и медијског образовања
- Четири модела медијског образовања
- Пет кључних концепата медијске писмености
- Значај, вјештине и нове вриједности медијске писмености
- Концептуални оквир медијске писмености
- Међународни развој концепта медијског образовања
- Медијска и информациона писменост (MIL)
- Медијска писменост као систем компетенција
- Медијска публика
- Феномен вишка информација
- Ефекти утицаја медија
- Садржај масовних медија у односу на стварност

- Исходи и циљеви учења медијске писмености
- Медијска писменост у Босни и Херцеговини

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Jolls, T. (2008). *Literacy for 21st Century: An Overview & Orientation Guide To Media Literacy Education*, Center for Media Literacy, URL: http://medialit.org/pdf/mlk/ola_mlkorientation_rev2.pdf. (одабрани дијелови).
- Perez Tornero, J. M., Varis, T. (2010). *Media Literacy and New Humanism*, Moscow: UNESCO Institute for Information Technologies in Education. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001921/192134e.pdf>. (одабрани дијелови).
- Ибрахимбеговић Тихак, В. (2015). *Медијска писменост у дигиталном добу*, Сарајево: Internews у Босни и Херцеговини. URL: http://www.internews.ba/sites/default/files/resursi/Medijska_pismenost_digitaln_om_dobu.pdf. (одабрани дијелови).
- Потер, Ц. (2011). *Медијска писменост*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Рашевић, Д. (2014). *Медијска култура и медијска писменост*. Бања Лука: Удружење социолога (одабрани дијелови).
- Трнинић, Д. (2017). *Концептуални оквир медијске писмености*. Бања Лука: Удружење за филозофију и друштвену мисао.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Савремено новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	IV
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета „Савремено новинарство“ усмјерени су на изучавање нових техника у новинарству чија је примјена условљена и посједовањем знања из других научних дисциплина и на приближавање медијске праксе на простору РС свјетским трендовима у сфери савременог новинарства. Такође, циљеви су усмјерени на разумијевање највећих изазова у савременом новинарству који произилазе из технолошких и друштвених утицаја на новинарски дискурс.

Исходи учења (стечена знања)

СТИЦАЊЕ ЗНАЊА И ВЈЕШТИНА НЕОПХОДНИХ ЗА АНГАЖМАН У РАЗЛИЧИТИМ САВРЕМЕНИМ СФЕРАМА НОВИНАРСТВА, као што су: етнографско новинарство, научно новинарство, робот новинарство, конструктивно новинарство, грађанско новинарство и сл. Такође, исходи подразумијевају стицање знања о етичким изазовима у савременом новинарству и трендовима који у значајној мјери угрожавају углед и статус новинарске професије, као и кредибилитет медијских организација.

Садржај предмета

- Техничко-технолошки аспекти савременог новинарства
- Савремени медиолошки процеси и новинарство
- Новинарство података
- Научно новинарство
- Етнографско новинарство
- Конструктивно новинарство
- Перспективно новинарство
- Мировно новинарство
- Ресторативно новинарство
- Еколошко новинарство
- Грађанско новинарство
- Аутоматизовано новинарство
- Хибридизација жанрова и медијских формата у савременом новинарству
- Етички изазови у савременом новинарству
- Савремено новинарство у БиХ и РС

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама.

Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Holmes, T. (2012). *The 21st Century Journalism Handbook: Essential Skills for the Modern Journalist*. Routledge; 1 edition (одабрани преведени дијелови).
- Kovach, B. (2007). *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*. Three Rivers Press. (одабрани преведени дијелови).
- Sheridan, B. L. (2009). *Razumjeti novinarstvo*. Zagreb: Naklada medijska istraživanja.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Телевизијско новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	IV
Фонд часова:	3+2
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ изучавања предмета *Телевизијско новинарство* је да се студенти упознају са настанком и развојем телевизије, као још увијек доминантног медија те да овладају методама и техникама телевизијског новинарства. Дио програма се односи на практичну наставу у оквиру које ће бити овладано телевизијском технологијом и продукцијом сложених телевизијских форми као и вјештинама јавног наступа.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће стећи неопходна теоријска знања и практичне вјештине за рад у телевизијској редакцији не само на пословима новинара већ и када је ријеч о читавом спектру послова који се обављају у савременом ТВ медију, а чије основе новинар мора да познаје. Посебна пажња биће посвећена савладавању „живог извјештавања“ на телевизији које се односи не само на правила струке већ и на сам „телевизијски језик“ - (кратко, јасно). те на савладавање треме и на правилне визуелне презентације садржаја.

Садржај предмета

- Увод у ТВ новинарство
- Историја телевизије
- Карактеристике ТВ жанра
- ТВ вијести
- Припрема и креирање садржаја за ТВ, ТВ продукција
- Однос слике и текста
- Занимања у ТВ
- Извјештавање са мјеста догађаја
- Емисије магацинског типа
- Стил и језик телевизије
- ТВ сценарио
- Методе и технике презентације
- ТВ извјештавање у кризним ситуацијама
- ТВ и дјеца
- Етика ТВ извјештавања

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу.

Консултације.

Литература

- Першин, Т. (2010). *Телевизијске вијести*. Загреб: Медијска истраживања.
- Owens, J. (2016). *Television Production*. New York: Asbury University.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Невербално комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Четврти
Фонд часова:	2+2
Број ЕЦТС бодова:	6 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Невербална комуникација саставни је дио свакодневне комуникације и циљеви изучавања овог предмета јесу да се студенти упознају са основним начелима невербалне комуникације; да разумију све њене сегменте (положај тијела, руку, ногу, хаптика, окулезика, положај сједења и сл.), примјењују смјернице за афирмативну невербалну комуникацију и постану успјешан комуникатор.

Исходи учења (стечена знања)

Исходи учења у оквиру овог предмета јесу способности студената да успјешно невербално комуницирају; да препознају различите врсте и значења невербалних порука, да дискутују о појмовима личног простора, хаптике, парајезика; да објасне како нечији избор физичких објеката преноси поруке другима; да препознају знакове обмањивања, удварања, блискости, моћи, доминације, потчињености и сл.

Садржај предмета

- Основна начела невербалне комуникације
- Гестови руку (снага длана, руковање, показивање доминације и контроле)
- Смијех и осмјехивање (типови и значења осмјехивања)
- Културне разлике
- Сигнали процјене и обмане
- Окулезика (сигнали очима)
- Територија и лични простор, хаптика
- Положај ногу у невербалној комуникацији
- Најчешћи свакодневни гестови и њихово значење
- Подражавање – како се гради блискост; парајезик
- Говор тијела у љубави – показивање удварања и сигнали привлачности
- Сигнали који се упућују визуелним додацима
- Положај тијела у невербалној комуникацији
- Сигнали власништва, територије и висине
- Положај сједења, интервјуи, односи моћи и понашање у канцеларији

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Борг, Ц. (2016). *Говор тела: како да знамо шта је ЗАИСТА изговорено*. Зрењанин: SezamBook, Београд: Margo – art.
- Пиз, А. Пиз, Б. (2015). *Дефинитивни водич кроз говор тијела*. Подгорица: Нова књига.
- Пиз, А. Пиз, Б. (2012). *Говор тијела у љубави*. Подгорица: Нова књига (одабрани дијелови).
- Табс, С. (2013). *Комуникација – принципи и контексти*. Београд: Слио (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Социологија културе и умјетности

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Четврти
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Јанковић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У оквиру предмета *Социологија културе* биће обрађени појам културе, однос културе и друштва, функције културе у друштву, културне потребе и вриједности, однос личности и културе, однос религије и културе, етнонационализам и културни релативизам, мултикултурализам, интеркултурализам, транскултурализам, културни конфликти, култура толеранције, глобализација у култури, култура нових друштвених покрета, поткултура и противкултура. У оквиру социологије умјетности биће обрађени предмет, циљеви и задаци ове научне области, те литература и филм као посебне области у оквиру умјетности.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће моћи разумјети и самостално анализирати основне појмове из културе и цивилизације, самостално пратити основне теоријске домашаје у оквиру различитих теоријских приступа, с посебним освртом на савремене теорије и друштва, развијати цјеловит и критички приступ културним феноменима, самостално просуђивати о савременим дилемама и питањима из ове области. У оквиру социологије умјетности студенти ће моћи да схвате и анализирају друштвену условљеност умјетничких дијела и да се упознају са неким од облика умјетности.

Садржај предмета

- Појам, предмет и задаци социологије културе
- Дихотомни модели као пукотине културе
- Теоријски правци
- Мапе културе
- Култура и језик; Друштво и култура
- Културни релативизам и етноцентризам
- Мултикултурализам, културни плурализам и транскултурализам
- Културне промјене у културни развој
- Функције културе
- Стилски живота
- Медијска култура и масовне комуникације
- Масовна култура
- Култура, модернизација, транзиција; Постмодерна и виртуелна култура
- Социологија умјетности - појам, предмет, циљеви и задаци
- Социологија литературе и књижевности; Социологија филма

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Звијер, Н. (2011). *Идеологија филмске слике: социолошка анализа партизанског ратног спектакла*. Београд: Филозофски факултет.
- Илић, М. (1991). *Социологија културе и уметности*. Београд: Научна књига.
- Клосковска, А. (2001). *Социологија културе*. Београд: Чигоја штампа.
- Коковић, Д. (2005). *Пукотине културе*. Прометеј: Нови Сад.
- Маширевић, Љ. (2011). *Постмодерна теорија и филм на примеру кинематографије Квентина Тарантина*. Београд: Чигоја штампа и Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Психологија медија

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Четврти
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: проф. др Владимир Турјачанин
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ изучавања предмета је да студенти овладају основним теоријским и практичним знањима из области Психологије медија.

Исходи учења (стечена знања)

По завршетку наставе, студенти разумеју подручје медијске психологије у односу на друге гране психологије и остале друштвене науке. Студенти ће овладати темељним знањем о ставовима и њиховом мијењају, неопходним за разумевање друштвеног понашања појединаца и група. Студенти разумеју како медији утичу на предрасуде и како се оне могу редуковати. Такође, научиће детерминанте и последице комуникација путем различитих медијских канала, попут интернета, телевизиј, штампаних медија. Са практичне стране, студенти ће научити основне поставке истраживања из области психологије медија. Научиће основне технике анкетног истраживања, анализе архивске грађе и етнографског приступа у психологији медија.

Садржај предмета

- Дефинисање подручја.
- Методе истраживања.
- Ставови и промјена става.
- Ставови и понашање.
- Моћ рекламе.
- Медији. Ефекти.
- Истраживања ефеката медија: индивидуални ниво.
- Истраживања ефеката медија: групни ниво.
- Медијске представе. Симбиотске представе. Медијске акције.
- Интернет. Доступност и кориштење интернета.
- Примјер истраживање ефеката медија.
- Потенцијалне грешке у истраживањима ефеката.
- Представљање у медијима.
- Стереотипи.
- Публика.

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу.

Консултације.

Литература

- Аронсон, Е., Вилсон, Т.Д. и Акерт, Р.М. (2005). *Социјална психологија*. Загреб: Мате.
- Радок, Е. (2015). *Млади и медији*. Београд: Клио.
- Цајлс, Д. (2011). *Психологија медија*. Београд: Клио.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Агенцијско новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета је упознавање студената са улогом и значајем новинских агенција те законитостима агенцијског новинарства. Изучавајући предмет *Агенцијско новинарство*, студенти треба да буду оспособљени да практично и теоријски професионално обављање посао агенцијског новинара.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће овладати специфичностима агенцијског новинарства и бити у могућности да правилно селекутују чиљенице, одвоје битно од небитног те правилно користе изворе и методологију праћења догађаја и писања за агенцијске сервисе. Такође моћи ће да комбинују слику и текст с обзиром на мултимедијалност новинских агенција и потреби креирања аудио визуелног извјештаја.

Садржај предмета

- Историјски развој новинских агенција
- Подјела агенција
- Организација рада у новинским агенцијама
- Агенцијски новинар и редакција
- Сектор за уређивачку политичку и уредничке послове
- Редактура текста у новинским агенцијама
- Агенцијски жанрови
- Слаг
- Извори прикупљања вијести
- Цитирање и именовање извора у агенцијама
- Насловни блок у агенцијском новинарству
- Агенцијски сервиси
- Архива у агенцијама
- Фотографија и њена употреба у агенцијским вијестима
- Професионални стандарди у агенцијском новинарству

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Грухољић, Д (2011). *Дискурс агенцијског новинарства*. Нови Сад: Филозофски факултет.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Истраживачки методи у новинарству и комуникологији

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Алекснадар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти се упознају са најважнијим врстама и техникама истраживања у области новинарства и комуникологије.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јаснаосновна начела, приступи и проблеми у комуниколошким истраживањима. Студент је способен да самостално критички вреднује научно-истраживачке радове, да истражује и користи билиотечке изоре, као и да изведе једноставнија истраживања. Такође, студент стиче способност да обликује и документује истраживачке радове.

Садржај предмета

- Увод у научно мишљење и научно-истраживачку аргументацију
- Теоријски приступи у истраживањима - друштвено-научни, критичко-аналитички, интерпретативни
- Начини операционализације за поједине приступе
- Повезаност хипотеза, промјенљивих и статистичких показатеља
- Основе статистичке аргументације и анализе
- Истраживачке области и теме у комуникологији и новинарству
- Ток и план истраживања
- Истраживање извора – електронска претрага релевантних извора
- Експериментална и прегледна/анкетна истраживања
- Прикупљање података у прегледним истраживањима – упитник, интервју, узорак
- Анализа садржаја и дискурса
- Дубински интервју и фокусне групе
- Писање научно-истраживачког рада/извјештаја о истраживању
- Етичка питања у истраживањима
- Закључна расправа

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Berger, A. A. (2000). *Media and communication research methods: An introduction to qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Frey, L. R., Botan, C. H. & Kreps, G. L. (2000). *Investigating communication. An introduction to research methods* (2nd ed.). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Системи информисања

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ овог предмета је да се студенти упознају са структуром активног, институционалног и пасивног, ванинституционалног дијела информационо-комуникационог система (ИКС), као и посљедицама дјеловања оглашивача, рекламне индустрије и ПР на медијску продукцију и новинарско поље дјеловања. Циљ је да студенти разумију примајућу структуру ИКС која се анализира као сегмент који поседује мању комуникациону моћ и која представља поље човјековог избора, односно, право на учешће или искључивање из процеса друштвене и политичке комуникације. У оквиру ове структуре разматрају се три врсте колективитета који се међусобно квалитативно разликују: маса, публика и јавност.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће се упознати са широким контекстом савременог тумачења информационих система као институционалних и ванинституционалних сегмената друштва. Упознаће се са неким најважнијим моделима друштвеног комуницирања, како би боље разумјели структуру и процес друштвене комуникације. Студентима ће се дати на увид савремена тумачења државе и њене улоге у медијској сфери, те ће студенти моћи да препознају нека мање видљива дјеловања у сфери медијске и политичке комуникације. Изучавање природе дјеловања политичких партија и њиховог међуодноса са медијима и јавношћу, студенти ће кроз теоријску анализу и симулацију ситуација, бити оспособљени да у друштвеној стварности препознају неке важне појаве које утичу на квалитет јавног и масовног информисања; као што је појава спиновања, притисака, „побуне масе“, фрагментисане јавности и друго.

Садржај предмета

- Информационо друштво; одређење и карактеристике
- Теоријски приступ информационој технологији (детерминизам и инструментализам)
- М. Хајдегер и Ж. Елил и однос према технологији
- Критичка теорија технологије; Фуко и Маркузе
- Улога медија у информационом друштву
- Претпоставке и настанак информационо-комуникационог система (ИКС). Сапирова подјела. Кастелсова схватања феномена дуалног града.
- Дефинисање појма и предмет изучавања ИКС. Модели ИКС система.
- Детерминанте ИКС. Држава и медији; држава као извор информација и држава регулатор. Држава у међународној комуникацији.

- Друштвене групе као детерминанте ИКС; оглашивачи, новинари, ПР.
- Феномен спин доктора и политичка комуникација.
- Власници капитала и оглашивачи у ИКС.
- Религијске организације као агенси ИКС.
- Мањине и медији, медији мањина.
- Професионалне групе комуникатора.
- Маса, публика, јавност као примајућа структура ИКС-а

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Радојковић, М./Стојковић, Б. (2004). *Информационо-комуникациони системи*. Београд: Сlio.
- Суботић, О. (2011). *Информационо контролисано друштво*. Београд/Стари Бановци: Бернар (одабрани дијелови).
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017). *Дигитални информациони системи*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Односи с јавношћу

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф.др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да стекну разумијевање најважнијих стручних питања из односа с јавношћу, као и да упознају различите теоријске и практичне приступе и одговоре.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета студентима је јасна улога комуницирања с јавностима у савременом окружењу, као и најважнији приступи, начела и технике развијања и одржавања складних односа с јавностима.

Садржај предмета

- Историјски развој и улога односа с јавношћу (ОСЈ) и комуницирања с јавностима
- Стратешки и оперативни ОСЈ
- Јавности у ОСЈ
- Идентитет организације
- Односи с медијима
- ОСЈ у друштвеним медијима
- ОСЈ у јавној управи и јавним друштвима, друштвеним организацијама и удружењима грађана
- Политички и међународни ОСЈ
- ОСЈ услужних и производних друштава
- Лобирање и организација догађаја
- Комуникативне кампање
- Кризно комуницирање
- Етичка и правна питања у ОСЈ
- Истраживања у ОСЈ и теоријски приступи и модели
- Закључна расправа: ОСЈ као цјеловит организацијски и комуникативни процес, и ОСЈ као струка

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Блек, С. (1997). *Односи с јавношћу*. Београд: Слио.
- Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци.
- Куртић, Н. (2016). *Односи с јавностима*. Сарајево: University Press – Магистрат издања.
- Томић, З. (2016). *Односи с јавношћу: теорија и пракса*. Загреб: Синопис.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стручна пракса 1 (штампани медији и новинске агенције)

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	5
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви практичне наставе (Стручна пракса 1) подразумевају упознавање студената са техникама и вјештинама неопходним за рад у штампаним медијима и новинским агенцијама и са комплетним процесом производње медијских садржаја (теренски рад, истраживање, селекција, писање, уређивање, дисеминовање) у овим медијима.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Стручну праксу 1* треба да се упознају са начином рада штампаних медија и новинских агенција, што подразумева познавање начина функционисања и организовања ове врсте медијских предузећа. Студенти након Праксе 1 треба да буду упознати са процесом производње медијских информација и различитих медијских формата специфичних за ове медије (штампани медији и новинске агенције). Овај исход подразумева овладавање знањима и вјештинама као што су: идентификација друштвено значајног догађаја, процеса или проблема, теренски рад, коришћење извора информација (навођење извора, анонимни извори, контакти), селекција чињеница, провјеравање чињеница, креирање медијског садржаја (различитих жанрова) и уређивање медијског садржаја сходно природи медија.

Садржај предмета

Стручна пракса 1 (штампани медији и новинске агенције) садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у новинској агенцији Републике Српске „Срна“ и у штампаним медијима на медијском простору Републике Српске – „Глас Српске“ и „Независне новине“. Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током петог (зимског семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Стручна пракса 1* (штампани медији и новинске агенције) одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу петог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте треће године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал *Стручне праксе 1* прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току петог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној медијској организацији. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају петог (5) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима Стручне праксе 1, након обављене праксе.

У току петог (5) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака (креирање медијског садржаја и радње које претходе његовом креирању, интервјуисање, уређивање медијског садржаја)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада медијске организације.

Посебна назнака

Оцјена из предмета није бројчана

Друштвена информатика

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: проф. др Драган Матић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Упознавање студената са основним концептима рачунарства и информационо-комуникационих технологија. Упознавање са модерним алатима за обраду података, рачунарским мрежама, системима за управљање базама података, информационим системима и мултимедијалним системима.

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку курса студент ће моћи да: ефикасно користи рачунар, савремене информационе технологије и алате у образовне и истраживачке сврхе, које су везане за његово даље образовање и рад у струци; анализира особине и процјењује квалитет посматраног рачунарског система; препознаје предности и недостатке живљења у савременом информатичком друштву.

Садржај предмета

- Основни информатички појмови. Дефиниције и садржаји. Историјски преглед развоја рачунара
- Информационе технологије као стратешки ресурс. Критички осврт на позицију и утицај информационих технологија на друштво и појединца.
- Рачунарски системи. Основне компоненте рачунара. Хардвер и Софтвер
- Модели рачунарских система. Фон Нојманов модел рачунарског система. Централна процесорска јединица рачунара
- Меморија. Подјела, капацитет, RAM, ROM, CD, DVD.
- Системски софтвер. Оперативни системи. Комуникације и мреже рачунара. Улога и задаци рачунарских мрежа.
- Архитектура рачунарских мрежа. Повезивање, LAN, WAN, Internet, TCP/IP, домени
Помоћни и услужни програми. Софтвер за канцеларијско пословање.
- Софтвер за обраду текста
- Софтвер за табеларну обраду података (1. дио)
- Софтвер за табеларну обраду података (2. дио)
- Софтвер за презентовање информација
- Рад са базама података.
- Интернет и електронско пословање. Интернет и његови сервиси.
- Рачунарска графика. Подјела програма за рад са графиком. Векторско представљање графике. Растерско представљање графике.

- Претраживање Интернета. Безбједност умрежених система.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Brookshear, G. G. and Brookshear, J. G. (2002). *Computer science: an overview*. Addison-WesleyLongman: Publishing Co., Inc.
- Митић, Н. (2009). *Увод у организацију рачунара*. Београд: Математички факултет Универзитета у Београду.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Интеркултурално комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Пети семестар
Фонд часова:	2+1
Број ЕЦТС бодова:	4 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета усмјерени су на активности које подразумевају да се студенти упознају са темељним обиљежјима интеркултуралне комуникације, да разумеју процес преноса и размјене културних вриједности те да развију свијест о властитој и другим културама, анализирају интеркултуралне комуникационе процесе са различитих аспеката те примјене интеркултуралне вербалне и невербалне комуникационе вјештине у свакодневном животу и раду.

Исходи учења (стечена знања)

Стечена знања у оквиру овог предмета односе се на способности студента да: идентификују и анализирају појмове интеркултуралне комуникације; објасне разлике између индивидуалистичких и колективистичких култура, као и да категоризују и анализирају комуникационе процесе у контексту различитих култура; објасне како вербалне и невербалне поруке могу да утичу на интеркултуралну комуникацију; разумеју неке од утицаја интеркултуралне комуникације на личну, друштвену и политичку сферу; развију интеркултуралне комуникационе вјештине и начине њихове имплементације.

Садржај предмета

- Култура, комуникација, интеркултурална комуникација (дефинисање појмова)
- Интеркултурална комуникација – принципи и изазови
- Димензије културне различитости
- Идентитет и интеркултурална комуникација
- Перцепција, увјерења и вриједности у различитим културама
- Интеркултурална вербална комуникација
- Интеркултурална невербална комуникација
- Интеркултурална комуникација – норме и улоге
- Интеркултурална комуникација – пословни, образовни и здравствени контекст
- Смјернице за критичко гледање филма и телевизије
- Етика у интеркултуралној комуникацији
- Конфликти у интеркултуралној комуникацији
- Интеркултуралне комуникационе компетенције
- Ефекти интеркултуралне комуникације
- Значај интеркултуралне толеранције и разумевања

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Jandt, F. E. (2004). *Intercultural communication*. Sage Publication (одабрани дијелови).
- Стојковић, Б. (2002). *Идентитет и комуникација*. Београд: Чигоја штампа (одабрани дијелови)
- Табс, С. (2013). *Комуникација – принципи и контексти*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Халперн, К. Руано-Борбалан, Ж. (2009). *Идентитет(и): Појединац, група, друштво*. Београд: Слио (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Дигитални медији и дјеца

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У оквиру овог предмета изучава се испитивање и схватање друштвеног утицаја медија, нарочито се бавећи како дјеца доживљавају свијет медија и како користе медијске ресурсе у информационом добу. У том смислу, разматраће се неколико важних тачака унутар питања утицаја медија: питање како се дјеца и млади приказују у медијима, на који начин и у ком обиму дјеца партиципирају као публика у медијској сфери, на који начин дјеца користе медије у свакодневици (важно мјерило „дубине“ социјалне инклузије), те питања у вези са студијама о поткултурама младих који медијске ресурсе користе с намјером да објасне своје идентитете и да саопште ставове. Медијски контекст унутар предмета јесу дигитални медији, али нужно историјски ослоњен на аналогну технологију медија, а с намјером компарације потенцијала и посљедица интеракције медија, дјеце и младих.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити оспособљени да користе стручну литературу, употребљавају стечена знања, тумаче и прикупљају потребне податке из ове области; да додатно развију способност критичког и самокритичког мишљења и приступа; те наставе да се, уколико то желе, даље усавршавају из ове области.

Садржај предмета

- Информационо друштво и нове технологије медија
- Медијско друштво и медијско образовање
- Друштвени и културни приступ медијском утицају
- Разумијевање глобалне медијске индустрије
- Савремени дигитални простори изазова и ризика и дјеца
- Разумијевање корисника медија
- Разумијевање насиља у медијима
- Рекламирање и маркетинг и дјеца у новим медијима
- Концепт славе, славне личности и дјеца као публика
- Мобилна технологија и дјеца као корисници
- Друштвене мреже и идентитет дјетета
- Дјеца мигранти и информационо технологија
- Медијске компетенције дјеце и медијска писменост
- Ресурси конвергентних медија и дјеца
- Савремене дилеме у науци о младим корисницима медија и медијском

образовању

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Bake, D. (2013). *Medijska pedagogija*. Beograd: Centar za medije i komunikacije, Fakultet za medije i komunikacije.
- Lemiš, D. (2008). *Deca i televizija*. Beograd: Clio.
- Radok, E. (2015). *Mladi i mediji*. Beograd: Clio.
- Тапавички Дурођић, Т. (ур) (2011). *Интернет култура деце и младих у Републици Српској*. Бања Лука: Факултет политичких наука.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Мултимедијално новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	2 + 3
Број ЕCTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Основно усмјерење у оквиру предмета јесте изучавање и развијање информационе и дигиталне писмености студената у намјери да могу да компетентно управљају платформама за уређење „онлајн“ садржаја, те да на исти начин могу да адекватно примјене различите апликације за унапређење онлајн садржаја, тј. садржаја намијењеног за дистрибуцију путем нових медијских технологија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће имати прилику да изучавају нове теоријске и практичне приступе у поступцима прикупљања, уређења и дисеминације информација путем нових медијских технологија. Њима ће бити представљене нове форме новинарства које захтијевају познавање информационих капацитета информационе технологије (ИТ) с једне, и природе и опсега информације, с друге стране. Студенти ће моћи да увиде предности и нужност примјене мултимедијалности у савременом новинарству и моћи ће да разумију повезаност ИТ и начин уређења садржаја за савремене медије.

Садржај предмета

- Дигитално доба и нови медији
- Развој и капацитети ИТ и дигиталних медија
- Дискурс нових информационих технологија и нови језик медија
- Мановичеви принципи нових медија (нумеричка представа, модуларност, аутоматизација, промјенљивост, транскодирате)
- Системи за креирање и управљање веб садржајима (како производити садржај за дигитално доба)
- Значај и примјена слободних програма на интернету
- Писање за онлајн медије
- Уређење садржаја у онлајн медијима (препричавање, агрегација садржаја, дестилација садржаја, другачије посматрање садржаја (други угао))
- Спајање медијског формата и извора и хронологија – нови садржаји
- Израда и употреба инфографика
- Новинарство и медији 3.0 (информација, промоција, продаја...)
- Агрегациони медији и креирање садржаја
- Употреба дрона и мултимедијалност
- Дуги текстови на интернету и мултимедијалност
- Будућност мултимедијалности на интернету

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Krejg, R. (2010). *Onlajn novinarstvo*. Beograd: Clio.
- Ruk, R. (2011). *Evropski mediji u digitalnom dobu*. Beograd: Clio.
- Todorović, A. L. (2017). *Diskurs novih tehnologija*. Beograd: Clio.
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017). *Дигитални информациони сиситеми*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци..

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медијски системи у информационом добу

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Садржај предмета усмјерен је на представљење савремених медијских структура и тенденција у глобалним медијским системима према доминантно два модела учења: према учењу Хермана и Мекчеснија и према подјели медијских система Халина и Манћина. У оквиру ових модела презентоваће се опште медијске и информационе карактеристике медијских система које чине специфичне и типичне представнике унутар ових подјела. Поред тога, студентима ће се експлицирати садржај о актуелним токовима унутар медијске индустрије у информационом добу.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће моћи да науче и разумеју како функционишу медији главног тока у улози међународног комуникатора, шта је циљ међународне медијске комуникације, како се она регулише и шта су експлицитне и имплицитне посљедице међународне комуникативне праксе медија. Такође, студенти ће имати прилику да се упознају са структуром и функционисањем олигопола и великих транснационалних медијских компанија, те да препознају облике међусобног дјеловања на глобалном трижишту. У оквиру предмета, важно исходиште је и могућност препознавања различитих, детерминишућих елемената медијских система: Француске, САД, Русије, Италије, Аустрије, Немачке, Данске, Шведске, Египта, Турске, Кине, Аустралије и Новог Зеланда. У садржају предмета студенти ће имати прилику да се упознају са дјеловањем неких међународних медијских кућа, попут: *PT, CNN, BBC, Al Jazeera* и других.

Садржај предмета

- Одређење појмова систем, информациони систем и медијски систем.
- Нови свјетски информациони и комуникациони систем, глобализација и централизација медија у информационом друштву
- Транснационални медијски системи и процес комерцијализације медије и информационо друштво
- Медијски системи у медијским лигама првог и другог реда
- Подјела медијских система према Daniel C. Hallin i Paolo Mancini
- Комерцијални медијски системи, примејр САД, Канада, Бразил
- Традиционализам, конзерватизам и елитизам у британским медијима
- Медијски систем Италије и манифестација информационог доба у италијанском медијском простору
- Дјеловање *PT, CNN, BBC, Al Jazeera* и информационо доба
- Утицај информационог доба на медијске системе у: Француској, Немачкој,

Аустрији

- Утицај информационог доба на медијске системе у: Данској, Шведској, Швајцарској
- Утицај информационог доба на медијске системе – Кина, Аустралија, Нови Зеланд, Кариби
- Медијски системи у арапским земљама (информатизација медија, унификација медијске продукције, уклапање у свјетске информационе токове)
- Значај медијских олигопола у информационом добу
- Информационо доба и медијски систем у Републици Српској

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Hallin, C. D./Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Херман, Е. и Мекчесни, Р. (2004). *Глобални медији*. Београд: Клио.

Предлог литературе за допуну:

- Bagdikian, V. H. (2004). *The new media monopoly*. Boston: Beacon Press.
- Деспотовић, Љ. и Јевтовић, З. (2019). *Геополитика медија*. Нови Сад: Култура полиса.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Основе права

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: доц. др Матеј Савић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет се састоји из двије генерички неодвојиве цјелине теорије државе и теорије права, које, како практично, тако и теоријски чине, јединствену научну област. Предмет има за циљ упознавање студената са основама теорија државе и права. У оквиру наставних часова посебна пажња ће се обратити на узајамност и међусобну условљеност ове двије цјелине, прије свега у контексту државноправнопоретка, али и оквиру друштвеног поретка уопште, при чему ће студент користити теоријска и методолошка знања, како би самостално могао проучавати поједине аспекте ове сложене и, надасве значајне цјелине.

Исходи учења (стечена знања)

Исход предмета је стицање знања из области теорија државе и права. У области теорије државе студенти треба да се упознају са појмом, најзначајнијим карактеристикама, елементима, организацијом и облицима државе и државним системима, те уопште природом државе као правно-политичке организације, модерном државом и савременим државним тенденцијама. У области теорије права студенти треба да се упознају са основним појмовима теорије права, као што су: правни поредак, правна норма, правни акти, извори права, правни односи, примјена, важење и тумачење права, начело законитости, као и са природом, основним карактеристикама и системом права уопште. Један од битних исхода је и савладавање правног и социолошког методолошког приступа у изучавању предмета уопште.

Садржај предмета

- Претходни појам државе
- Држава као правна и политичка организација; држава, право и политика
- Структурални појам државе
- Државноправни поредак и државна организација
- Државни облици: облици владавине и облици државног уређења
- Државни облици: облици политичког поретка и облици државне власти
- Савремене тенденције развоја државе
- Појам права и појам нормативног поретка
- Правна норма; појам, врсте и елементи
- Правни акти; појам, врсте и елементи
- Извори права; материјални, формални и идејни
- Правни односи; појам, врсте и елементи

- Појам правног субјективитета; субјекти права
- Појам примјене права и тумачење права
- Појам и елементи система права

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Кошутић, Б. П. (2008). *Увод у јуриспруденцију*. Подгорица: СИД.
- Лукић, Р. Д, Кошутић, Б. П. и Митровић, Д. М. (1999). *Увод у право*. Београд: Службени гласник.
- Савић, С. - Савић, М. (2017). *Теорија државе и права*. Бања Лука: Comesgrafika.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Међународни односи

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	3 + 1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Милош Шолаја
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Разумијевање процеса у међународним односима и њихов све сложенији облик у савременом свијету. Историјски преглед и периодичне промјене у међународним односима, настанак и развој дисциплине с посебним освртом на 20. и 21. вијек. Анализа структуре, процеса и законитости у међународним односима кроз посматрање и анализу основних елемената система међународних односа – система држава и међународних организација и њихових циљева, понашања држава и интеграционих процеса, утицај других субјеката међународних односа - народа, недржавних покрета, и религиозних организација, невладиних и антивладиних покрета, међународног јавног мњења, као и фактора попут географског, технолошког, војног. Упознавање са савременим приступима и методологијом анализи међународних односа. Анализа улоге моћи и силе у међународним односима, приступ националној и међународној безбједности, конфликтима у међународним односима с посебним освртом на рат.

Исходи учења (стечена знања)

Оспособљеност за разумијевање процеса и дешавања у међународним односима, теоријске и политичке основе, утицај субјеката и фактора међународних односа у тим процесима. На основу тога анализа ситуација и предвиђање процеса. Примјена анализа у оквирима самосталног бављења појавама из ове области, компетенције за учешће у домаћим и међународним научним пројектима који се организују у складу са тематиком овог предмета, развијање способности за истраживања и критичко посматрање међународних односа и коришћење основних знања у пракси. Анализа међународних односа и утицаја потребе домаћих институција, анализа међународних односа у циљу активног и конструктивног учешћа држава у међународним односима, експертске и консултантске анализе, као и развој академског приступа међународним односима у правцу научно-истраживачких циљева и спровођења образовног процеса.

Садржај предмета

- Увод и историјски преглед развоја поручавању међународних односа, развој дисциплина које су претходиле успостављању научног приступа изучавању међународних односа; основни појмови и категорије и разликовање појмова: међународни односи – међународно право; разлика приступа међународни односи - спољна политика, дипломатија, предмет изучавања у међународним односима
- Основи изучавања међународних односа, дефиниција МО, појава науке о МО, одређење и предмет науке о МО,

- Методологија истраживања и анализа у међународним односима
- Субјекти међународних односа - однос субјектата и праксе; основе аналитчког оквира
- Фактори међународних односа - однос субјектата, фактора и праксе
- Моћ, сила и интереси у међународним односима;
- Теоријски приступ међународним односима: општи приступ изучавања теоријама и значај теорија
- Међународни предак, појам и испољавање типова међународног поретка;
- Утицај глобалних односа и процеса: промене у међународном систему или промена система – глобализација свјетске политике;
- Структура и распоред моћи у међународним и глобалним односима: географски, демографски, еколошки, војни фактор у савременим међународним односима.
- Национална и међународна безбједност и главни безбједносни изазови и пријетње у међународним и глобалним односима: тероризам, ширење оружја за масовно уништавање, климатске промјене, енергетска безбедност, пандемије...;
- Међународни односи и глобалне кризе: утицај савремених економских, финансијских, еколошких и других криза;
- Савремено међународно право и међународни односи
- Међународна етика и њена улога у међународним односима
- Пројекција предвиђања и прогнозирања будућности у међународним односима

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Аћимовић, Јб. (1987). *Наука о међународним односима: Теорије и истраживачки правци*. Београд: Научна књига-Институт за међународну политику и привреду.
- Димитријевић, В. и Стојановић, Р. (1996). *Међународни односи*. Београд: Службени лист.
- Нај, Ц. (2006). *Како разумевати међународне сукобе*. Београд: Стубови културе.

Допунска литература:

- Benko, V. (1997). *Znanost omednarodnih odnosih*. Ljubljana: Fakultet za družbene vede.
- Вукадиновић, Р. (2004). *Међународни политички односи*. Загреб: Политичка култура.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се

изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стручна пракса 2 (радио)

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	6
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви практичне наставе (*Стручна пракса 2*) подразумевају упознавање студената са техникама и вјештинама неопходним за рад у домену радио новинарства и са комплетним процесом производње медијских садржаја (теренски рад, истраживање, селекција, писање, уређивање, дисеминовање) у овој врсти медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Стручну праксу 2* треба да се упознају са начином рада радио станица, што подразумева познавање начина функционисања и организовања ове врсте медијског предузећа. Студенти након *Праксе 2* треба да буду упознати са процесом производње медијских информација и различитих медијских формата специфичних за радио. Овај исход подразумева овладавање знањима и вјештинама као што су: идентификација друштвено значајног догађаја, процеса или проблема, теренски рад, коришћење извора информација (навођење извора, анонимни извори, контакти), селекција чињеница, провјеравање чињеница, креирање медијског садржаја (различитих жанрова) и уређивање медијског садржаја сходно природи медија. С обзиром на природу медија студенти ће за потребе читања офф-тонова вјежбати глас и дикцију. Исходи подразумевају и упознавање студената са техничким радијском опремом и начином њеног коришћења (микрофони, диктафони, дигитална монтажа ...).

Садржај предмета

Стручна пракса 2 (радио) садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у радијским медијским предузећима - Радио Републике Српске, Нес радио и веб радио-станице. Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током шестог (љетног семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Стручна пракса 2* (радио) одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу шестог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте треће године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал *Стручне праксе 2* прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току шестог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној радио станици. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају шестог (6) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима Стручне праксе 2, након обављене праксе.

У току шестог (6) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака (снимање материјала, преслушавање, селекција, дигитално монтирање и уређивање медијског садржаја – израда радијског прилога)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада медијске организације.

Посебна назнака

Историја српске културе

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Славица Васиљевић Илић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета је увид у историју српске културе. Прво се говори о самом простору прије доласка Словена, затим о њиховој прадомовини и досељавању. Наставља се по епохама и стилским периодима, прате се најзначајније историјске прилике, њени актери и њихов утицај на развој умјетности и стилске промјене до најновијих дана. Указати на богату, вриједну и разноврсну културну прошлост српског народа, створити основу на коју ће студнети надограђивати знања из различитих аспеката културног живота Срба.

Исходи учења (стечена знања)

Студент треба да стекне основна знања из српске историје (владари, војсковође, научници, културни радници итд.) и историје различитих видова умјетности (архитектура, сликарство, књижевност, позориште, музика и филм). Треба да науче најзначајније стилске правце и њихове карактеристике, те представнике. Уоче промјене које су се дешавале у оквиру поетике појединих грана и њихову повезаност са друштеним приликама и културним узорима. Упознају се са временом појављивања науке код Срба и најзначајнијим српским научницима. Свјестан је значаја националне (српске) културе за властити идентитет, те поштовање и разумијевање других. Може да начини основну корелацију са другим националним културним историјама. Свјестан је да је курс основа за цјеложивотно проширење знања из ове области. Може да упореди положај српске културе у европском контексту

Садржај предмета

- План и програм рада. Балкан као шири простор српске историје. Древне културе и римско доба
- Стари Словени. Рани средњи вијек. Византијски утицај. Прва српска држава. Почети умјетности
- Држава Немањића. Преокрет у умјетности – рашка школа (архитектура и сликарство)
- Историја од Стефана Првовјенчаног до Милутина. Златно доба српског сликарства
- Држава Милутина (историја, архитектура, сликарство, књижевност). Ренесанса Палеолога
- Душан и царство (задужбине и реформе). Цар Урош. Мрњавчевићи
- Кнез Лазар и Стефан Лазаревић. Елементи хуманизма и ренесансе. Исихазам Исправљање превода. Моравска школа (архитектура и сликарство)

- Деспот Ђурађ. Нова културна средишта – Срем. Фортификацијска архитектура Средњовјековна музика. Старе српске штампарије. Срби под турском влашћу. Нова културна средишта. Војна крајина. Позни одједи средњовјековне књижевности. Поствизантијска култура
- Народно стваралаштво (градитељство, ношња, обичаји, књижевност итд.). Народна религија. Босна у средњем вијеку
- Велика сеоба (1690) и барокна култура. Друштвене прилике. Барокне преправке старих цркава и барокно сликарство
- Предустаничка култура и култура у вријеме Првог српског устанка (Српска револуција). Класицизам у сликарству и архитектури. Просвијећеност
- Европска револуција 1848. Срби, Мађари и Беч. Романтизам у сликарству. Препород словенских народа. Национални покрети и југословенство. Епоха реализма. Формирање политичких странака у Србији. Источна криза (1875–1878), устанак у Херцеговини, Берлински конгрес, државна независност Србије и Црне Горе. Сликарство („минхенски реализам“, „академски реализам“). Критичка школа у националној историографији. Успон природних наука
- Епоха модерне. Балкански ратови. Модерни правци у сликарству (импресионизам, експресионизам, кубизам, надреализам). Велики сликари. Модерна у књижевности
- Међуратно раздобље. Први свјетски рат. Стварање Југославије. Сликарство. Књижевност („изми“). Други свјетски рат – историјске прилике. Савремена култура (историја, сликарство). Историја музике. Историјат позоришта и филма. Развој науке. Синтеза. Осврт на историју српске културе. Упуства за испит
- Посјета музеју или галерији

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Деретић, Ј. (1983). *Историја српске књижевности*. Београд: Полит (или неко друго издање).
- Деретић, Ј. (2011). *Културна историја Срба (предавања)*. Београд: Евро-Ђунти (или неко од издања).
- Ивић, П. (1994). *Историја српске културе*. Горњи Милановац: Дечје новине; Београд: Удружење издавача и књижара Југославије.
- *Историја српског народа I-VI* (1983). Београд: Српска књижевна задруга.
- Чајкановић, В. (1994). *Стара српска религија и митологија*. Београд: Српска књижевна задруга, БИГЗ; Просвета, Партедон.

Допунска литература:

- Ђурић-Клајн, С. (1974). *Историјски развој музичке културе у Србији*. Београд: Просвета.
- Ђурић, В. Ј. и Ђорђевић, Г. Б. (1997). *Српска уметност у средњем веку I-II*. Београд: Српска књижевна задруга.

- Живковић, С. (2005). *Српско сликарство XX века*. Нови Сад: Матица српска.
- Јанићијевић, Ј. (1996). *Културна ризница Србије*. Београд: Идеа.
- Медаковић, Д. (1980). *Српска уметност у XVIII веку*. Београд: Српска књижевна задруга.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стилистика и култура говора

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Мирјана Стојисављевић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви предмета јесу представљање најважнијих особина појединих функционалних стилова српског стандардног језика. Потом, пажњасе посвећује лингвистичким, естетским и социјалним аспектима културе говора, нарочито негативним својствима која се могу уочити у језику медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити упознати с језичко-стилским особеностима функционалних стилова српског стандардног језика, посебно журналистичког/публицистичког. Стилистичка знања моћи ће примјенити и на дио предмета посвећен култури говора, гдје се указује на позитивна и негативна комуникативна својства говора. Самим тим, биће оспособљени да уочавају особине доброг, односно лошег изражавања, што ће им помоћи у писању властитих текстова.

Садржај предмета

- Стил и стилистика. О развоју стилистичке мисли
- Језик као комуникациони систем и језичке функције
- Природни језик. Лингвистичка стилистика. Семиотика
- Раслојавање језика (језичко варирање)
- Функционални стилови (1): сакрални, научни, административни
- Функционални стилови (2): књижевноумјетнички стил, разговорни стил
- Функционални стилови (3): журналистички и публицистички стил
- Фигуративност новинског језика
- Устаљени изрази у новинским текстовима
- Преношење туђег говора у новинским текстовима
- Појам културе говора. Лингвистички, естетски и социјални аспекти културе говора.
- Позитивна комуникативна својства говора (правилност, прецизност, логичност, чистота, сажетост, јасноћа, изражајност, богатство, сврсисходност)
- Негативна комуникативна својства говора (језичке грешке, комуникативно-прагматичке грешке, вулгаризација, двосмисленост, бирократизација)
- Облици и врсте говора: говорни жанрови. Основни облици говора: дијалог и монолог. Дијалогске врсте: разговор, конверзација, дискусија, полемика
- Облици монолошког излагања: приповиједање, описивање, извјештавање, реферисање, објашњење. Говори и њихове врсте: кратки монолози, тематски

говори, пригодне бесједе

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Ивић, П. и др. (2004). *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига.
- Јовановић, Ј. (2010). *Лингвистика и стилистика новинског умећа. Језичке и стилске особине новинарства*. Београд: Јасен.
- Катнић Бакаршић, М. (2001). *Стилистика*. Сарајево: Љиљан.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Геополитика и медији

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: проф. др Срђа Трифковић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Упознавање са класицима геополитичке мисли и развојем савремене геополитике. Проучавање утицаја масовних медија кроз историју на остваривање одређених геополитички циљева. Анализа утицаја информационо-комуникацијске револуције на геополитику и геостратегију великих сила. Упознавање са медијским простором као посебном димезијом политичког простора.

Исходи учења (стечена знања)

Студент ће стећи основна знања о геополитичким теоријама, односу медија и (гео) политике. Такође ће остварити увид у нове праксе креирања и остваривање (гео)политичких планова кроз медије. Захваљујући основним знањима из геополитике препознаће кампање великих медија у промоцији одређених спољни политика и стварању слике у јавности према актерима у међународном систему. Препознаће значај информације као савременог средства у остваривању геополитичких циљева од мултинационалних компанија до терористичких организација.

Садржај предмета

- Појам и дефинисање геополитике
- Класичне геополитичке теорије
- Географија у „гутенберговој галаксији“
- Медијска продукција геополитичког садржаја
- Глобални медији и рат
- Геополитичка пропаганда
- Медијски и сајбер простор као нова димензија политичког простора
- Утицај информационо-комуникационе револуције на савремене геополитичке концепције
- Геополитика и дигитални медији
- Медији као кратори геополитичке фобије
- Геополитика телевизијских серија
- Геополитичка улога Холивуда
- Рат на Блиском истоку кроз глобалне медије
- Однос западних медија према распаду Југославије
- Медији као креатори геополитичке културе

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Деспотовић, Љ. и Јевтовић, З. (2019). *Геополитика медија*. Нови Сад - Сремски Карловци: Каирос и Култура полиса.
- Мојси, Д. (2012). *Геополитика етосија*. Београд: Слио.
- Мојси, Д. (2016). *Геополитика телевизијски серија*. Београд: Слио.
- Трифковић, С. (2017). *Континуитет Хладног рата*. Београд: Геополитика.

Допунска литература:

- Dodds, K. (2009). *Geopolitika*. Sarajevo/Zagreb: Šahinpašić.
- Дугин, А. (2009). *Геополитика постмодерне*. Београд: Преводилачка радионица Росић, Никола Пашић.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Маркетинг у медијима

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: проф. др Перица Мацура
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет *Маркетинг у медијима* даје увид у теоријске основе савременог маркетинга и његове практичне апликације и импликације у области медија, кроз представљање и разраду основних појмова у домену маркетинга као што су: маркетиншки концепт, маркетиншки систем, функције маркетинга, тржиште, тражња, потрошач/корисник, понуда - маркетиншки микс, уз нагласак на примјени наведених категорија у области медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти би, након апсолвираног градива и положеног испита из овог предмета, требало да усвоје основне појмове из маркетинга, те да их доведу у везу са функцијама медија.

Садржај предмета

- Увод у предмет Маркетинг у медијима
- Појам маркетинга
- Маркетиншки концепт
- Маркетиншки систем
- Функције маркетинга
- Тржиште и медији
- Тражња
- Потрошач (корисник)
- Купац
- Маркетиншки аспекти информације као производа медија
- Цијена производа медија
- Канали продаје производа медија
- Промотивне активности медија
- Истраживање маркетинга
- Управљање маркетингом.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Мацура, П. (2009). *Маркетинг – основе*. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Истраживачко новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VII
Фонд часова:	3+2
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ је да се савладају методе и технике истраживачког новинарства и сагледају његови домети али и ограничења у савременом друштву, али и у самим редакцијама.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће на вишем нивоу овладавати методама истраживања у новинарству и бити у могућности да сагледају његов утицај као и специфичности истраживачког новинарства у различитим врстама медија за које треба да извјештавају.

Садржај предмета

- Наставак и развој истраживачког новинарства
- Појам, предмет и методе истраживачког новинарства
- Истраживачко новинарство у бившој СФРЈ
- Истраживачко новинарство и штампани медији
- Истраживачко новинарство и електронски медији
- Могућности и перспективе истраживања у земљама у транзицији
- Анализа садржаја истраживачких текстова
- Политички услови и развој истраживачког новинарства
- Економски услови за развој истраживачког новинарства
- План истраживања и његова реализација
- Истраживачко новинарство и етика
- Законске одредбе о слободи приступа информацијама и истраживачко новинарство
- Истраживачко новинарство и образовање новинара
- Утицај истраживачких текстова
- Професионални стандарди и истраживачко новинарство

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Ђурић, В. (2013). *Изазови журналистичких истраживања*. Бањалука: Comesgrafika.
- Mirosavljević, M, Vilović, G. i Kuncik, M. (2009). *Istraživačko novinarstvo*. Sarajevo: Fridrich-Ebert-Stifung.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Спортско новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VII
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Основни циљ је образовање новинара кроз стицање знања и вјештина за успјешан професионални рад у редакцијама за спорт различитих медија али и сагледавање рада и организације спортских клубова и удружења неопходних за правилно извјештавање о њима.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће стећи професионалне компетенције за рад на пословима спортског новинара и уредника, коментатора и репортера у различитим медијима.

Садржај предмета

- Увод у спортско новинарство
- Феномен односа спорта и медија кроз историју
- Друштвене вриједности спорта
- Спортски новинари и њихове особине
- Спортска удружења
- Технике извјештавања са спортских догађаја
- Жанрови у спортском новинарству
- Спортски извјештај
- Спортски преноси
- Маркетинг и спонзорство и спортско новинарство
- Етика спортског новинарства
- Информативне спортске емисије и спортски прилози за информативне емисије
- Организација и специфичност спортске редакције
- Професионални стандарди у новинарству
- Свјетски трендови у спортском новинарству

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Ђурић, В. (2016). *Спортско новинарство* (ридер). Бањалука: Факултет

политичких наука.

- Коковић, Д. (2004). *Спорт и медији*. Нови Сад: ФАБУС.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медијске регулативе

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VII
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви предмета „Медијске регулативе“ усмјерени су на изучавање принципа новинарске етике, међународне регулације медија, нормативног оквира медијског система Босне и Херцеговине и Републике Српске и механизма саморегулације. Посебна пажња усмјерена је на примјену моралних вриједности и најважнијих новинарских принципа (истина, правда, слобода) у медијској пракси. Предметом су обухваћени аспекти друштвене одговорности медија, медијске аутономије, вриједности кредибилитета и интегритета медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити упознати са садржајем различитих докумената (национални и међународни правни прописи, декларације и кодекси), који су значајни и неопходни за професионалан ангажман комуникатора у различитим медијима. Такође, студенти ће развити способност моралног расуђивања када је у питању медијско извјештавање о догађајима који захтијевају нарочито високог ниво професионализма и сензибилитета. Ангажован приступ изучавању садржаја предмета ствара основе за успјешно разумијевање медијске праксе и значаја регулације и механизма саморегулације у медијској индустрији.

Садржај предмета

- Медијска политика и регулатива
- Медијска политика, прописи и законодавство у ЕУ
- Нормативни оквир медијског система БиХ и РС
- Новински етички кодекси и новински савјети
- Истина и поштење као вриједности у медијској комуникацији
- Новинарска етика и приватност; вриједности и проблематичне области
- Принцип повјерљивости у новинарству – оправданост и посебни фактори
- Сукоби интереса у новинарству и медијској пракси
- Економски притисци и друштвена одговорност медија – власници капитала, концентрација медијског капитала, оглашивачи и медији
- Медији и антисоцијално понашање
- Морално увредљиви садржаји у медијима; слобода и одговорност

- Медијски садржај и млади
- Стереотипи у медијској комуникацији – концепт, улога и стратегије
- Слобода изражавања и клевета
- Вјеродостојност медија и феномен лажних информација

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Deј, L. A. (2008). *Etika u medijima*. Beograd: Ćigoја (одабрани дијелови).
- Ruk, R. (2011). *Evropski mediji u digitalnom dobu: analize i pristupi*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).
- Тјуроу, ДЖ. (2012). *Mediji danas: uvod u masovne komunikacije*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стручна пракса 3 (телевизија)

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	7
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви практичне наставе (*Стручна пракса 3*) подразумевају упознавање студената са техникама и вјештинама неопходним за рад у домену телевизијско новинарства и са комплетним процесом производње медијских садржаја (теренски рад, истраживање, селекција, писање, уређивање, монтирање) у овој врсти медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Стручну праксу 3* треба да се упознају са начином рада јавних и приватних телевизијских медијских предузећа, што подразумева познавање начина њиховог функционисања и организовања. Студенти након *Стручне праксе 3* треба да буду упознати са процесом производње медијских информација и различитих медијских формата специфичних за телевизију. Овај исход подразумева овладавање знањима и вјештинама као што су: идентификација друштвено значајног догађаја, процеса или проблема, теренски рад, коришћење извора информација (навођење извора, анонимни извори, контакти), селекција чињеница, провјеравање чињеница, креирање медијског садржаја (различитих жанрова), уређивање медијског садржаја и његово монтирање сходно природи медија. С обзиром на природу медија студенти ће за потребе читања оф-тонова вјежбати глас и дикцију. Исходи подразумевају и упознавање студената са техничким телевизијском опремом и начином њеног коришћења (микрофони, диктафони, камера, дигитална монтажа ...).

Садржај предмета

Стручна пракса 3 (телевизија) садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у телевизијским медијским предузећима – Радио-телевизија Републике Српске, Елта телевизија, Алтернативна телевизија и др. Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током седмог (зимског семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Стручна пракса 3* (телевизија) одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу седмог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте четврте године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби,

праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал *Стручне праксе 3* прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току седмог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада изабраној телевизијској станици. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају седмог (7) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима Стручне праксе 3, након обављене праксе.

У току седмог (7) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака (снимање материјала, преслушавање, селекција, дигитално монтирање и уређивање медијског садржаја – израда телевизијског прилога, репортаже или интервјуа)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада медијске организације.

Посебна назнака

Литерарна нарација у новим медијима

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	2 + 1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Основно усмјерење у оквиру предмета јесте развијати способност студената да у конструкцији медијске форме и у приређивању медијског садржаја, примијене што више адекватних елемената лијепог и креативног писања, а кроз равнотежу фактографије и дескрипције и уз адекватну примјену стилских фигура, поступка фокализације, угла трећег лица, онлајн приче и друго, а користећи нове медијске платформе и технологије.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће имати прилику да слушају о значају вјештине писања новинара-писца кроз фаворизовање детаља, оригиналности и динамике, те о потреби употреби различитих хибридних и књижевних форми писања садржаја у литерарном новинарству. Сходно томе, студенти ће моћи да разликују публицистичку нарацију од књижевне литературе у форми приче, али ће имати прилику и да разумију да је литерарно новинарство хуманизована и естетизована форма савременог новинарства које унапређује технике писања у новинарству приближавањем књижевности.

Садржај предмета

- Значење појма наративно новинарство (теоријски приступи: Светлана Алексијевић, Ана Политковскаја, Рудолф Г. Вагнер, Педро Роса Мендеса, Волт Харингтон, Норман Симс, Соња Парат, Жан Вит, Џос Кајтнер)
- Нарација у новинарској публицистици (Хартсок, Шадсон, први талас у 19. вијеку)
- Едвард Скрипс и оријентација према „малим причама“
- Субјективност у наративним формама писања; Том Вулф у наративном новинарству
- Други талас наративне публицистике (Норман Мајлер, Џон Фанте и Џоан Дидион)
- Наративна публицистика Трумана Кепота и публицистика Боба Бјекера
- Утицај документарног романа и филма на литерарно новинарство
- Феномен Мајл-Мур и гонзо
- Форме кратке приче; репортажа, репортажа у првом лицу, есеј, новеле, фелџони, мемоари, мемоарски подстил
- Есеј на интернету и нарација у онлајн медијима (Миливој Анђелковић)
- Филм и наративно новинарство

- Књижевне форме у новинарству – аутобиографија и биографија
- Временски контекст, развијање ликова, гомилање хибридних елемената, значај сцене, лажно треће лице, неконвенционалне форме и фокализација у нарацији
- Нарација у онлан медијима
- Концепт славе, славне личности и специфичност наратива у такозваним ријалити емисија

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Тапавички Дурођић, Т. (2019). *Литерарно новинарство и нарација*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.
- Fante, Dž. (2007). *Put za Los Angeles*. Beograd: LOM.
- Tom, W. (1997). *The New Journalism*. London: British edition/ Pan Books.

Предлог литературе за допуну:

- Капор, М. (2019). *Онда*. Београд: Лагуна.
- Тјјанић, А. (2013). *Ја и нико тој*. Београд: Laguna.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Јавно мњење

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: проф. др Никола Поплашен
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет "Јавно мњење" посвећен је анализи формирања, структуре и улоге политичког јавног мњења у савременим друштвима. Током семестра биће обрађени кључни концепти као што су јавна сфера, јавност, јавно мњење, затим анализираће се јавне комуникације и значаја медија, као и процес формирања и улоге јавног мњења у друштву. Такође, предмет обухвата изучавање методологије истраживања јавног мњења, као што су анкетни упитник, врсте прикупљања и обраде података, као и сам процес спровођења истраживања.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти треба да упознају различите теоријске концепције у изучавању политичког јавног мњења, да разумију процесе формирања и испољавања јавног мњења у демократском друштву, као и да буду у могућности да препознају манипулацију у јавној комуникацији. Предмет "Јавно мњење" има за циљ да омогући студентима да аналитички тумаче и саопште резултате властитог истраживања јавног мњења, који ће бити спроведен у току семестра.

Садржај предмета

- Генеза јавности и јавног мњења: од античке агоре до грађанске јавности савременог доба
- Јавна сфера: нормативно и концептуално утемељење
- Двије традиције у истраживању јавног мњења (дискурзивни и агрегатни модел)
- Три врсте јавне сфере (макро, микро и мезо јавна сфера)
- Јавно мњење: од ставова до понашања (психолошка и комуниколошка истраживања)
- Улога социјализације у идеологији нормалности (дефинисање и врсте конформизма)
- Три парадигме медијских ефеката (максимални медијски ефекти)
- Три парадигме медијских ефеката (минимални медијски ефекти)
- Три парадигме медијских ефеката (дугорочни медијски ефекти)
- Јавност као политички активан субјекат (социјализација јавне сфере и спирала тишине)
- Политички односи с јавношћу у контексту манипулације јавним мњењем
- Јавна сфера и медији (технике манипулације јавним мњењем и улога медија)

- Технике спиновања јавности (примјери из праксе)
- Продукција вијести и утицај на јавност
- Завршна расправа: перспективе истраживања јавног мњења

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Политичко јавно мњење (2018). *Хрестоматија за интерну употребу.*

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Фотоновинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета „Фотоновинарство“ подразумијевају преношење знања студентима о историји и развоју фотографије, основних знања о фотографији као медију, тј. о фотографији као једној од фундаменталних новинарских форми изражавања и упознавање студената са професионалним, етичким и техничким стандардима у фотоновинарству, са основама фотографисања и елементарном обрадом фотографија.

Исходи учења (стечена знања)

Након изучавања предмета студенти ће бити оспособљени за техничку обраду и израду фотографије у складу са техничким и етичким стандардима у новинарству. Студенти ће, поред наведеног, бити способни да креирају различите фотографске жанрове (фото вијест, фоторепортажа, документарна фотографија, фото есеј) и да их прилагоде природи различитих медија. Студенти ће бити оспособљени да фотографску грађу професионалним и креативним коришћењем фотографских изражајних средстава транспонују у вјеродостојну и јасану визуелну медијску поруку.

Садржај предмета

- Појава и развој фотографских техника
- Фотографија као средство комуникације
- Фотографска изражајна средства
- Фотографски жанрови
- Појава и развој фотоновинарства
- Основни принципи фотографије у новинарству
- Основе обраде фотографије у новинарству
- Фотографија и етика у медијској пракси
- Фотографија као средство манипулације
- Фото вијест
- Документарна фотографија у новинарству
- Портрети и тематске фотографије
- Приче у сликама и фото есеји
- Фоторепортажа
- Фотографија и нови медији

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Vels, L. (2006). *Fotografija*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).
- Gržina, H. (2016). *Identifikacija, zaštita i čuvanje fotografija*. Zagreb: Crescat (одабрани дијелови).
- Good, J./Lowe, P. (2017). *Understanding Photojournalism*. New York: Bloomsbury Academic (преведени одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Дигитални информациони системи

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	3+2
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања у оквиру предмета „Дигитални информациони системи“ (ДИС) подијелени су унутар два основна приступа изучавању овог предмета; један историјско-теоријски и други аналитички. У оквиру теоријског изучавања предмета разматраће се најважнија питања из области: развоја интернет технологије од идеје до глобалног медијског искуства, значаја повезаности интернет свијета с компјутерском технологијом, те условљености једне с другом, потом настанака мрежног друштва иницираног веб периодизацијом и појава процеса дигитализације информација унутар информационог и, уже медијског система. Циљ рада унутар предмета јесте и упознавање с историјом и развојем онлајн медија као једним од најважнијег и централног дијела светског дигиталног информационог система, а унутар тога и с типологизацијом онлајн медија, разматрањем особина информација унутар ДИС-а, нужне компетенције за деловање унутар ДИС-а, комуникациони капацитети ИТ-је и друго. Аналитички приступ се користи у свим овим наведеним подручјима рада и нарочито се остварује у наставном процесу вјежби.

Исходи учења (стечена знања)

Основно усмејрење у оквиру предмета јесте развијати разумијевање природе и развојних процеса дигиталне медијске културе у другом медијском добу, тј. интернет добу. Студентима ће бити презентовани и експлицирани најважнији идејни концепти настанка нове информационе технологије пратећи периоде компјутерске еволуције до савремене појаве бионичке комуникационе праксе у интеракцији човјека и машине. Студенти ће моћи да препознају развојне етапе компјутерске технологије, интернет технологије, али и нових појавних облика новинарске и медијске праксе у интернет свету. У оквиру предмета студенти ће се упознати с неким важним и специфичним онлајн медијским и информационим системима у свијету, попут: руског онлајн система, турског, француског, њемачког, италијанског и других информационих система, али и с новим облицима примјене алгоритама у продукцији и дисеминацији информација у дигиталном информационом систему света.

Садржај предмета

- Дефинисање појма дигитални информациони системи (ДИС)
- Карактеристике и значај ДИС-а у информационом друштву
- Развој интернет окружења; симбиоза компјутерске еволуције и интернет технологије
- Развој свјетске мреже и информација

- Процес дигитализације свијета и дигитална култура
- Феномени минијатуризације информационе технологије и друштвена примјена
- Дигитализација медија и посљедице на професију новинара, новинарство и медије
- Информациони капацитети дигиталне информације у новим медијима
- Специфични облици продукције у ДИС-у; мобилно новинарство
- Технологија паметних телефона и информација
- Суперповезаност у информационом добу (феномен линка, друштвене мреже и друго)
- Потрошачки начин живота у оквиру ДИС-а
- Технолошки детерминзам и прихватање дигиталне културе комуницирања
- Правни механизми и оквири деловања и уређења ДИС-а
- Изазови ДИС-а и улога грађанских иницијатива у информационом добу

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Препоручена основна литература:

- Todorović, A. J. (2017). *Diskurs novih tehnologija*. Beograd: Clio
- Тапавички Дурођић, Т. (2017). *Дигитални информациони системи*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.
- Šejko, M. (2019). *Superpovezani*. Beograd: Clio.

Приједлог литературе за допуну:

- Kobek, Dž. (2017). *Ja mrzim internet*. Beograd: Ivan Bevc i Nika Strugar Bevc.
- Manović, L. (2015). *Jezik novih medija*. Beograd. Clio.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Извјештавање у кризним ситуацијама

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета је да оспособи студенте новинарства да, прије свега, правовремено, али и објективно извјештавају о кризним ситуацијама. Осим теоријске основе кризе и управљања кризном ситуацијом, циљ је да се посебна пажња посвети кризи у лакној заједници и усмјети понашање медија и одговорност новинара

Исходи учења (стечена знања)

Важност медија у кризним ситуацијама је огромна а оно што прати кризу је информациона празнина. Студенти ће овладати методама и техникама извјештавања у кризи упреаво да би се попунила та информациона празнина и на неки начин криза учинила подношљивијом. Посебно ће се водити рачуна да се не објављују површне и непровјерене информације гдје би сваки студент требало да препозна ту интенцију и манипулативни аспект саме комуникације која је недопустива и у оваквим ситуацијама посебно штетна.

Садржај предмета

- Криза и кризна ситуација
- Новинар и криза
- Новинарска објективност
- Етика новинарства у кризи
- Људска права у кризним ситуацијама
- Политичке кризне ситуације и национализам
- Еколошке катастрофе; Поплаве и пожари; Земљотреси и временске непогоде
- Кризе у здравству
- Протести и штрајкови
- Тероризам
- Ратна дејства
- Мигрантеске кризе
- Локална и регионална криза
- Редакција и њена улога у кризним ситуацијама
- Сарадња новинара и медија у кризним ситуацијама; Опасности дезинформисања у кризи

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Баровић, В. (2012). *Медијско извјештавање у кризним ситуацијама*. Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за медијске студије.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Теорије медија

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да се упознају са најважнијим теоријским темама и приступима у изучавању масовних и друштвених медија, усвоји научни приступ у посматрању и тумачењу комуникацијских појава, те стекне разумијевање и способност примјене појединих теорија.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни најважнији појмови и приступи у теорији медија. Студент умије да практично примјени поједине теорије медија у савременом друштвеном комуницирању, као и у тумачењу и истраживању појава у посредованом комуницирању.

Садржај предмета

- Увод у теорије медија
- Метатеоријска питања и таксономија теорија медија
- Развој јавног друштвеног комуницирања
- Друштвена улога медија
- Медиј као друштвени систем
- Функције медија
- Медијска теорија
- Медијска теорија II
- Теорије медијских утицаја и исхода
- Теорије медијских утицаја II
- Теорије медијских утицаја III
- Теорије утицаја на медијске садржаје
- Теорије утицаја на медијске садржаје II
- Теорије фабриковања и обликовања друштвене стварности
- Закључно разматрање: организација теоријског знања и постављање нових теорија

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе.

Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Политички систем БиХ и Републике Српске

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: проф. др Здравко Злокапа
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Два су основна циљ изучавања овога предмета: први је да се студенти детаљно упознају са историјатом, уставном структуром и функционисањем политичког система Босне и Херцеговине и Републике Српске, а други је да студенти науче да критички анализирају политичке процесе који се у држави и ентитету одвијају. Политички систем Босне и Херцеговине – онакав како је конструисан у Дејтонском споразуму – специфичан је по много чему у односу на оно што се сматра уобичајеним у политичкој теорији, а збуњујући је због начина како практично функционише. Наиме, систем функционише с тако великим напрезањима и уз огроман утрошак енергије да неки чак доводе у питање дугорочну могућност опстанка тако растрошног система. Због тога студенти морају бити оспособљени да објективно поимају, анализирају и вреднују све политичке односе, процесе и структуре у БиХ и РС.

Исходи учења (стечена знања)

Кроз слушање овог предмета, писање семинарских радова и учествовање у вјежбама студенти треба да науче како да анализирају и објашњавају политичке појаве и процесе, да науче да тумаче политичке мјере и акције и да науче да предвиђају њихове могуће исходе. Модерна историја Босне и Херцеговине и њеног политичког система историја је парадокса како држава не умије да буде држава; то је трагично и поучно искуство из којег се може много научити. Због тога ће се студиј бавити анализом нормативних рјешења уз анализу реалних односа те анализом теоријских конструкција уз анализу темеља на којима ти конструкти почивају. Сврха овога приступа је да се студенти обуче да самостално и без било каквих предрасуда анализирају теоријске и идеолошке моделе и практичне мјере које се предузимају како би се модели отјелотворили.

Садржај предмета

- Теорија система и политичког система
- Утемељење политичког система Босне и Херцеговине у историји
- Социјални расцјепи и њихов утицај на обликовање политичког система
- Трансформација политичких система – теоријско-методолошки оквир
- Савремене политичке околности које пре-обликују политички систем Босне и Херцеговине
- Дејтонски мировни споразум и „доградња“ политичког система Босне и Херцеговине одозго
- Институција високог представника и функционисање политичког система

- Политичке партије, избори и партиципација грађана – индикатори 'проточности' политичких институција
- Уставност, законитост и правна држава
- Законодавна и извршна власт
- Правосудни систем
- Економски и политички систем
- Религије, цркве и функционисање политичког система Босне и Херцеговине
- БиХ између оријента и окцидента
- Политички систем – трагање за динамичким еквилибријумом

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Антић, Ч. и Кеџмановић, Н. (2016). *Историја Републике Српске*. Београд: НИП Недељник (одабрани дијелови).
- Касаповић, М. (2005). *Босна и Херцеговина: подијељено друштво и нестабилна држава*. Загреб: Политичка култура.
- Марковић, Г. (2012). *Босанскохерцеговачки федерализам*. Београд: Службени гласник; Сарајево: University Press (одабрани дијелови).
- Нешковић, Р. (2013). *Недовршена држава*. Бања Лука: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Устав Републике Српске

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стручна пракса 4 (интернет портали)

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	8
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви практичне наставе (*Стручна пракса 4*) подразумијевају упознавање студената са техникама и вјештинама неопходним за рад у домену мултимедијалног новинарства и са комплетним процесом производње медијских садржаја (теренски рад, истраживање, селекција, писање, мултимедијално уређивање садржаја) у овој врсти медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Стручну праксу 4* треба да се упознају са начином рада онлајн медија - портала, што подразумијева познавање начина њиховог функционисања и организовања. Студенти након *Стручне праксе 4* треба да буду упознати са процесом производње медијских информација и различитих медијских формата специфичних за портале. Овај исход подразумијева овладавање знањима и вјештинама као што су: идентификација друштвено значајног догађаја, процеса или проблема, теренски рад, коришћење извора информација (навођење извора, анонимни извори, контакти), селекција чињеница, провјеравање чињеница, креирање медијског садржаја (различитих жанрова) и мултимедијално уређивање медијског садржаја сходно природи медија. Исходи подразумијевају упознавање студената са радом на новим платформама и програмима неопходним за креирање мултимедијалних садржаја (видео записи, инфографике, фотографије и текст) и њихову дисеминацију.

Садржај предмета

Стручна пракса 4 (интернет портали) садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање на различитим порталима. Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током осмог (љетног семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Стручна пракса 4* (интернет портали) одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу осмог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте четврте године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал

Стручне праксе 4 прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току осмог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада на изабраном интернет порталу. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају осмог (8) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима *Стручне праксе 4*, након обављене праксе.

У току осмог (8) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака (снимање материјала, преслушавање, селекција и мултимедијално уређивање медијског садржаја – вијести, извјештаја, чланка, репортаже, интервјуа или коментара)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада медијске организације.

Посебна назнака

Савремени приступи и технике у новинарству

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Осми
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви извођења предмета усмјерни су на изучавање савремених техника у новинарству и на стицање знања неопходног за прикупљење, анализу, селекцију, визуелизацију и систематизацију података и њиховог дисеминовања посредством различитих врста медија

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити оспособљени за коришћење основних алата неопходних за професионални ангажман у сфери новинарства заснованог на подацима. Полазећи од појмовног одређења новинарства података, његових специфичности и његовог значаја у савременој медијској пракси, студенти ће бити у могућности да постепеним изучавањем примјене различитих алата овладају скупом техника примарним за новинарство података које подразумевају анализу, селекцију, визуелизацију, систематизацију, провјеру и безбједност података.

Садржај предмета

- Новинарство засновано на подацима (настанак и развој)
- Алати за анализу податка
- Програми за калкулације у табелама
- Алати за пречишћавање података
- Алати за визуелизацију података
- Алати за екстракцију података
- Систематизација података
- Провјера информација
- Безбједност података и извора информација
- Релевантне базе података у свијету
- Релевантне базе података у БиХ и РС
- Жанрови и структура жанра у новинарству заснованом на подацима
- Однос новинарства података и класичног новинарства – компаративна анализа
- Глобалне медијске организације и новинарство података
- Етички стандарди у новинарству заснованом на подацима

Методe извођења наставe

Предавања и вјџбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама.

Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Houston, B. (2018). *Data for Journalists: A Practical Guide for Computer-Assisted Reporting*; 5th Edition. Routledge (одабрани и преведени дијелови).
- Vallance-Jones, F/ McKie, D. (2017). *The Data Journalist: Getting the Story*. Oxford University Press (одабрани и преведени дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Дигитална култура

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Јанковић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета *Дигитална култура* је да студенте упозна с начинима на који дигиталне технологије утичу на наш свакодневни живот, културу, институције, заједнице и идентитет(е). Акцент је на разумијевању ширег значења дигиталне културе и њених производа, заједно са историјском перспективом развоја технологија који је условио успон ”дигиталног”, трансформацију медија, партиципативности и умреженог друштва.

Исходи учења (стечена знања)

Од студената се очекује да разумију улогу дигиталне културе у савременом друштву, везу дигиталне културе и нових медија, као и да стекну теоријске, али и практичне компетенције у области анализа и интерпретација тема из области нових медија и дигиталне културе. Такође, требало би да примјењују и одређене истраживачке стратегије у области дигиталних комуникација и културе.

Садржај предмета

- Појам дигиталне културе
- Кибернетско доба
- Дигитална контракултура
- Дигитални отпор
- Дигитални идентитети и аватари
- Приватно и јавно у дигиталном добу
- Имагинарна заједница
- Колективни активизам
- Играње видео-игара (*gaming*)
- Виртуелни свијет(ови)
- Глобализација и технологија: успон глобалне неједнакости.
- Интерактивност- успостављање дигиталних односа и веза.
- Друштвене институције у дигиталном окружењу
- Предности и манеповезаности и доступности
- Човјек и машина будућности.

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе.

Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Vajdijanatan, S. (2018). *Antidruštvene mreže*. Beograd: Clio.
- Gir, Ć. (2011). *Digitalna kultura*. Beograd: Clio.
- Ćejko, M. (2019). *Superpovezani: internet, digitalni mediji i tehno-društveni život*. Beograd: Clio.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Јавна управа

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Мултимедијално новинарство
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Невенко Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Изучавање јавне управе има за циљ да допринесе разумијевању функционисања савремене правне државе будући да положај и улога јавне управе у правној држави и у систему подјеле власти, битно опредјељује и карактер саме државе и од кључног је значаја за владавину права. Кроз разматрање теоријских схватања појма управе као власти, управе као јавне службе и управе као система регулације друштвених процеса, биће сагледан процес преображаја јавне управе из апарата власти у пружаоца, а затим и регулатора јавних услуга. У оквиру овог предмета, студенти ће бити упознати и са савременим правцима стратегија реформе јавне управе, начелима европског управног простора и стандардима јавне управе које Република Српска и Босна и Херцеговина треба да достигну у процесу европских интеграција. Најзад, јавна управа, као организација, подразумијева и потребу стварања и даљег развијања службеничког тзв. *мерит* система (система заслуга), који ће, у оквиру овог предмета бити детаљно анализиран и изучаван.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће овладати организационом (формалном) димензијом јавне управе по свим њеним компонентама: државна управа, субјекти са јавним овлашћењима и локална самоуправа. У материјалном (садржинском) смислу, студенти ће упознати управну дјелатност чиме ће схватити положај јавне управе у укупним друштвеним односима и посебно развити перцепцију значаја управе и управне дјелатности како у домену функционисања државе и друштва тако и у задовољавању виталних потреба и интереса грађана. Кроз изучавање модела управних система и управних организација развиће критичко мишљење и бити у стању износити научно и стручно утемељене вриједносне судове о различитим моделима јавне управе. Кроз темељну анализу положаја кадрова у јавној управи студенти ће бити припремљени да приступе конкурсним процедурама и структурираном интервју као потенцијални кандидати за рад у органима јавне управе. Најзад, изучавањем најновијих тенденција и кретања у јавној управи те упознавање са изазовима реформе јавне управе, студенти ће бити оспособљени да домаћи управни простор прилагођавају управном простору Европске уније како у организационом тако и у функционалном и персоналном погледу.

Садржај предмета

- Теоријско и позитивноправно одређење јавне управе у организационом и функционалном смислу

- Историјски развој јавне управе
- Извори права у јавној управи
- Положај јавне управе у систему демократске подјеле власти
- Управне организације и посебне управне организације
- Организација јавне управе у Босни и Херцеговини
- Дјелатност јавне управе
- Контрола и одговорност управе
- Јавне службе
- Локална самоуправа
- Акти управе
- Службенички систем и кадрови јавне управе
- Модели јавне управе (Модел добре управе и Нови јавни менаџмент) и европски управни простор
- Реформа јавне управе и европске интеграције
- Етика у јавној управи

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Давитковски, Д. и Лончар, З. (2012). *Наука о управи*. Подгорица: ФЕДС.
- Кавран, Д. (2002). *Јавна управа и тренинг*, Београд: Научна књига.
- Кунић, П. (2010). *Управно право – друго измијењено и допуњено издање*. Бања Лука: Правни факултет Универзитета у Бањој Луци; Бања Лука: Управа за полицијско образовање.
- Миленковић, Д. (2013). *Јавна управа – одабране теме*. Београд: Чигоја.
- Закони.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Односи с јавношћу

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф.др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да стекну разумевање најважнијих стручних питања из односа с јавношћу, као и да упознају различите теоријске и практичне приступе и одговоре.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета студентима је јасна улога комуницирања с јавностима у савременом окружењу, као и најважнији приступи, начела и технике развијања и одржавања складних односа с јавностима.

Садржај предмета

- Историјски развој и улога односа с јавношћу (ОСЈ) и комуницирања с јавностима
- Стратешки и оперативни ОСЈ
- Јавности у ОСЈ
- Идентитет организације
- Односи с медијима
- ОСЈ у друштвеним медијима
- ОСЈ у јавној управи и јавним друштвима, друштвеним организацијама и удружењима грађана
- Политички и међународни ОСЈ
- ОСЈ услужних и производних друштава
- Лобирање и организација догађаја
- Комуникативне кампање
- Кризно комуницирање
- Етичка и правна питања у ОСЈ
- Истраживања у ОСЈ и теоријски приступи и модели
- Закључна расправа: ОСЈ као цјеловит организацијски и комуникативни процес, и ОСЈ као струка

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Блек, С. (1997). *Односи с јавношћу*. Београд: Слио.
- Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци.
- Куртић, Н. (2016). *Односи с јавностима*. Сарајево: University Press – Магистрат издања.
- Томић, З. (2016). *Односи с јавношћу: теорија и пракса*. Загреб: Синопис.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Визуелно комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	2+2
Број ЕЦТС бодова:	6 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти се у оквиру овог предмета образују да разумеју визуелне елементе и процес кодирања медијске поруке у визуелни знак, како да креативном проблему приступе са разумевањем и обученом перцепцијом. Циљ је да студенти усвоје знања о елементима визуелне комуникације и ширем контексту визуелне поруке како би што успјешније перципирали визуелно у свакодневној комуникацији.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити оспособљени да уоче и разумеју како функционише визуелни знак те да медијски простор посматрају критички сагледавајући различите нивое значења визуелне поруке. Биће способни да препознају манипулацију у визуелној комуникацији, декодирају поруку у форми боје, слике, фотографије; тумаче телевизијску рекламу и препознају визуелне поруке у религији и на филму.

Садржај предмета

- Визуелна комуникација – појмовно одређење, принципи и контекст
- Визуелно у комуникационом простору
- Опажање: опис предмета, идентификовање визуелних порука
- Простор, план: релативизовање величине објекта унутар слике
- Јаз између вербалног и визуелног
- Свјетло, боја, композиција, боје као комуникациона порука
- Комуникација путем визуелне поруке
- Умјетност и визуелна комуникација
- Фотографија као комуникациона порука
- Телевизијска реклама, историја визуелне рекламе
- Визуелна манипулација
- Типографија: алфавет, писмо, пиктограми и идеограми, типографија као код
- Визуелни идентитети: заштитни знак, историјски коријени заштитног знака, подјела
- Визуелна комуникација у религији
- Визуелна комуникација и филм

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе.

Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Барт, Р. (2011). *Светла комора*. Београд: Културни центар (одабрани дијелови).
- Колбер, Ф. (2010). *Маркетинг у култури и уметности*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Кон, Ж. (2001). *Естетика комуникације*. Београд: Слио (одабрани дијелови).
- Манович, Л. (2015). *Језик нових медија*. Београд: Слио.
- Филеки, С. (2010). *26+30 ПИСМО – Историја писма и типографије*. Београд: Универзитет уметности у Београду (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Системи информисања

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ овог предмета је упознавање студената са структуром активног, институционалног и пасивног, ванинституционалног дијела информационо-комуникационог система (ИКС), као и наставним цјелинама које се баве посљедицама дјеловања оглашивача, рекламне индустрије и ПР на медијску продукцију и новинарско поље дјеловања. Примајућа структура ИКС анализира се као сегмент који посједује мању комуникациону моћ и која представља поље човјековог избора, односно, право на учешће или искључивање из процеса друштвене и политичке комуникације. У оквиру ове структуре разматрају се три врсте колективитета који се међусобно квалитативно разликују: маса, публика и јавност.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће се упознати са широким контекстом савременог тумачења информационог система као институционалних и ванинституционалних сегмената друштва. Упознаће се са неким најважнијим моделима друштвеног комуницирања, како би боље разумјели структуру и процес друштвене комуникације. Студентима ће се дати на увид савремена тумачења државе и њене улоге у медијској сфери, те ће студенти моћи да препознају нека мање видљива дјеловања у сфери медијске и политичке комуникације. Изучавање природе дјеловања политичких партија и њиховог међуодноса са медијима и јавношћу, студенти ће кроз теоријску анализу и симулацију ситуација, бити оспособљени да у друштвеној стварности препознају неке важне појаве које утичу на квалитет јавног и масовног информисања; као што је појава спиновања, притисака, „побуне масе“, фрагментиране јавности и друго.

Садржај предмета

- Информационо друштво; одређење и карактеристике
- Теоријски приступ информационој технологији (детерминизам и инструментализам)
- М. Хајдегер и Ж. Елил и однос према технологији
- Критичка теорија технологије; Фуко и Маркузе
- Улога медија у информационом друштву
- Претпоставке и настанак информационо-комуникационог система (ИКС). Сапирова подела. Кастелсова схватања феномена дуалног града.
- Дефинисање појма и предмет изучавања ИКС. Модели ИКС система.
- Детерминанте ИКС. Држава и медији; држава као извор информација и држава регулатор. Држава у међународној комуникацији.

- Друштвене групе као детерминанте ИКС; оглашивачи, новинари, ПР.
- Феномен спин доктора и политичка комуникација. Колоквијум 1
- Власници капитала и оглашивачи у ИКС.
- Религијске организације као агенси ИКС.
- Мањине и медији, медији мањина.
- Професионалне групе комуникатора.
- Маса, публика, јавност као примајућа структура ИКС-а

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Радојковић, М./Стојковић, Б. (2004). *Информационо-комуникациони системи*. Београд: Слио.
- Суботић, О. (2011). *Информационо контролисано друштво*. Београд/Стари Бановци: Бернар (одабрани дијелови).
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017). *Дигитални информациони системи*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци (одабрани дијелови).

Предлог литературе за допуну:

- Bagdikian, V. H. (2004). *The new media monopoly*. Boston: Beacon Press.
- Lečner, F. Dž/Boli, Dž. (2006). *Kultura sveta*. Београд: Слио.
- Бурдије, П. (2000). *Нарцисово огледало*. Београд: Слио.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Истраживачки методи у новинарству и комуникологији

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	V
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Алекснадар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти се упознају са најважнијим врстама и техникама истраживања у области новинарства и комуникологије.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јаснаосновна начела, приступи и проблеми у комуниколошким истраживањима. Студент је способен да самостално критички вреднује научно-истраживачке радове, да истражује и користи билиотечке изоре, као и да изведе једноставнија истраживања. Такође, студент стиче способност да обликује и документује истраживачке радове.

Садржај предмета

- Увод у научно мишљење и научно-истраживачку аргументацију
- Теоријски приступи у истраживањима - друштвено-научни, критичко-аналитички, интерпретативни
- Начини операционализације за поједине приступе
- Повезаност хипотеза, промјенљивих и статистичких показатеља
- Основе статистичке аргументације и анализе
- Истраживачке области и теме у комуникологији и новинарству
- Ток и план истраживања
- Истраживање извора – електронска претрага релевантних извора
- Експериментална и прегледна/анкетна истраживања
- Прикупљање података у прегледним истраживањима – упитник, интервју, узорак
- Анализа садржаја и дискурса
- Дубински интервју и фокусне групе
- Писање научно-истраживачког рада/извјештаја о истраживању
- Етичка питања у истраживањима
- Закључна расправа

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео метеријала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Berger, A. A. (2000). *Media and communication research methods: An introduction to qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Frey, L. R., Botan, C. H. & Kreps, G. L. (2000). *Investigating communication. An introduction to research methods* (2nd ed.). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Пракса из односа с јавношћу 1

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	5
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Праксу 1* треба да се упознају са начином рада сектора за односе с јавношћу у јавним установама и институцијама Републике Српске. Студенти након *Праксе 1* треба да разумеју основне активности односа с јавношћу у јавном сектору: писање саопштења за јавност, медијски клипинг, организација догађаја и припреме за јавни наступ. Такође, студенти ће бити способни направити комуникацијски план и схватити основне чиниоце комуникацијске стратегије у јавним установама.

Садржај предмета

Пракса из односа с јавношћу 1 садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у једној од институција Републике Српске, чија организација рада подразумева посједовање сектора за односе с јавношћу (или сектор који обавља сличне активности). Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током петог (зимског семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета Пракса из односа с јавношћу 1 одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу петог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте треће године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал Праксе из односа с јавношћу 1 прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току петог) семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној организацији, чија дјелатност подразумева сектор за односе с јавношћу или сродне дјелатности. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају петог (5) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима Праксе из односа с јавношћу 2, након обављене праксе.

У току петог (5) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим

силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати.
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака, попут сарадње у писању саопштења за јавност и осталих активности које припадју области односа с јавношћу (организацја догађаја, мдијски клипинг, припрема јавног говора и сл.)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада институције у сектору односа с јавношћу.

Посебна назнака

Интерперсонално комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	2+1
Број ЕCTS бодова:	4 ЕЦТС бода
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У интерперсоналну комуникацију ступамо свакодневно и не знајући за бројне факторе који утичу на њено иницирање, развој и исход. Стога, циљеви изучавања овог предмета јесу да се студенти упознају са основама интерперсоналне комуникације, нормама и улогама; да се подстакну на развијање асертивне стратегије у комуникацији; да освијесте важност слушања; да постану свјесни улоге емоција у интерперсоналној комуникацији и наших очекивања од блиских особа и на тај начин развију успјешну интерперсоналну комуникацију.

Исходи учења (стечена знања)

Стечена знања у оквиру овог предмета односе се на способности студената да разумију основне комуниколошке принципе на интерперсоналном нивоу; да процијене квалитет интерперсоналне комуникације у социјалним интеракцијама; постану свјесни фактора који утичу на исход комуникације; објасне разлику између асертивног, неасертивног и агресивног понашања; разумију однос потребе за дружењем и потребе за доминацијом; препознају манипулацију у интерперсоналној комуникацији.

Садржај предмета

- Интерперсонална комуникација – појмовно одређење, улога и значај
- Друштвени оквир (норме и улоге)
- Улога и утицај емоција на развој комуникације
- Наша очекивања од блиских односа
- Процјењивање квалитета интерперсоналног односа
- Стили комуникације
- Стратегије и технике асертивног комуницирања
- Функције и врсте питања
- Активно слушање
- Основни принципи ефектног преношења поруке
- Могуће баријере у интерперсоналном комуницирању
- Отвореност у комуникацији
- Основне теорије и тактике персуазије
- Интрагрупна интеракција
- Доминација, статус и моћ

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Големан, Д. (2002). *Емоционална интелигенција: нова наука о људским односима*. Београд: Геопоетика.(дијелови)
- Големан, Д. (2007).*Социјална интелигенција: нова наука о људским односима*. Београд: Геопоетика (одабрани дијелови).
- Табс, С. (2013). *Комуникација – принципи и контексти*. Београд: Clío (одабрани дијелови).
- Owen, H. (2004). *Skilled interpersonal Communication: Research, theory and practice*. London & New York: Routledge (одабрани дијелови).
- Reardon, K. (1998). *Interpersonalna komunikacija: Gdje se misli susreću*. Zagreb: Alinea.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Комуницирање у малим групама

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Студиј новинарства и комуникологије
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета "Комуницирање у малим групама" је детаљно представљање аспеката комуникације у малим групама: од самог дефинисања, преко теорија комуникације у малим групама до вјештина успјешне комуникације. Овим предметом су обухваћене различите ситуације као што су контексти дефанзивног и подстицајног комуницирања. Такође, у предмету се изучава комуникација у малим групама посредованог карактера, првенствено у новим медијима.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти након слушања предмета ће бити способни да разумију и дефинишу комуникацију у малим групама, као и њене најзначајније теорије. Студенти добијају знања о конфликтима који се могу појавити у овој врсти комуникације, као и начинима рјешавања таквих ситуација. Такође, студент ће бити у стању конципирати пословну комуникацију у малој групи, која ће бити допуњена вјештинама подстицајног комуницирања.

Садржај предмета

- Дефинисање комуницирања у малим групама
- Теорије комуницарања у малим групама
- Теорија кршења очекивања и теорија спознајног несклада
- Врсте малих група
- Групна динамика
- Конформизам у малим групама
- Квалитет групног рјешавања проблема
- Улоге у малим групама
- Пословна комуникација у малим групама
- Фазе развоја групе
- Групна структура
- Виртуелне групе
- Корелати ефикасних група
- Мале групе у друштвеним медијима
- Вјештине успјешне комуникације у малим групама

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Табс, С. (2013). *Комуникација – Принципи и контекст*. Београд: Слио.
- Чејко, М. (2019). *Суперповезани*. Београд: Слио.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Дигитални медији и дјеца

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Пети
Фонд часова:	2 + 1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

У оквиру овог предмета изучава се испитивање и схватање друштвеног утицаја медија, нарочито како дјеца доживљавају свијет медија и како користе медијске ресурсе у информационом добу. У том смислу разматраће се неколико важних тачака унутар питања утицаја медија: питање како се дјеца и млади приказују у медијима, на који начин и у ком обиму дјеца партиципирају као публика у медијској сфери, на који начин дјеца користе медије у свакодневици (важно мерило „дубине“ социјалне инклузије), те питања у вези са студијама о поткултурама младих који медијске ресурсе користе с намјером да објасне своје идентитете и да саопште ставове. Медијски контекст унутар предмета јесу дигитални медији, али нужно историсјки ослоњен на аналогу технологију медија, а с намјером компарације потенцијала и посљедица интеракције медија, дјеце и младих.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити оспособљени да користе стручну литературу, употребљавају стечена знања, тумаче и прикупљају потребне податке из ове области: - додатно развију способност критичког и самокритичког мишљења и приступа; те наставе да се, уколико то желе, даље усавшавају из ове области.

Садржај предмета

- Информационо друштво и нове технологије медија
- Медијско друштво и медијско образовање
- Друштвени и културни приступ медијском утицају
- Разумевање глобалне медијске индустрије
- Савремени дигитални простори изазова и ризика и дјеца
- Разумевање корисника медија
- Разумевање насиља у медијима
- Рекламирање и маркетинг и дјеца у новим медијима
- Концепт славе, славне личности и дјеца као публика
- Мобилна технологија и дјеца као корисници
- Друштвене мреже и идентитет дјетета
- Дјеца мигранти и информационо технологија
- Медијске компетенције дјеце и медијска писменост
- Ресурси конвергентних медија и дјеца
- Савремене дилеме у науци о младим корисницима медија и медијском

образовању

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Bake, D. (2013). *Medijska pedagogija*. Beograd: Centar za medije i komunikacije, Fakultet za medije i komunikacije.
- Lemiš, D. (2008). *Deca i televizija*. Beograd: Clio.
- Radok, E. (2015). *Mladi i mediji*. Beograd: Clio.
- Тапавички Дуроњић, Т. (ур) (2011). *Интернет култура деце и младих у Републици Српској*. Бања Лука: Факултет политичких наука.

Литература за допуну:

- Lal, V. i Nandi, A. (2012). *Budućnost znanja i kulture*. Beograd: Clio.
- Poter, Dž. (2011). *Medijska pismenost*. Beograd: Clio.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Кампање у односима с јавношћу

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета "Кампање у односима с јавношћу" је детаљно представљање аспеката планирања, провођења, анализе и евалуације кампања у односима с јавношћу. За разлику од Односа с јавношћу као предмета, овдје се детаљно разматрају планови кампања у различитим областима, међу којима су медији, запослени, заинтересоване стране и политичке кампање. Такође, предмет има за циљ да понуди практичне и искуствено провјерљиве методе постављања кампања у новим медијима, јер се без њих остаје ван токова глобалног пословног и тржишног тренда.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће након слушања предмета бити способни да разумију кампање у односима с јавношћу, као и да буду спремни да самостално креирају план према моделу стратешког планирања. Такође, студенти ће бити оспособљени за практично провођење кампања у областима односа с медијима, односа са запосленима, те односа са заинтересованим странама. На крају, студенти ће бити у стању да поставе кампање у новим медијима, као и да тумаче основне показатеље у евалуацији кампање.

Садржај предмета

- Методе планирања кампања у односима с јавношћу
- Анализа и дијагноза ситуације
- Дефинисање циљева односа с јавношћу
- Стратегије и тактике у кампањама ОСЈ
- Провођење кампање у ОСЈ: односи с медијима
- Провођење кампање у ОСЈ: односи са запосленима
- Провођење кампање у ОСЈ: односи са заинтересованим странама
- Провођење кампање у ОСЈ: политичке кампање
- Анализа и евалуација остварених резултата кампање
- Организација кампања у кризној комуникацији
- Кампање на новим медијима: Facebook, Twitter, Google
- Евалуација кампања у новим медијима: Reach, Engagement, Bounce rate
- Етичка начела приликом провођења кампања
- Студије случаја успјешних ОСЈ кампања
- Кампање ОСЈ у Босни и Херцеговини

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Duhe, S. (2007). *New media and public relations*. England: Peter Lang Inc.
- Куртић, Н. (2016). *Односи с јавношћом*. Сарајево: University press.
- Томић, З. (2008). *Односи с јавношћу-Теорија и пракса*. Загреб: Synopsis.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Односи с јавношћу у новим медијима

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Шести
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета "Односи с јавношћу у новим медијима" је детаљно представљање аспеката нових медија, првенствено друштвених, те њихове улоге у кампањама односа с јавношћу. За разлику од Односа с јавношћу као предмета, овдје се детаљно разматрају планови кампања у различитим новим медијима, као што су Фејсбук, Гугл, Инстаграм, Твитер, Јутјуб и интернетске продавнице. Такође, предмет има за циљ да понуди практичне и искуствено провјерљиве моделе организације ОСЈ у новим медијима, те надоградњу традиционалних промотивних мискева.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће након слушања предмета бити способни да разумију однос између ОСЈ и нових медија, поготово из угла приватности и етичких начела. Такође, студенти ће бити оспособљени да креирају кампање на Фејсбуку, Гуглу, Јутјубу, Инстаграму, као и да разумију основне аспекте пословања на интернету. На крају, студенти ће добити практична знања из области креирања комуникацијског плана, који се може употребљавати у њиховим личним и пословним обавезама.

Садржај предмета

- Кратак историјски преглед нових медија: друштвене мреже и дигиталне технологије
- Карактеристике нових медија: инреактивност, виралност, транспарентност
- Приватност у новим медијима: GDPR регулатива
- Алгоритми и њихов утицај на ОСЈ
- Елементи промотивног микса у новим медијима: 5Ц модел
- Модели ОСЈ на интернету
- ОСЈ на Фејсбуку: органски и плаћени ОСЈ, постављање циљне публике, креирање кампање, евалуација и анализа резултата
- ОСЈ на Гуглу: Google AdWords, Google AdSense, Google Analytics
- ОСЈ на Јутјубу: циљна публика, дефинисање кључних ријечи и основе видео-монтаже
- ОСЈ на Твитеру: тематска кампања, основе микро блога, извјештавање "из минута у минут"
- ОСЈ на Инстаграму: визуелни садржаји, аналитика кампање, „native“ оглашавање и "инфлуенсери"
- ОСЈ на интернетској продавници: примјери из праксе

- Принципи циљних односа с јавношћу на интернету
- Креирање комуникационог плана за нове медије
- Односи с јавношћу у новим медијима: примјер БиХ и земаља региона

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Чефи, Д. (2018). *Дигитални маркетинг: планирање и оптимизација*. Београд: Вива трејд МБ.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Теорије комуницирања

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VI
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да се упознају са најважнијим теоријским темама и приступима у изучавању људског и друштвеног комуницирања, усвоји научни приступ у посматрању и тумачењу комуникацијских појава, те стекне разумијевање и способност примјене појединих теорија.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни најважнији појмови и приступи у теоријскомуницирања. Студент умије да практично примјени поједине теоријеу различитим контекстима савременог друштвеног живота, као и у тумачењу и истраживању комуникацијских појава.

Садржај предмета

- Увод у теорију и научно мишљење и знање
- Филозофска питања у теорији и критерији за вредновање теорија
- Таксономија теорија комуницирања
- Историјски коријени и развој теорије комуницирања
- Друштвена улога медија, теорије штампе, медијски системи
- Теорије говорног и интерперсоналног комуницирања
- Мале групе
- Теорије значења
- Лингвистички и медијски детерминизам
- Теорије масовног комуницирања и медијских утицаја и исхода
- Медијска теорија
- Теорије нових медија
- Критичке, културолошке и постмодернистичке теорије
- Етичка питања јавног комуницирања (новинарство, реклама, односи с јавношћу) и теорија комуницирања
- Закључно разматрање: организација теоријског знања и постављање теорија у комуникологији

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу.

Консултације.

Литература

- Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци.
- Богданић, Александар. (1996). *Комуникологија: Водећа парадигма*. Београд: Чигоја штампа.
- Griffin, Em. (2012). *A first look at communication theory* (8. изд.). New York, NY: McGraw-Hill
- West, Richard и Turner, Lynn H. (2010). *Introducing communication theory: Analysis and application*. New York, NY: McGraw-Hill.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Дигитална култура

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Јанковић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета *Дигитална култура* је да студенте упозна с начинима на који дигиталне технологије утичу на наш свакодневни живот, културу, институције, заједнице и идентитет(е). Акцент је на разумијевању ширег значења дигиталне културе и њених производа, заједно са историјском перспективом развоја технологија који је условио успон "дигиталног", трансформацију медија, партиципативности и умреженог друштва.

Исходи учења (стечена знања)

Од студената се очекује да разумију улогу дигиталне културе у савременом друштву, везу дигиталне културе и нових медија, као и да стекну теоријске, али и практичне компетенције у области анализа и интерпретација тема из области нових медија и дигиталне културе. Такође, требало би да примјењују и одређене истраживачке стратегије у области дигиталних комуникација и културе.

Садржај предмета

- Појам дигиталне културе
- Кибернетско доба
- Дигитална контракултура
- Дигитални отпор
- Дигитални идентитети и аватари
- Приватно и јавно у дигиталном добу
- Имагинарна заједница
- Колективни активизам
- Играње видео-игара (*gaming*)
- Виртуелни свијет(ови)
- Глобализација и технологија: успон глобалне неједнакости.
- Интерактивност- успостављање дигиталних односа и веза.
- Друштвене институције у дигиталном окружењу
- Предности и манеповезаности и доступности
- Човјек и машина будућности.

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе.

Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Vajdijanatan, S. (2018). *Antidruštvene mreže*. Beograd: Clio.
- Gir, Ć. (2011). *Digitalna kultura*. Beograd: Clio.
- Ćejko, M. (2019). *Superpovezani*. Beograd: Clio.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Пракса из односа с јавношћу 2

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	6
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Праксу 2* треба да се упознају са начином рада сектора за односе с јавношћу у приватним предузећима и организацијама Републике Српске. Студенти након *Праксе 2* треба да разумеју основне активности односа с јавношћу у приватном сектору: писање саопштења за јавност, анализа пословања и планирање комуникације, однос са заинтересованим странама, планирање кризног комуницирања и сл. Такође, студенти ће бити способни направити комуникацијски план и схватити основне чиниоце комуникацијске стратегије у приватним предузећима и организацијама.

Садржај предмета

Пракса из односа с јавношћу 2 садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у једном од приватних предузећа или организација Републике Српске, чија организација рада подразумијева посједовање сектора за односе с јавношћу (или сектор који обавља сличне активности – маркетинг, продаја и промоција). Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током шестог (љетног семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Пракса из односа с јавношћу 2* одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу шестог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте треће године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал *Праксе из односа с јавношћу 2* прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току шестог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној организацији, чија дјелатност подразумијева сектор за односе с јавношћу или сродне дјелатности. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају шестог (6) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и сарадницима *Праксе из односа с јавношћу 2*, након обављене праксе.

У току шестог (6) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати.
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака, попут сарадње у писању саопштења за јавност и осталих активности које припадају области односа с јавношћу (организација догађаја, промоција, односи са заинтересованим странама и сл.)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада предузећа у сектору односа с јавношћу.

Посебна назнака

Социологија друштвених промјена

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија - Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VI семестар
Фонд часова:	2 часа предавања + 1 час вјежби
Број ECTS бодова:	4 ECTS бодова
Наставник:	Припремио: проф. др Душко Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Кроз предмет *Социологија друштвених промјена* студенти/киње ће се упознати са основним теоријским и емпиријским приступима у проучавању друштвених промјена како на макро, тако и на микро нивоу. У том смислу друштвеним промјенама се прилази двојачко: онима које се тичу друштва као цјелине, а односе са на глобалне/планетарне процесе и промјене; као и онима које се одвијају у појединим подручјима друштвеног живота, као што су економија, политика, култура, религија/духовност. Посебан нагласак се ставља на друштвене промјене у транзиционим и постсоцијалистичким друштвима, какво је и друштво у којем живимо. Циљ изучавања наставног предмета је препознавање друштвених промјена и њихове законитости у појединим временским и историјским периодима, као и разумијевање друштвених процеса, који уз друштвене промјене представљају најважнију категорију друштвене динамике.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти и студенткиње биће у стању да покажу: (1) завидно познавање теоријских, емпиријских и других актуелних питања везаних за друштвену динамику; (2) разумијевање различити теоријских приступа у схватању друштвених процеса и друштвених промјена, као и њихове нормативне импликације; (3) препознају и објасне друштвена кретања и промјена на глобалном/планетарном и локалном нивоу, са посебним нагласком на друштвену средину у којој живе; (4) биће у стању да понуде критички засноване увиде о питањима везаним за различите приступе анализи друштвене динамике и друштвеног живота.

Садржај предмета

- Друштвене промјене: одређење
- Теоријски и методолошки приступи у проучавању и праћењу друштвене динамике
- Врсте друштвених промјена: друштвена кретања; друштвени развој, стагнација и регрес; друштвена еволуција и револуција
- Утицаји на друштвену промјену: физичко окружење, политичка организација и културни чиниоци
- Теорије модернизације: различити приступи
- Мишел Фуко: од друштва дисциплине до друштва контроле
- Како је сутра одредило данас: од друштва ризика до ризичног друштва
- Глобализацијска дебата: различити приступи (хиперглобалисти, скептици,

трансформационисти)

- Глобализација и културна (де)територијализација
- Теорије друштвених сукоба
- Макс Бергхолз: Насиље као генеративна сила
- Религија и друштвене промјене: идеолошке манифестације религије и религијског
- Босна и Херцеговина: постсоцијалистичка транзиција и друштвена трансформација
- Друштвени покрети (одређење, врсте, динамика и развој друштвених покрета)
- Грађанско организовање и савремени друштвени покрети: да ли је могућ отпор у умрежаном друштву?

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Zagreb: Nakladni zavod Globus (одабрани дијелови).
- Ноа Харари, Ј. (2019). *21 лекција за 21. вијек*. Београд: Лагуна (одабрани дијелови).
- Sztompka, P. (1999). *The Sociology of Social Change*. Oxford: Blackwell Publishers (одабрани дијелови).
- Тили, Ч. (1997). *Суочавање са друштвеном променом*. Београд: Филип Вишњић (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Стилистика и култура говора

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VI
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремила: проф. др Мирјана Стојисављевић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви предмета јесу представљање најважнијих особина појединих функционалних стилова српског стандардног језика. Потом, пажњасе посвећује лингвистичким, естетским и социјалним аспектима културе говора, нарочито негативним својствима која се могу уочити у језику медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити упознати с језичко-стилским особеностима функционалних стилова српског стандардног језика, посебно журналистичког/публицистичког. Стилистичка знања моћи ће примјенити и на дио предмета посвећен култури говора, гдје се указује на позитивна и негативна комуникативна својства говора. Самим тим, биће оспособљени да уочавају особине доброг, односно лошег изражавања, што ће им помоћи у писању властитих текстова.

Садржај предмета

- Стил и стилистика. О развоју стилистичке мисли.
- Језик као комуникациони систем и језичке функције.
- Природни језик. Лингвистичка стилистика. Семиотика.
- Раслојавање језика (језичко варирање).
- Функционални стилови (1): сакрални, научни, административни.
- Функционални стилови (2): књижевноумјетнички стил, разговорни стил.
- Функционални стилови (3): журналистички и публицистички стил.
- Фигуративност новинског језика.
- Устаљени изрази у новинским текстовима.
- Преношење туђег говора у новинским текстовима.
- Појам културе говора. Лингвистички, естетски и социјални аспекти културе говора.
- Позитивна комуникативна својства говора (правилност, прецизност, логичност, чистота, сажетост, јасноћа, изражајност, богатство, сврсисходност).
- Негативна комуникативна својства говора (језичке грешке, комуникативно-прагматичке грешке, вулгаризација, двосмисленост, бирократизација).
- Облици и врсте говора: говорни жанрови. Основни облици говора: дијалог и монолог. Дијалогске врсте: разговор, конверзација, дискусија, полемика.
- Облици монолошког излагања: приповиједање, описивање, извјештавање, реферисање, објашњење. Говори и њихове врсте: кратки монолози, тематски

говори, пригодне бесједе.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Ивић, П. и др. (2004). *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига.
- Јовановић, Ј. (2010). *Лингвистика и стилистика новинског умећа. Језичке и стилске особине новинарства*. Београд: Јасен.
- Катнић Бакаршић, М. (2001). *Стилистика*. Сарајево: Љилан.
- Тошовић, Б. (2002). *Функционални стилови*. Graz: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz.
- Шипка, Милан (2011). *Култура говора*. Нови Сад: Прометеј.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Корпоративно комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета "Корпоративно комуницирање" је детаљно представљање аспеката интерне и екстерне комуникације у вријеме нових глобалних изазова. За разлику од Односа с јавношћу као предмет, овдје се детаљно разматрају организациона култура, стратешка комуникација са интерним и екстерним јавностима, кризна комуникација, начини доношења одлука, као и основним карактеристикама агилног пројектног менаџмента. Такође, предмет има за циљ да понуди практичне и искуствено провјерљиве методе преговарања, доношења одлука и креирања презентација.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће након слушања предмета бити способни да разумију нова значења корпоративних комуникација, да схвате разлику у интерној и екстерној комуникацији према циљној јавности, као и да науче основне појмове пословне комуникације. Такође, студенти ће бити оспособљени за пословно преговарање, писану пословну комуникацију, израду презентација и организацију посла према принципима агилног и класичног пројектног менаџмента. На крају, студенти ће бити у стању да схвате улогу и значај нових медија у корпоративном комуницирању.

Садржај предмета

- Корпорације у глобалној економији: тржишни и комуникацијски изазови
- Организација и уређење корпорација: системи и основни појмови
- Интерна комуникација
- Стратешка комуникација у корпорацијама
- Комуникација са циљним јавностима
- Организацијска култура и корпоративни интереси
- Кризна комуникација у корпорацијама
- Преговарање и доношење одлука
- Писана пословна комуникација
- Презентације и састанци
- Пројектно управљање: агилни и класични менаџмент
- Улоге и комуникацијски контексти
- Корпорације и друштвена одговорност
- Корпоративно комуницирање и нови медији
- Модели корпоративне комуникације у Босни и Херцеговини

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Филиповић, В. и Костић Станковић, М. (2008). *Односи с јавношћу*. Београд: ФОН.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Медијске регулативе

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VII
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремила: доц. др Анђела Купрешанин Вукелић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви предмета „Медијске регулативе“ усмјерени су на изучавање принципа новинарске етике, међународне регулације медија, нормативног оквира медијског система Босне и Херцеговине и Републике Српске и механизма саморегулације. Посебна пажња усмјерена је на примјену моралних вриједности и најважнијих новинарских принципа (истина, правда, слобода) у медијској пракси. Предметом су обухваћени аспекти друштвене одговорности медија, медијске аутономије, вриједности кредибилитета и интегритета медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће бити упознати са садржајем различитих докумената (национални и међународни правни прописи, декларације и кодекси), који су значајни и неопходни за професионалан ангажман комуникатора у различитим медијима. Такође, студенти ће развити способност моралног расуђивања када је у питању медијско извјештавање о догађајима који захтијевају нарочито високог ниво професионализма и сензибилитета. Ангажован приступ изучавању садржаја предмета ствара основе за успјешно разумијевање медијске праксе и значаја регулације и механизма саморегулације у медијској индустрији.

Садржај предмета

- Медијска политика и регулатива
- Медијска политика, прописи и законодавство у ЕУ
- Нормативни оквир медијског система БиХ и РС
- Новински етички кодекси и новински савјети
- Истина и поштење као вриједности у медијској комуникацији
- Новинарска етика и приватност; вриједности и проблематичне области
- Принцип повјерљивости у новинарству – оправданост и посебни фактори
- Сукоби интереса у новинарству и медијској пракси
- Економски притисци и друштвена одговорност медија – власници капитала, концентрација медијског капитала, оглашивачи и медији
- Медији и антисоцијално понашање
- Морално увредљиви садржаји у медијима; слобода и одговорност
- Медијски садржај и млади

- Стереотипи у медијској комуникацији – концепт, улога и стратегије
- Слобода изражавања и клевета
- Вјеродостојност медија и феномен лажних информација

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Deј, L. A. (2008). *Etika u medijima*. Beograd: Ćigoја (одабрани дијелови).
- Ruk, R. (2011). *Evropski mediji u digitalnom dobu: analize i pristupi*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).
- Тјуроу, Dž. (2012). *Mediji danas: uvod u masovne komunikacije*. Beograd: Clio (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Јавно мњење

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Никола Поплашен
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет "Јавно мњење" посвећен је анализи формирања, структуре и улоге политичког јавног мњења у савременим друштвима. Током семестра биће обрађени кључни концепти као што су јавна сфера, јавност, јавно мњење, затим анализираће се јавне комуникације и значаја медија, као и процес формирања и улоге јавног мњења у друштву. Такође, предмет обухвата изучавање методологије истраживања јавног мњења, као што су анкетни упитник, врсте прикупљања и обраде података, као и сам процес спровођења истраживања.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти треба да упознају различите теоријске концепције у изучавању политичког јавног мњења, да разумију процесе формирања и испољавања јавног мњења у демократском друштву, као и да буду у могућности да препознају манипулацију у јавној комуникацији. Предмет "Јавно мњење" има за циљ да омогући студентима да аналитички тумаче и саопште резултате властитоистраживања јавног мњења, који ће бити спроведен у току семестра.

Садржај предмета

- Генеза јавности и јавног мњења: од античке агоре до грађанске јавности савременог доба
- Јавна сфера: нормативно и концептуално утемељење
- Двије традиције у истраживању јавног мњења (дискурзивни и агрегатни модел)
- Три врсте јавне сфере (макро, микро и мезо јавна сфера)
- Јавно мњење: од ставова до понашања (психолошка и комуниколошка истраживања)
- Улога социјализације у идеологији нормалности (дефинисање и врсте конформизма)
- Три парадигме медијских ефеката (максимални медијски ефекти)
- Три парадигме медијских ефеката (минимални медијски ефекти)
- Три парадигме медијских ефеката (дугорочни медијски ефекти)
- Јавност као политички активан субјекат (социјализација јавне сфере и спирала тишине)
- Политички односи с јавношћу у контексту манипулације јавним мњењем
- Јавна сфера и медији (технике манипулације јавним мњењем и улога медија)

- Технике спиновања јавности (примјери из праксе)
- Продукција вијести и утицај на јавност
- Завршна расправа: перспективе истраживања јавног мњења

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Политичко јавно мњење (2018). *Хрестоматија за интерну употребу.*

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Интеркултурално комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Седми семестар
Фонд часова:	2+2
Број ЕЦТС бодова:	6 ЕЦТС бодова
Наставник:	Припремила: доц. др Драгана Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљеви изучавања предмета усмјерени су на активности које подразумевају да се студенти упознају са темељним обиљежјима интеркултуралне комуникације, да разумеју процес преноса и размјене културних вриједности те да развију свијест о властитој и другим културама, анализирају интеркултуралне комуникационе процесе са различитих аспеката те примијене интеркултуралне вербалне и невербалне комуникационе вјештине у свакодневном животу и раду.

Исходи учења (стечена знања)

Стечена знања у оквиру овог предмета односе се на способности студента да: идентификују и анализирају појмове интеркултуралне комуникације; објасне разлике између индивидуалистичких и колективистичких култура, као и да категоризују и анализирају комуникационе процесе у контексту различитих култура; објасне како вербалне и невербалне поруке могу да утичу на интеркултуралну комуникацију; разумеју неке од утицаја интеркултуралне комуникације на личну, друштвену и политичку сферу; развију интеркултуралне комуникационе вјештине и начине њихове имплементације.

Садржај предмета

- Култура, комуникација, интеркултурална комуникација (дефинисање појмова)
- Интеркултурална комуникација – принципи и изазови
- Димензије културне различитости
- Идентитет и интеркултурална комуникација
- Перцепција, увјерења и вриједности у различитим културама
- Интеркултурална вербална комуникација
- Интеркултурална невербална комуникација
- Интеркултурална комуникација – норме и улоге
- Интеркултурална комуникација – пословни, образовни и здравствени контекст
- Смјернице за критичко гледање филма и телевизије
- Етика у интеркултуралној комуникацији
- Конфликти у интеркултуралној комуникацији
- Интеркултуралне комуникационе компетенције
- Ефекти интеркултуралне комуникације
- Значај интеркултуралне толеранције и разумевања

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Jandt, F. E. (2004). *Intercultural communication*. Sage Publication (одабрани дијелови).
- Samovar, L.A., Porter, R.E., McDaniel, E. R.(2013). *Komunikacija između kultura*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Стојковић, Б. (2002). *Идентитет и комуникација*. Београд: Чигоја штампа (одабрани дијелови)
- Табс, С. (2013). *Комуникација – принципи и контексти*. Београд: Clio (одабрани дијелови).
- Халперн, К. Руано-Борбалан, Ж. (2009). *Идентитет(и): Појединац, група, друштво*. Београд: Clio (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Пракса из односа с јавношћу 3

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	7
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Праксу 3* треба да се упознају са начином рада сектора за односе с јавношћу у невладиним организацијама и удружењима грађана Републике Српске. Студенти након *Праксе 3* треба да разумију основне активности односа с јавношћу у невладином сектору и цивилном друштву: писање саопштења за јавност, промотивне активности на новим медијима, однос са заинтересованим странама, организација радионица и семинара и сл. Такође, студенти ће бити способни направити комуникацијски план и схватити основне чиниоце комуникацијских тактика у невладиним организацијама и удружењима грађана.

Садржај предмета

Пракса из односа с јавношћу 3 садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у једној од невладиних организација или удружења грађана Републике Српске, чија организација рада подразумијева посједовање сектора за односе с јавношћу (или сектор који обавља сличне активности – маркетинг, продаја и промоција). Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током седмог (зимског семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Пракса из односа с јавношћу 3* одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу шестог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте четврте године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал Праксе из односа с јавношћу 3 прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току седмог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној организацији, чија дјелатност подразумијева сектор за односе с јавношћу или сродне дјелатности. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају седмог (7) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и

сарадницима Праксе из односа с јавношћу 3, након обављене праксе.

У току седмог (7) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати.
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака, попут сарадње у писању саопштења за јавност и осталих активности које припадају области односа с јавношћу (организација догађаја, промоција на новим медијима и сл.)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада предузећа у сектору односа с јавношћу.

Посебна назнака

Политичко комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	7.
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет се бави политичким комуницирањем као инфраструктуром и чиниоцем политичког процеса, његовим развојем, врстама и функцијама, субјектима политичког комуницирања и њиховим карактеристикама, стратегијама политичког комуницирања, средствима политичког комуницирања, као и савременим облицима овог облика комуникационе праксе, посредован модерним информационо-комуникационим технологијама, с посебним освртом на друштвене мреже.

Исходи учења (стечена знања)

Програмом из предмета *Политичко комуницирање* предвиђено је стицање теоријских и основних практичних знања која омогућавају дипломираним студентима укључивање у низ активности у процесима политичког комуницирања, као и професионално обављање различитих послова у оквиру политичког комуницирања, посебним службама које се баве политичким комуницирањем у саставу државних органа и политичких странака, у специјализованим агенцијама, али и медијима.

Садржај предмета

- Уводно разматрање (Упознавање студената са предметом, исходима учења, обавезама у току семестра и сл.)
- Појмовно одређење политичког комуницирања
- Политичка пропаганда
- Медији у служби политичког комуницирања
- Политичко новинарство и медијска политика
- Медији као посредник и субјект политичког комуницирања
- Страначка политичка комуникација и унутарстраначко организацијско комуницирање
- Теорије медија и комуницирања у политичкој комуникацији
- Изборне кампање и изборна мотивација
- Лобирање
- Политичко комуницирање и интернет
- Политичко комуницирање на друштвеним мрежама
- Грађанска партиципација у контексту политичког комуницирања
- Анализа политичке комуникације
- Завршно разматрање.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- McNair, В. (2003). *Uvod u političku komunikaciju*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
- Крсмановић, Д. (2013). *Водич кроз лобирање*. Београд: КАС.
- Славујевић, З. (2006). *Библија и пропаганда*. Београд: Службени гласник;
- Славујевић, З. (2008). *Политичко комуницирање, политичка пропаганда, политички маркетинг*. Београд: Факултет политичких наука, Чигоја;

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Истраживачко новинарство

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Весна Ђурић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ је да се савладају методе и технике истраживачког новинарства и сагледају његови домети али и ограничења у савременом дриштву али и у самим редакцијама.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће на вишем нивоу овладавати методама истраживања у новинарству и бити у могућности да сагледају његов утицај као и специфичности истраживачког новинарства у различитим врстама медија за које треба да извјештавају.

Садржај предмета

- Наставак и развој истраживачког новинарства
- Појам, предмет и методе истраживачког новинарства
- Истраживачко новинарство у бившој СФРЈ
- Истраживачко новинарство и штампани медији
- Истраживачко новинарство и електронски медији
- Могућности и перспективе истраживања у земљама у транзицији
- Анализа садржаја истраживачких текстова
- Политички услови и развој истраживачког новинарства
- Економски услови за развој истраживачког новинарства
- План истраживања и његова реализација
- Истраживачко новинарство и етика
- Законске одредбе о слободи приступа информацијама и истраживачко новинарство
- Истраживачко новинарство и образовање новинара
- Утицај истраживачких текстова
- Професионални стандарди и истраживачко новинарство

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Ђурић, В. (2013). *Изазови журналистичких истраживања*. Бањалука: Comesgrafika.
- Mirosavljević, M, Vilović, G. i Kuncik, M. (2009). *Istraživačko novinarstvo*. Sarajevo: Fridrich-Ebert-Stifung.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Друштвена информатика

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	Седми
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: проф. др Драган Матић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Упознавање студената са основним концептима рачунарства и информационо-комуникационих технологија. Упознавање са модерним алатима за обраду података, рачунарским мрежама, системима за управљање базама података, информационим системима и мултимедијалним системима

Исходи учења (стечена знања)

По успјешном завршетку курса, студент ће моћи да: ефикасно користи рачунар, савремене информационе технологије и алате у образовне и истраживачке сврхе, које су везане за његово даље образовање и рад у струци; анализира особине и процјењује квалитет посматраног рачунарског система; препознаје предности и недостатке живљења у савременом информатичком друштву.

Садржај предмета

- Основни информатички појмови. Дефиниције и садржаји. Историјски преглед развоја рачунара
- Информационе технологије као стратешки ресурс. Критички осврт на позицију и утицај информационих технологија на друштво и појединца.
- Рачунарски системи. Основне компоненте рачунара. Хардвер и Софтвер
- Модели рачунарских система. Фон Нојманов модел рачунарског система. Централна процесорска јединица рачунара
- Меморија. Подјела, капацитет, RAM, ROM, CD, DVD.
- Системски софтвер. Оперативни системи. Комуникације и мреже рачунара. Улога и задаци рачунарских мрежа.
- Архитектура рачунарских мрежа. Повезивање, LAN, WAN, Internet, TCP/IP, домени
- Помоћни и услужни програми. Софтвер за канцеларијско пословање.
- Софтвер за обраду текста
- Софтвер за табеларну обраду података (1. дио)
- Софтвер за табеларну обраду података (2. дио)
- Софтвер за презентовање информација
- Рад са базама података.
- Интернет и електронско пословање. Интернет и његови сервиси.
- Рачунарска графика. Подјела програма за рад са графиком. Векторско представљање графике. Растерско представљање графике.

- Претраживање Интернета. Безбједност умрежених система.

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Brookshear, G. G. and Brookshear, J. G. (2002). *Computer science: an overview*. Addison-WesleyLongman: Publishing Co., Inc.
- Митић, Н. (2009). *Увод у организацију рачунара*. Београд: Математички факултет Универзитета у Београду.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Теорије медија

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	3+1
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да се упознају са најважнијим теоријским темама и приступима у изучавању масовних и друштвених медија, усвоји научни приступ у посматрању и тумачењу комуникацијских појава, те стекне разумијевање и способност примјене појединих теорија.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни најважнији појмови и приступи у теорији медија. Студент умије да практично примјени поједине теорије медија у савременом друштвеном комуницирању, као и у тумачењу и истраживању појава у посредованом комуницирању.

Садржај предмета

- Увод у теорије медија
- Метатеоријска питања и таксономија теорија медија
- Развој јавног друштвеног комуницирања
- Друштвена улога медија
- Медиј као друштвени систем
- Функције медија
- Медијска теорија
- Медијска теорија II
- Теорије медијских утицаја и исхода
- Теорије медијских утицаја II
- Теорије медијских утицаја III
- Теорије утицаја на медијске садржаје
- Теорије утицаја на медијске садржаје II
- Теорије фабриковања и обликовања друштвене стварности
- Закључно разматрање: организација теоријског знања и постављање нових теорија

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама.

Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Богданић, А. (2016). *Разматрање новинарског дискурса и теорије медија: увод у теорију новинарности*. Бања Лука: Комуниколошки колеџ у Бањалуци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Комуницирање у кризним ситуацијама

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Осми
Фонд часова:	2+2
Број ECTS бодова:	6
Наставник:	Припремио: доц. др Александар Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета "Комуницирање у кризним ситуацијама" је детаљно представљање аспеката кризних ситуација и кризног комуницирања. Овим предметом су обухваћене интерна и екстерна комуникација током криза, као и методе стратешког планирања кризне комуникације. Такође, у предмету се изучава креирање плана кризне комуникације, који има за циљ анализу, предвиђање, креирање, провођење и евалуацију плана кризне ситуације. На крају, предмет обухвата колекцију најефикаснијих стратегија, тактика и средстава кризног менаџмента.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће након слушања предмета бити способни да разумеју кризне ситуације, како би могли ефикасно планирати кризну комуникацију. Како би то урадили на најбољи начин, кроз овај предмет они добијају знања из различитих примјера који су анализирани, на основу чега се креира план кризне комуникације. Студенти ће такође бити способни да пишу саопштења за јавност, да схвате најважнија наћела јавног наступа, као и ефикасне стратегије у рјешавању кризне ситуације.

Садржај предмета

- Дефинисање кризних ситуација и кризног комуницирања
- Елементи кризе: догађај, информација у јавности, унутрашњи и спољни токови
- Фазе кризне ситуације и методе ублажавања тежих посљедица
- Процјена и управљање ризиком
- Интерне и екстерне кризне ситуације
- Израда плана кризног комуницирања
- Студије случаја кризних ситуација
- Писање саопштења за јавност у кризним ситуацијама
- Јавни наступ у кризним ситуацијама
- Кризно комуницирање и нови медији
- Стратегије кризног комуницирања у новим медијима
- Тактике и средства кризног комуницирања
- Модели организације пословања у односу на кризне ситуације
- Етичка начела у кризном комуницирању
- Кризно комуницирање у политици

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Вучинић, С. (2016). *Стратегије комуникације у кризним ситуацијама*. Београд: Чигоја.
- Томић, З. (2008). *Односи с јавношћу-Теорија и пракса*. Загреб: Synopsis.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Писање за веб

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Осми
Фонд часова:	2+3
Број ECTS бодова:	7
Наставник:	Припремила: проф. др Татјана Дуроњић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Циљ предмета је изучавање различитих приступа и примјена техника уређења садржаја на основном сервису интернета – Свјетској мрежи, као, за сада, посљедњем простору примјене ширења новинарске технике писања и уређења садржаја у поступцима дисеминације информација и онлајн публикавања у јавном онлајн комуницирању. Основи циљ изучавања је да се студенти упознају с моделима приступа обликовања садржаја за онлајн медије. У оквиру овог концепта студенти ће се упознати и с историјском медијском праксом писања за Веб, али и са савременим приступима у уређењу онлајн садржаја. Коначно, студенти ће изучавати жанровске особине у онлајн медијима, њихове специфичности и примјену на Вебу, те изаове који предстоје у развојном смислу.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти би требало да савладају вјештине писања за Веб, посебно писања за онлајн медије. На тај начин студенти би требало да могу да самостално обављају посао уређења садржаја за онлајн медије, да самостално примијене одговарајућу жанровску форму за обраду тема, затим и да самостално примијене мултимедије, те да јасно одреде информативну вредност сваког појединачног мултимедија.

Садржај предмета

- Технолошки развој онлајн новинарства
- Компетенције онлајн новинара и ширење онлајн медија
- Стварање и структурисање садржја на вебу
- Креативно размишљање и претраживање на Вебу
- Помоћни извори и базе података на Вебу
- Стилски писање у онлајн новинарству
- Одлике и врсте онлајн вијести
- Наслови, линкови и допунски елементи садржаја
- Технике за побољшање онлајн садржаја
- Писање комерцијалних текстова
- Изазови аутоматизације и преузимање онлајн садржаја
- Веб етика и онлајн етика
- Новинарство 2.0
- Савремени изазови и дилеме у писању на Вебу
- Будућност троделне технологије Веба и новинарство у мрежном добу

Методe извођења наставe

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература:

Препоручена основна литература:

- Krejg, R. (2010). *Onlajn novinarstvo*. Београд: Сlio.
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017). *Дигитални информациони системи*. Бања Лука: ФПН Универзитета у Бањој Луци.

Предлог литературе за допуну:

- Brandshaw, P. (2018). *The online journalism handbook: Skills to survive and thrive in the digital age*. New York: Routledge.
- Tapavići Duronjić, T. (2006). *Internet i komunikacija, medijska sinergija postmedija*. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva IS.
- Тапавички Дуроњић, Т. (2008). *Компјутерска култура и модерни медији*. Бања Лука: Филозофски факултет.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Маркетинг у медијима

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезни
Семестар:	Осми
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	5
Наставник:	Припремио: проф. др Перица Мацура
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Предмет *Маркетинг у медијима* даје увид у теоријске основе савременог маркетинга и његове практичне апликације и импликације у области медија, кроз представљање и разраду основних појмова у домену маркетинга као што су: маркетиншки концепт, маркетиншки систем, функције маркетинга, тржиште, тражња, потрошач/корисник, понуда - маркетиншки микс, уз нагласак на примјени наведених категорија у области медија.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти би, након апсолвираног градива и положеног испита из овог предмета, требало да усвоје основне појмове из маркетинга, те да их доведу у везу са функцијама медија.

Садржај предмета

- Увод у предмет Маркетинг у медијима
- Појам маркетинга
- Маркетиншки концепт
- Маркетиншки систем
- Функције маркетинга
- Тржиште и медији
- Тражња
- Потрошач (корисник)
- Купац
- Маркетиншки аспекти информације као производа медија
- Цијена производа медија
- Канали продаје производа медија
- Промотивне активности медија
- Истраживање маркетинга
- Управљање маркетингом.

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Обавезна литература:

- Мацура, П. (2009). *Маркетинг – основе*. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Пракса из односа с јавношћу 4

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Обавезан
Семестар:	8
Фонд часова:	
Број ECTS бодова:	2
Наставник:	
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Исходи учења (стечена знања)

Студенти кроз *Праксу 4* треба да се упознају са дигиталним алатима у односима с јавношћу, кроз волонтирање у предузећу, организацији или пројекту. Студенти након *Праксе 4* треба да разумеју основне активности односа с јавношћу кроз дигиталне медије и алате: писање саопштења за јавност на блогovima, промотивне активности на новим медијима (одржавање и вођење профила на друштвеним медијима), истраживање циљних јавности кроз онлајн алате, организација радионица и вебинара и сл. Такође, студенти ће бити способни направити комуникацијски план за дигиталне медије.

Садржај предмета

Пракса из односа с јавношћу 4 садржи 25 сати практичног рада који ће се реализовати кроз волонтирање у једној од организација, предузећа или институција/пројеката, чија организација рада подразумијева посједовање сектора за односе с јавношћу (уз употребу савремених дигиталних медија и алата). Студенти ће бити обавезни да доставе потврду о волонтирању у трајању од 25 сати. Предвиђени сати волонтирања треба да се одраде током осмог (љетног семестра). Преосталих 5 сати студенти ће колегама, наставницима и сарадницима представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектовати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Методe извођења наставе

Настава у оквиру предмета *Пракса из односа с јавношћу 4* одвија се кроз припремну наставу и вјежбе на првом часу осмог семестра студија, волонтерски рад у трајању од 25 сати и завршне сусрете у петнаестом (15) часу семестра. Наставник и сарадник ће упознати све студенте четврте године студија са цјелокупним процесом наставе, вјежби, праксе и супервизије. Студенти ће добити цјелокупни материјал *Праксе* из односа с јавношћу 4 прописан силабусима Наставног плана и програма.

Студенти су обавезни у току осмог семестра студија одрадити 25 сати волонтерског рада у изабраној организацији, чија дјелатност подразумијева сектор за односе с јавношћу или сродне дјелатности. Потврда о обављеном волонтерском раду доставља се на крају осмог (8) семестра, и то приликом првог сусрета са наставником и

сарадницима Праксе из односа с јавношћу 4, након обављене праксе.

У току осмог (8) семестра студенти ће имати обавезне сусрете са предметним наставником и сарадницима како би се испуниле остале обавезе предвиђене овим силабусом, а односе се на осталих 5 сати рада у оквиру овог предмета.

Литература

Облици провјере знања и оцјењивање

Студенти су обавезни присуствовати на 80% сати од укупног броја сати волонтирања (25 сати), као и 5 сати организованих сусрета са наставником и сарадницима, на којима ће представљати активности које су обављали током волонтирања, рефлектирати и израђивати задатке у складу са предвиђеним исходима учења.

Студенти су обавезни доставити Дневник волонтерског рада у којем су јасно наведени датуми и сати волонтерског рада.

Студенти су обавезни написати Извјештај који треба да садржи сљедеће:

- Кратак опис организације у којој је обавио/ла волонтерски рад у трајању од 25 сати.
- Опис послова које је обављао/ла током волонтирања
- Детаљан опис и анализу радних задатака, попут сарадње у дефинисању комуникацијског плана у новим мдијима (одржавање друштвених медија, истраживање циљних јаности и сл.)
- Личне приједлоге у вези са могућностима унапређења рада предузећа у сектору односа с јавношћу.

Посебна назнака

Савремени духовни изазови

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија - Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VIII семестар
Фонд часова:	2 часа предавања + 1 час вјежби
Број ECTS бодова:	4 ECTS бодова
Наставник:	Припремио: проф. др Душко Трнинић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Кроз наставни предмет *Савремени духовни изазови* студенти/киње ће се упознати са савременим тенденцијама у теоријском и емпиријском проучавању религија и религиозности. Посебан акценат се ставља на промјену религијског обрасца у савременом друштву, који иде у правцу одбацивања традиционалног (манифестног) изражавања религијске идеје, кроз институције и вјерничко богослужење, према посебним видовима (само)духовности и(ли) вјерности некој идеји и вјерском учењу. Свједочимо стварању једне својеврсне религијске и(ли) духовне контракултуре у којој појединац постаје креатором своје религиозности, а без помоћи и посредовања религијских институција и вјерских заједница. Циљеви изучавања наставног предмета су упознавање са различитостима религиозног и вјерничког понашања и искуства, као што су: конверзија и деконверзија, вјерска комуникација, индивидуализација религијских осјећања, вјерска мотивација, медијализација религије и вјерских идеја, утицај вјерског и духовног свјетоназора на свакодневне активности у појединачном и друштвеном животу.

Исходи учења (стечена знања)

Упознавање са новим теоријским приступима у проучавању религиозности, духовности и вјерности; развој критичког мишљења; развијање способности за критичко поређење и вриједносно оцјењивање досадашњих теоријских и научних приступа у проучавању задатих проблема.

Садржај предмета

- Катедра појма: (не)могућност дефинисања религије
- Религијски дискурс и религијска пракса
- Промјена религијског обрасца: од религије и религиозности према духовности и вјерности
- Томас Лукман и Грејс Дејви: невидљива религија и вјеровање без припадања
- Теоријски приступи изучавања савремене религиозности: теорија о индивидуацији, теорија о религијској економији и вјерској мобилности, теорија о вјерском буђењу
- Духовност без границе: типови религиозности у савременом друштву
- Култови, мале вјерске заједнице и нови религијски покрети
- New Age религиозност (заокрет од класичне религиозности према новијим облицима вјерности и духовности)
- Свакодневност светог: „Уради сам” духовност

- Медијализација религије и вјерских идеја (духовни учитељи, животни тренери и on-line проповједници)
- Религија и траума
- Вјерска конверзија (појам, типови и узроци конверзије)
- Религије и сексуалност
- Ален де Ботон: Религија за атеисте
- Модерне духовне праксе и алтернативни облици религиозности: духовни и(ли) друштвени изазов?

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- MacKian, S. (2012). *Everyday Spirituality: Social and Spatial Worlds of Enchantment*. New York: Palgrave Macmillan (одабрани дијелови).
- Mardešić, Ž. (2007). *Rascjep u sveto*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost (одабрани дијелови).
- Трнинић, Д. (2018). *Религија у огледалу времена: Прилози социологији секуларизације*. Бања Лука: Удружење за филозофију и друштвену мисао (одабрани дијелови).
- Haris, S. (2019). *Buđenje: Vodič za duhovnost koja nije zasnovana na religiji*. Beograd: Šarobna knjiga (одабрани дијелови).

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Здравствено комуницирање

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комунологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: проф. др Александар Богданић
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Студенти треба да се упознају са кључним областима, темама и приступима у здравственом комуницирању и стекну разумијевање најважнијих питања из области организацијског комуницирања у здравству.

Исходи учења (стечена знања)

Након похађања предмета, студентима су јасни најважније теме, проблеми, облици и технике комуницирања у здравству, од комуникације унутар установе, до комуникације љекара и грађанина и комункацијских кампања. Студент умије да практично примијени знања у контексту здравствене установе, да планира, спроводи и усмјерава здравствено комуницирање, као и да анализира, планира и учествује у извођењу комуникативних кампања у јавном здравству.

Садржај предмета

- Увод у здравствено комуницирање
- Организацијско комуницирање и односи с јавношћу у здравственим установама и системима
- Комуницирање између давалаца и корисника услуга
- Интерперсонално и комуницирање у малим групама у здравству
- Препреке у комуникацији и одбрамбено комуницирање
- Технике подстицајног комуницирања
- Комуникација са посебно осјетљивим групама
- Улога саговорника у доношењу терапијских одлука
- Комуникација у управљању и руковођењу здравствених установа
- Примјена нових медија и комуникацијских технологија у здравственом комуницирању
- Комуникацијске кампање у односима с јавношћу здравствених установа и система
- Кризно комуницирање у здравству
- Етичка питања у здравственом комуницирању
- Истраживања у здравственом комуницирању
- Закључна расправа

Методе извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама.

Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

- Berry, D. (2007). *Health communication: Theory and practice*. Maidenhead, England: OUP.
- Schiavo, R. (2007). *Health communication: From theory to practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Синдик, Ј. и Вучковић Матић, М. (2016). *Комуницирање у здравству: Збирка наставних текстова*. Дубровник: Свеучилиште у Дубровнику.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

Јавна управа

Тип студија:	Академске студије првог циклуса
Студијски програм:	Новинарство и комуникологија – Односи с јавношћу
Статус предмета:	Изборни
Семестар:	VIII
Фонд часова:	2+1
Број ECTS бодова:	4
Наставник:	Припремио: доц. др Невенко Врањеш
Условљеност другим предметима:	
Облик условљености:	

Циљеви изучавања предмета

Изучавање јавне управе има за циљ да допринесе разумијевању функционисања савремене правне државе будући да положај и улога јавне управе у правној држави и у систему подјеле власти, битно опредјељује и карактер саме државе и од кључног је значаја за владавину права. Кроз разматрање теоријских схватања појма управе као власти, управе као јавне службе и управе као система регулације друштвених процеса, биће сагледан процес преображаја јавне управе из апарата власти у пружаоца, а затим и регулатора јавних услуга. Сагледавање организације, дјелатности, одговорности и контроле јавне управе као и кадрова у јавној управи има за циљ да студенте профилише у познаваоце једне од најважнијих сфера друштвеног живота. У оквиру овог предмета, студенти ће бити упознати и са савременим правцима стратегија реформе јавне управе, начелима европског управног простора и стандардима јавне управе које Република Српска и Босна и Херцеговина треба да достигну у процесу европских интеграција. Најзад, јавна управа, као организација, подразумејева и потребу стварања и даљег развијања службеничког тзв. *мерит* система (система заслуга), који ће, у оквиру овог предмета бити детаљно анализиран и изучаван.

Исходи учења (стечена знања)

Студенти ће овладати организационом (формалном) димензијом јавне управе по свим њеним компонентама: државна управа, субјекти са јавним овлашћењима и локална самоуправа. У материјалном (садржинском) смислу, студенти ће упознати управну дјелатност чиме ће схватити положај јавне управе у укупним друштвеним. Кроз изучавање модела управних система и управних организација развиће критичко мишљење и бити у стању износити научно и стручно утемељене вриједносне судове о различитим моделима јавне управе. Кроз темељну анализу положаја кадрова у јавној управи студенти ће бити припремљени да приступе конкурсним процедурама и структурираном интервјуу као потенцијални кандидати за рад у органима јавне управе. Најзад, изучавањем најновијих тенденција и кретања у јавној управи те упознавање са изазовима реформе јавне управе, студенти ће бити оспособљени да домаћи управни простор прилагођавају управном простору Европске уније како у организационом тако и у функционалном и персоналном погледу.

Садржај предмета

- Теоријско и позитивноправно одређење јавне управе у организационом и функционалном смислу
- Историјски развој јавне управе

- Извори права у јавној управи
- Положај јавне управе у систему демократске подјеле власти
- Управне организације и посебне управне организације
- Организација јавне управе у Босни и Херцеговини
- Дјелатност јавне управе
- Контрола и одговорност управе
- Јавне службе
- Локална самоуправа
- Акти управе
- Службенички систем и кадрови јавне управе
- Модели јавне управе (Модел добре управе и Нови јавни менаџмент) и европски управни простор
- Реформа јавне управе и европске интеграције
- Етика у јавној управи

Методe извођења наставе

Предавања и вјежбе са интерактивним учењем. Интерактивно учење по групама. Приказивање видео материјала и документарних филмова. Семинари из литературе. Писани семинарски радови. Усмени коментари и краће презентације на часу. Консултације.

Литература

Основна литература:

- Давитковски, Д. и Лончар, З. (2012). *Наука о управи*. Подгорица: ФЕДС.
- Кавран, Д. (2002). *Јавна управа и тренинг*, Београд: Научна књига.
- Кунић, П. (2010). *Управно право – друго измијењено и допуњено издање*. Бања Лука: Правни факултет Универзитета у Бањој Луци; Бања Лука: Управа за полицијско образовање.
- Закони.

Облици провјере знања и оцјењивање

Провјеравање знања и утврђивање колико су студенти активни у настави врши се током читавог семестра. Знање се провјерава помоћу два колоквија, а активност студената се исказује кроз писање семинарских радова, уредно похађање наставе, учешће у дебатама, припрему презентација и кроз друге облике креативног учешћа у наставном процесу. На тај начин студенти испуњавају предиспитне обавезе кроз које могу да стекну 50 бодова (два колоквија по 20 бодова, семинарски рад 5 бодова те уредно и активно похађање наставе 5 бодова). Завршни испит обавља се усмено и на њему се провјерава знање из цијелог градива, а носи највише 50 бодова. Коначна оцјена се изводи сабирањем бодова из предиспитних обавеза и бодова са испита.

Посебна назнака

21. ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Одлука о именовану Комисије за израду и побољшање студијског програма

Прилог 2: Одлука о утврђивању Радног задатка за израду и побољшање студијских програма

Прилог 3: Студирање, запошљавање и каријерни обрасци дипломираних студената Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци

Број: 08/3.972-3-2/19
Дана: 18.09.2019. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18 и 26/19 и члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци, а у складу са Упутством за израду и побољшање студијских програма на Универзитету у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука на, на 113. сједници одржаној 18.09.2019. године, усвојило је

ОДЛУКУ

о именовану Комисије за израду и побољшање студијског програма

I

Именује се Комисија за израду новог или измјену постојећег студијског програма Новинарство и комуникологија, у сљедећем саставу:

1. Проф. др Здравко Злокапа, председник;
2. Доц. др Анђела Купрешанин Вукелић, члан,
3. Доц. др Драгана Трнинић, члан,
4. Мр Борислав Вукојевић, члан,
5. Драган Пајић, представник спољне заинтересоване стране (Радио Републике Српске),
6. Вања Гогић, студент четврте године;

II

Обавеза Комисије из претходног става је да у складу са Радним задатком, у року од 30 дана достави приједлог новог или измјену постојећег студијског програма.

III

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Именованим
2. а/а

ПРЕДСЈЕДНИК
Наставно-научног вијећа
Проф. др Здравко Злокапа

Број: 08/3.972-2/19

Дана: 18.09.2019. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18 и 26/19 и члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци, а у складу са Упутством за израду и побољшање студијских програма на Универзитету у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука на, на 113. сједници одржаној 18.09.2019. године, усвојило је

ОДЛУКУ

о утврђивању Радног задатка за израду и побољшање студијских програма

I

Радни задатак Комисија за израду и побољшање студијских програма на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци састоји се у обавези Комисија да доставе приједлоге нових студијских програма или измјене постојећих, израђене у складу са друштвеним и технолошким трендовима развоја, савременим трендовима у високом образовању, захтјевима тржишта рада и стратегијама развоја Универзитета у Бањој Луци и Факултета политичких наука.

II

Обавеза Комисија из претходног става је да у складу са Радним задатком, у року од 30 дана доставе приједлоге нових или измијењених постојећих студијских програма.

III

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Комисијама
2. а/а

ПРЕДСЈЕДНИК
Наставно-научног вијећа

Проф. др Здравко Злокапа

UNIVERZITET U BANJOJ LUCI
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

STUDIRANJE, ZAPOŠLJAVANJE I KARIJERNI OBRASCI
DIPLOMIranih STUDENATA FAKULTETA POLITIČKIH
NAUKA UNIVERZITETA U BANJOJ LUCI

EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

Banja Luka, avgust 2019.

METOD ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja

Istraživanje se sastoji iz tri dijela. U prvom dijelu se analizira dužina studiranja diplomiranih studenata osnovnih studija Fakulteta političkih nauka koji su studirali na četiri različita studijska programa. Prosječna dužina studiranja se analizira brojem mjeseci koji su protekli od upisivanja na fakultet do diplomiranja. Neki od studenata su svoje školovanje započeli prije osnivanja FPN, na drugim fakultetima (prvenstveno na Filozofskom fakultetu) gdje su se izvodili neki od studijskih programa koji su osnivanjem FPN prešli na taj fakultet.

U drugom dijelu smo analizirali trenutni radni status diplomaca. Zanimalo nas je da li su zaposleni, kakav radni angažman su sklopili sa poslodavcem, u kom vlasničkom sektoru rade, da li rade na radnom mjestu sa srednjom ili visokom stručnom spremom, koliko dugo su čekali na prvi posao nakon diplomiranja. Važan segment ovog dijela istraživanja je da utvrdimo koliko ima nezaposlenih diplomaca, posebno onih koji nemaju nikakvo radno iskustvo.

U trećem dijelu nas je zanimala percepcija diplomaca koji su najizraženiji razlozi teškog zapošljavanja diplomiranih studenata FPN.

Cilj

Najvažniji cilj istraživanja je da diplomci FPN daju svoje mišljenje o tome koji su najizraženiji otežavajući činioci prilikom zapošljavanja njih i njihovih kolega. Prvenstveno nas je zanimalo da na objektivna način iznesu svoju procjenu da li i u kojoj mjeri postojeći studijski programi predstavljaju prepreku lakšem zapošljavanju, pogotovo unutar odgovarajuće struke. Drugi cilj je da dobijemo podatke o prosječnoj dužini studiranja na pojedinačnim studijskim programima, kao i fakultetu u cjelini, i izraženim trendovima u onom vremenskom periodu u kojem nam prikupljeni podaci dozvoljavaju. Sledeći cilj je da uočimo osnovne karijerne obrasce i uočimo koliko diplomaca ne uspevaju izgraditi profesionalne karijere i privremeno ili trajno ostaju izvan struke, što vodi njihovoj deprofesionalizaciji.

Pretpostavke

Pošli smo od pretpostavke da su činioci koji otežavaju zapošljavanje diplomaca FPN mnogobrojni i da su egzogenog (opšte stanje u društvu, brzina sprovođenja privrednih i društvenih reformi, zakonski propisi, potražnja za stručnjacima koji se školuju na FPN, itd) i endogenog karaktera (stručnost i kvalitet znanja diplomaca FPN, usklađenost obrazovnih profila sa zahtjevima privrede i različitih ustanova i organizacija gdje se zapošljavaju diplomci FPN). Jedan od načina na koji rukovodstvo FPN može doprinijeti povećanju zapošljavanja svojih diplomaca, i u kvantitativnom i u kvalitativnom smislu, jeste da reformiše svoje studijske programe u skladu sa potrebama tržišta rada i zahtjevima privrednika i različitim neprivrednim ustanovama i organizacijama.

Kad su u pitanju zamjerke koje bi diplomci mogli imati u pogledu postojećih studijskih programa, njih smo podjelili u dvije vrste. Prva se odnosi na preveliko prisustvo teorijskih znanja na uštrb sticanja praktičnih znanja i vještina koje bi diplomci mogli odmah da upotrijebe na poslu, bez određenog vremena koje je potrebno da „nauče da rade“. To je jedan od razloga koje poslodavci najviše zamjeraju našem visokoškolskom sistemu. Druga zamjerka se odnosi na „zastarjelost“ znanja koja se stiču i zaostajanje u odnosu na znanja koja su aktuelna u svijetu.

Tehnika i vrijeme ispitivanja

Primjenjena je tehnika telefonskog anketiranja zbog najmanjih troškova u odnosu na druge tehnike i zbog postojanja odgovarajućih tehničkih uslova za njeno izvođenje (odgovarajući program, računari, telefonske linije i tsl). Pitanja su bila prilagođena ovakvom načinu ispitivanja (sa zatvorenim odgovorima i ponuđenom opcijom „nešto drugo“ ukoliko se ispitanik ne slaže ni sa jednim od ponuđenih odgovora). Anketiranje su izvršeno u periodu 15-18.07.2019. iz računarske sale FPN. Anketiranje su izvršili pet studenata FPN koji imaju iskustvo u ovakvom načinu ispitivanja.

Podaci o uzorku

Studijski program	N	%
Novinarstvo i komunikologija	222	37,0
Socijalni rad	178	29,7
Politikologija	130	21,7
Sociologija	70	11,7
Ukupno	600	100,0

Uzorak je obuhvatao 600 diplomiranih studenata FPN na četiri studijska programa. Iako je u početku planirano da uzorak bude kvotni, gde bi kvote činili diplomci sa različitih studijskih programa, brzo se odustalo od toga usljed velikog broja nerealizovanih poziva (neodgovaranje, nepostojanje brojeva telefona u svim slučajevima, odbijanje ispitanika da učestvuju u anketiranju, boravak na odmoru, preseljenje u inostranstvo i tsl). Stoga je primjenjena taktika da se realizuje svako anketiranje koje bude moguće realizovati u nekoliko dana bez obzira kako će se to odraziti na sastav uzorka. Jedini kriterijum je bio da veličina uzorka ne smije biti ispod 600 diplomaca, što čini nešto više od trećine ukupnog broja diplomaca FPN (tabela 1).

Tabela 2: Struktura uzorka prema godini upisivanja ispitanika na fakultet							
		Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
		NiK*	SRAD	POL	SOC	%	N
Kalendarska godina u kojoj su se ispitanici upisali na fakultet	1998-2007.	60,8	41,0	12,4	14,3	39,1	234
	2008-2009.	13,5	28,1	31,0	31,4	23,7	142
	2010-2011.	10,4	15,2	29,5	17,1	16,7	100
	2012-2013.	9,9	12,9	17,1	22,9	13,9	83
	2014-2015.	5,4	2,8	10,1	14,3	6,7	40
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	222	178	129	70		599
Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u broju upisanih studenata, tj. naših ispitanika, na pojedine studijske programe u različitim vremenskim periodima statistički značajne na nivou značajnosti 0,05 (Kramerov V=0,254; sig. 0,000) *NiK – novinarstvo i komunikologija; SRAD – socijalni rad; POL – politikologija; SOC - sociologija							

Podaci u tabeli 2 ukazuju ne samo na neravnomjeran upis studenata na četiri studijska programa, nego i na konstantno opadanje broja upisanih studenata na svim studijskim programima od osnivanja FPN 2009. do 2015. godine, ukoliko je uzorak reprezentativan. S obzirom da obuhvata više od trećine populacije vjerujemo da jeste.

Tabela 3: Struktura uzorka prema dužini studiranja ispitanika							
		Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
		NiK	SRAD	POL	SOC	%	N
Dužina studiranja ispitanika	Do 4 godine	17,7	5,1	26,4	40,0	18,5	110
	4-5 godina	31,8	37,3	41,1	38,6	32,6	216
	5-6 godina	16,8	20,3	17,1	15,7	17,8	106
	6-7 godina	10,0	12,4	7,0	5,7	17,8	57
	7-8 godina	6,8	9,0	5,4	/	6,4	38
	8-9 godina	4,5	3,4	2,3	/	3,2	19
	9-10 godina	4,1	4,5	/	/	2,9	17
	Više od 10 godina	8,2	7,9	0,8	/	5,5	33
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	220	177	129	70		596

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u dužini studiranja statistički značajne posmatrano po pojedinačnim studijskim programima na nivou značajnosti 0,05 (Kramerov V=0,210; sig. 0,000). Razlike su još izraženije ukoliko se dužina studiranja izrazi u mjesecima kao kontinuirana varijabla (kramerov V=0,471; sig. 0,000)

Podaci iz tabele 3 pokazuju da je najveći dio ispitanika na svim studijskim programima uspio diplomirati u periodu od pet godina nakon upisivanja (na studijskom programu sociologija čak za četiri godine). Tako je 78,6% ispitanika diplomiralo u roku od pet godina na SP Sociologija, 67,5% ispitanika koji su studirali politikologiju, 49,5% novinara i 42,4% socijalnih radnika. Procenat ispitanika koji duže studiraju kontinuirano opada kako raste dužina studiranja. Ipak, jedan dio studenata (5,5% na nivou fakulteta) ne uspevaju završiti studije ni poslije deset godina studiranja. Da li je u pitanju nezainteresovanost, nemogućnost usklađivanja radnih i porodičnih obaveza sa studiranjem ili nešto treće teško je reći bez detaljnije analize.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje se sastoji iz tri tematske cjeline, kako je u uvodnom dijelu najavljeno. Redoslijed tema koje slijede nije uspostavljen samo po njihovoj važnosti, nego predstavlja i hronološku cjelinu koja se dešava određenim redoslijedom u životima naših ispitanika te ćemo je tako i predstavljati u nastavku.

DUŽINA STUDIRANJA

Dužina studiranja je prikazana brojem mjeseci koji su protekli od upisivanja do završetka fakulteta, uključujući eventualne prekide u studiranju koji su mogli nastati usled različitih razloga (trudnoće, zaposlenja, odlaska na privremeni rad u inostranstvo, bolesti i tsl). Podaci koji slijede u

narednim tabelama prikazuju prosječno vrijeme koje protekne od uspisivanja do završetka fakulteta za sve studijske programe posmatrane pojedinačno i skupa, u svakoj pojedinačnoj godini. U tu svrhu smo koristili postupak analize varijanse i F test koji izračunava razlike u dužini studiranja i izdvaja one koje su statistički značajne.

U tabeli 4 su dati statistički pokazatelji o dužini studiranja za sve studijske programe posmatrane pojedinačno i skupa. Najkraće prosječno studiranje imamo na SP Sociologija koje iznosi 55 mjeseci, u prosjeku pet mjeseci duže se studira na SP Politikologiji, dok se na SP Novinarstvo i Socijalni rad u prosjeku studira dosta duže (75, odnosno 74 mjeseca). Što se tiče standardnog odstupanja od prosjeka studiranja, na SP Sociologija i Politikologija su vrijednosti dosta niže što znači da odstupanja od prosjeka manja u odnosu na SP Novinarstva i Socijalnog rada. Modus nam pokazuje broj mjeseci za koje najveći broj studenata završi studije. Na SP Politikologija i Sociologija modus je 4 godine, na SP Novinarstvo 5 godina, a SP Socijalni rad nešto manje od 5 godina. Podaci su povoljni ako se pogledaju vrijednosti medijane. Polovina studenata sociologije završi studije za 51 mjesec, studenata politikologije za 55 mjeseci, novinarstva za 62 mjeseca i socijalnog rada za 65 mjeseci. Međutim, nisu svi studenti tako uspješni. Četvrtina studenata sociologije studira duže od 5 godina, politikologije duže od 5,5 godina, novinarstva i socijalnog rada duže od 7 godina. Na tri studijska programa imamo studente koji su studirali duže od 10 godina.

Tabela 4: Statistički pokazatelji dužine studiranja (u mjesecima) za studente koji su započeli studije u periodu 1998-2007.						
	Studijski program na kojem su diplomirali				Svi stud. progr.	
	NiK	SRAD	POL	SOC		
Prosječna dužina studiranja (aritmetička sredina)	75,37	74,30	59,65	54,99	69,26	
Standardno odstupanje	31,95	25,874	14,715	9,833	26,399	
Modus*	60	56	48	48	48	
Prvi kvartil**	55,0	56,0	48,0	48,0	51,0	
Drugi kvartil (medijana)***	62,00	65,0	55,0	51,0	60,0	
Treći kvartil****	84,00	84,50	64,5	60,0	75,0	
Minimalna dužina studiranja	44	42	44	42	42	
Maksimalna dužina studiranja	240	168	129	82	240	
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	N	220	177	129	70	596

*Modus predstavlja vrijednost sa najvećom učestalošću u nekoj seriji podataka

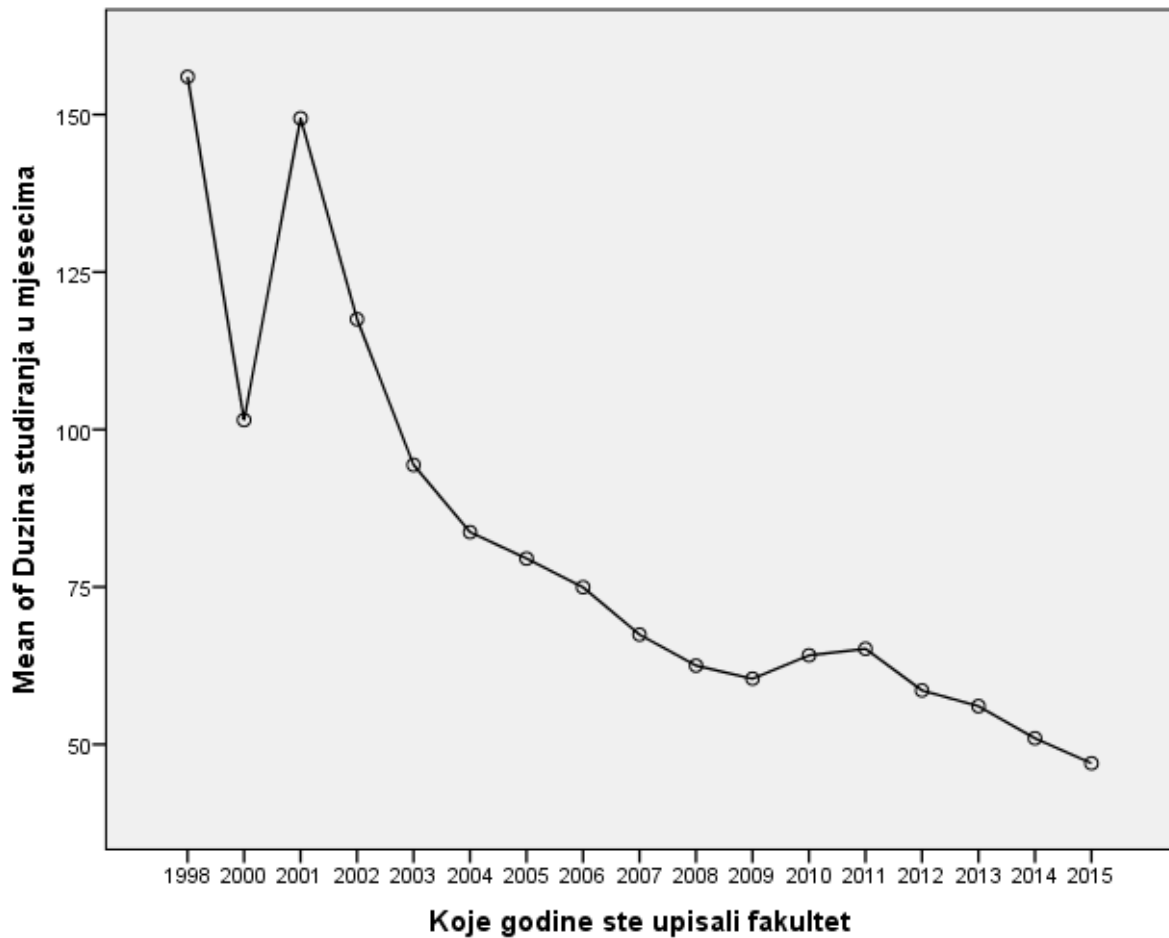
** Medijana dijeli jednu seriju podataka poredanih po veličini, od najmanje do najveće vrijednosti, na dva jednaka dijela – 50% podataka su manji od medijane, a 50% su veći

***Prvi kvartil izdvaja prvih 25% podataka u jednoj seriji podataka poredanih po veličini od najmanje do najveće vrijednosti

****Treći kvartil izdvaja prvih 75% podataka u jednoj seriji podataka poredanih po veličini od najmanje do najveće vrijednosti

Podaci iz tabele 5 pokazuju da su prosječne dužine studiranja veoma razlikuju od godine do godine i da su te razlike statistički značajne. Od 2001. godine se primećuje konstantan pad dužine studiranja do 2010. i 2011. godine, kad je izvršena reforma studijskih programa, što je vjerovatno doprinijelo blagom uvećanju dužine studiranja, da bi nakon toga sve do 2015. godine postojalo smanjenje dužine studiranja. Od 2012. godine prosjek studiranja je stalno ispod 5 godina. Grafik uz tabelu 5 to jasnije pokazuje.

Tabela 5: Razlike u prosječnoj dužini studiranja (u mjesecima) prema kalendarskoj godini upisivanja na fakultet za period 1998-2015. / svi studijski programi						
		N	Prosječna dužina studiranja (u mjesecima)	Stand. odstupanje	F	Značajnost
Godina upisivanja na fakultet	1998	6	156,00	46,7	F=26,495	0,000
	2000	6	101,50	36,1		
	2001	5	149,40	64,9		
	2002	12	117,50	29,8		
	2003	21	94,38	22,2		
	2004	33	83,70	25,6		
	2005	37	79,51	26,1		
	2006	46	74,99	15,6		
	2007	64	67,44	25,4		
	2008	80	62,51	17,8		
	2009	62	60,44	13,3		
	2010	54	64,15	16,3		
	2011	46	65,17	14,7		
	2012	44	58,57	10,9		
2013	39	56,08	7,1			
2014	35	50,97	3,8			
2015	5	47,00	1,7			
Ukupno		595	69,15	26,3		

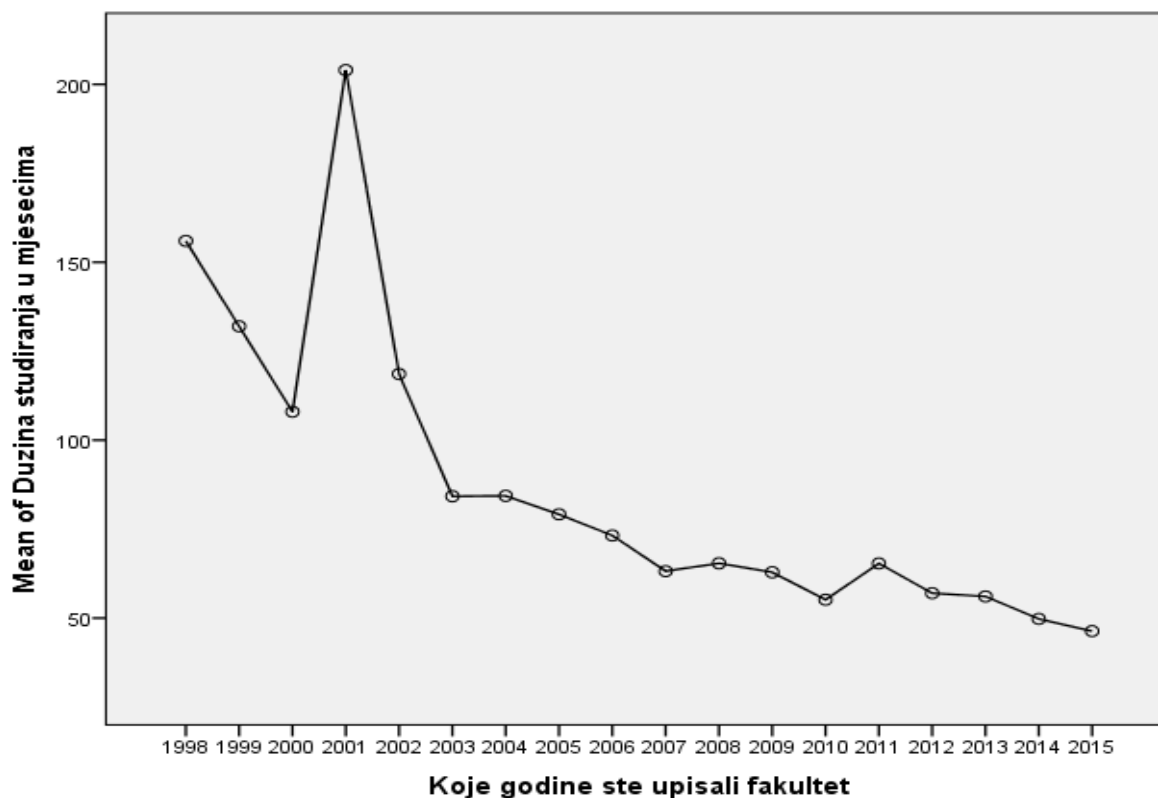

Grafički prikaz dužine studiranja uz tabelu 5: Svi studijski programi

Trendovi koje smo zapazili u prethodnom dijelu a koji se odnose na cijeli fakultet skoro da u potpunosti važe i kad je u pitanju SP Novinarstvo (tabela 6 i pripadajući grafik). To je vjerovatno posljedica toga što najveći dio uzorka čine diplomci novinarstva (37% uzorka). Kao i u prethodnom slučaju, prelomne godine su 2001. i 2011. kad dolazi uvećanja dužine studiranja, nakon toga slijedi potepeni pad sve do 2015. godine.

Tabela 6: Razlike u prosječnoj dužini studiranja (u mjesecima) prema kalendarskoj godini upisivanja na fakultet za period 1998-2015. / SP Novinarstvo

		N	Prosječna dužina studiranja (u mjesecima)	Stand. odstupanje	F	Značajnost
Godina upisa fakulteta	1998	6	156,00	46,785	F=17,096	0,000
	2000	3	108,00	41,569		
	2001	2	204,00	,000		
	2002	10	118,60	31,739		
	2003	12	84,25	13,805		
	2004	25	84,36	27,429		
	2005	24	79,17	21,461		
	2006	28	73,21	24,774		
	2007	22	63,18	21,320		
	2008	15	65,40	17,390		
	2009	15	62,87	16,414		
	2010	12	55,17	8,494		
	2011	11	65,36	17,072		
	2012	11	57,00	8,112		
	2013	11	56,09	9,016		
2014	9	49,78	2,991			
2015	3	46,33	2,082			
Ukupno		219	75,11	31,791		

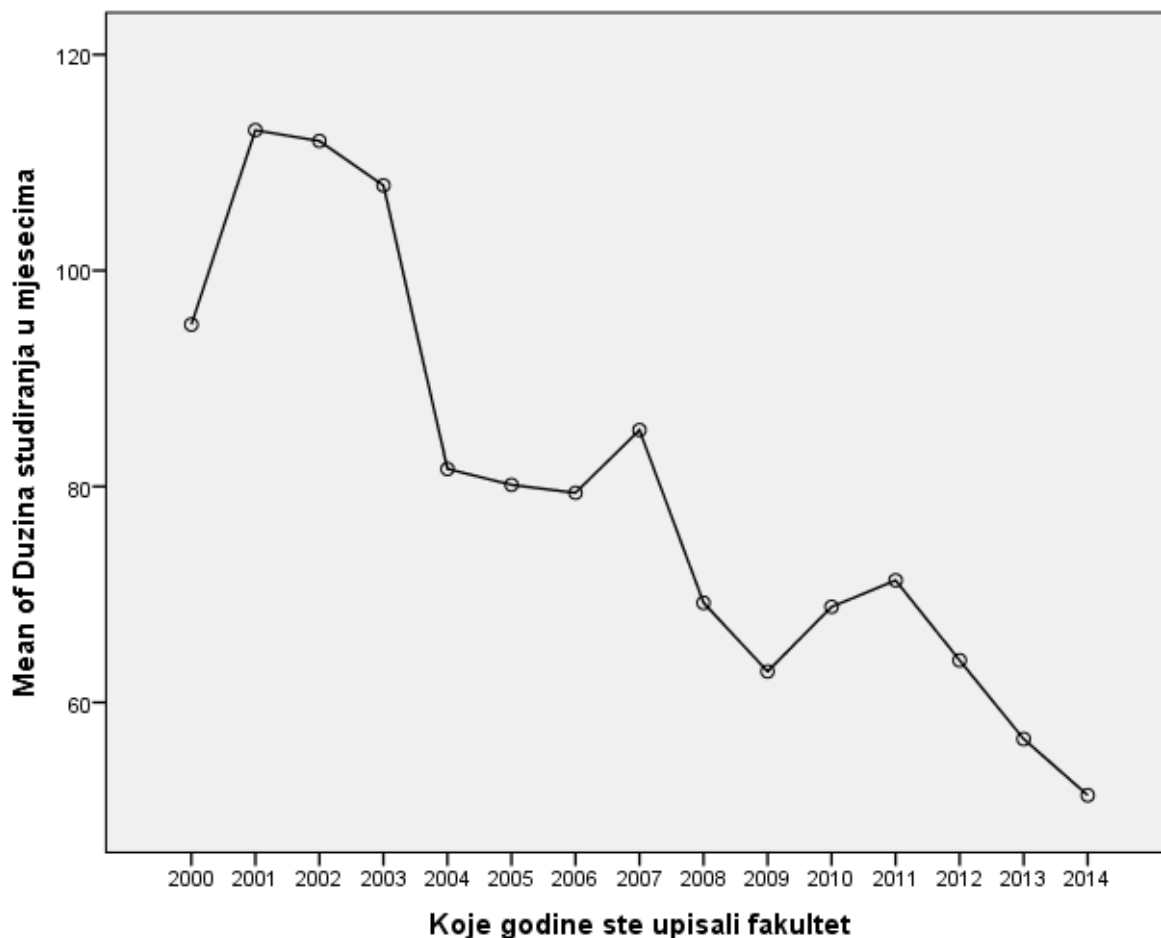

Grafički prikaz dužine studiranja uz tabelu 6: SP Novinarstvo

Kad je u pitanju SP Socijalni rad primjećuju se određene razlike u odnosu na SP Novinarstvo (tabela 7). Prosječna dužina studiranja je gotovo identična kao u prethodnom slučaju (razlika je samo mjesec dana), a slični su i ostali statistički pokazatelji (prvi, drugi i treći kvartil). Međutim, razlika postoji u dinamici rasta i opadanja dužine studiranja. Kriva koja predstavlja dužinu studiranja iako nema jasnu putanju pokazuje dugoročni trend opadanja dužine studiranja. Njen rast i opadanje se smjenjuju tri puta. Dužina studiranja beleži skok, kao i u slučaju SP Novinarstvo, u 2001. i 2011. godini. Međutim, ovde je primetan skok u dužini studiranja i u 2007. godini, što je specifičnost ovog studijskog programa.

Tabela 7: Razlike u prosječnoj dužini studiranja (u mjesecima) prema kalendarskoj godini upisivanja na fakultet za period 1998-2015. / SP Socijalni rad

		N	Prosječna dužina studiranja (u mjesecima)	Stand. odstupanje	F	Značajnost
Godina upisa fakulteta	2000	3	95,0	37,5	F=4,718	0,000
	2001	3	113,0	58,8		
	2002	2	112,0	25,5		
	2003	9	107,89	24,8		
	2004	8	81,63	20,5		
	2005	13	80,15	33,9		
	2006	17	79,41	27,2		
	2007	17	85,24	32,7		
	2008	27	69,22	19,5		
	2009	23	62,87	13,7		
	2010	14	68,86	18,6		
	2011	13	71,31	14,6		
	2012	10	63,90	12,2		
	2013	13	56,62	5,4		
	2014	5	51,40	3,9		
Ukupno		177	74,30	25,9		

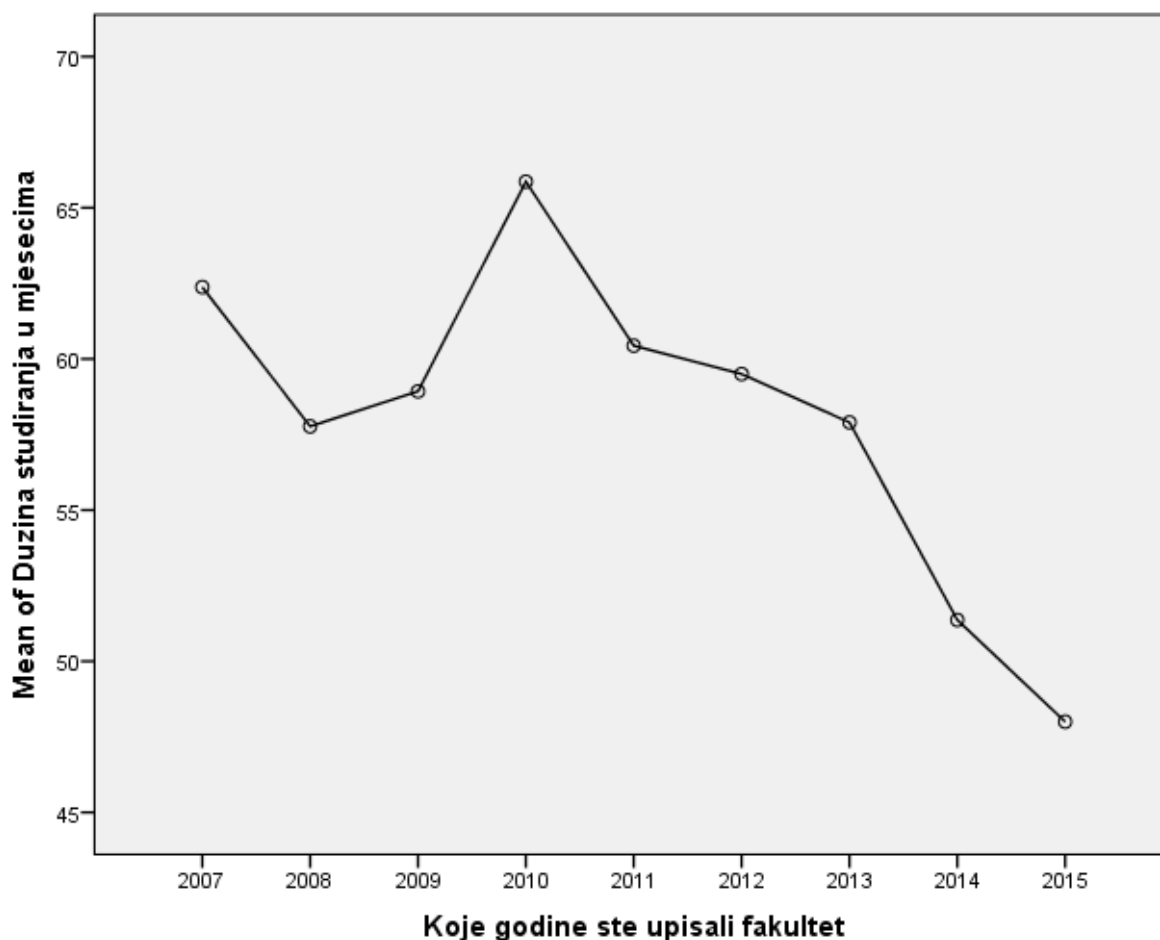
Grafički prikaz dužine studiranja uz tabelu 7: SP Socijalni rad

Specifičnost SP Politikologija je u tome što fluktuacije u dužini studiranja nisu statistički značajne. One ne prelaze razliku od 1,5 godina u celokupnom istraživanom vremenskom periodu (od 2007. do 2015.). Rast dužine studiranja ima se pojavljuje samo jednom (u 2010. godini), a u celokupnom periodu je prisutan trend opadanja dužine studiranja (tabela 8 i pripadajući grafik).

Tabela 8: Razlike u prosječnoj dužini studiranja (u mjesecima) prema kalendarskoj godini upisivanja na fakultet za period 1998-2015. / SP Politikologija

	N	Prosječna dužina studiranja (u mjesecima)	Stand. odstupanje	F	Značajnost	
Godina upisa fakulteta	2007	16	62,38	17,9	F=1,252	0,275
	2008	26	57,77	16,9		
	2009	14	58,93	11,1		
	2010	22	65,86	17,5		
	2011	16	60,44	13,9		
	2012	12	59,50	13,5		
	2013	10	57,90	7,6		
	2014	11	51,36	4,6		

	2015	2	48,00	0		
Ukupno		129	59,65	14,7		

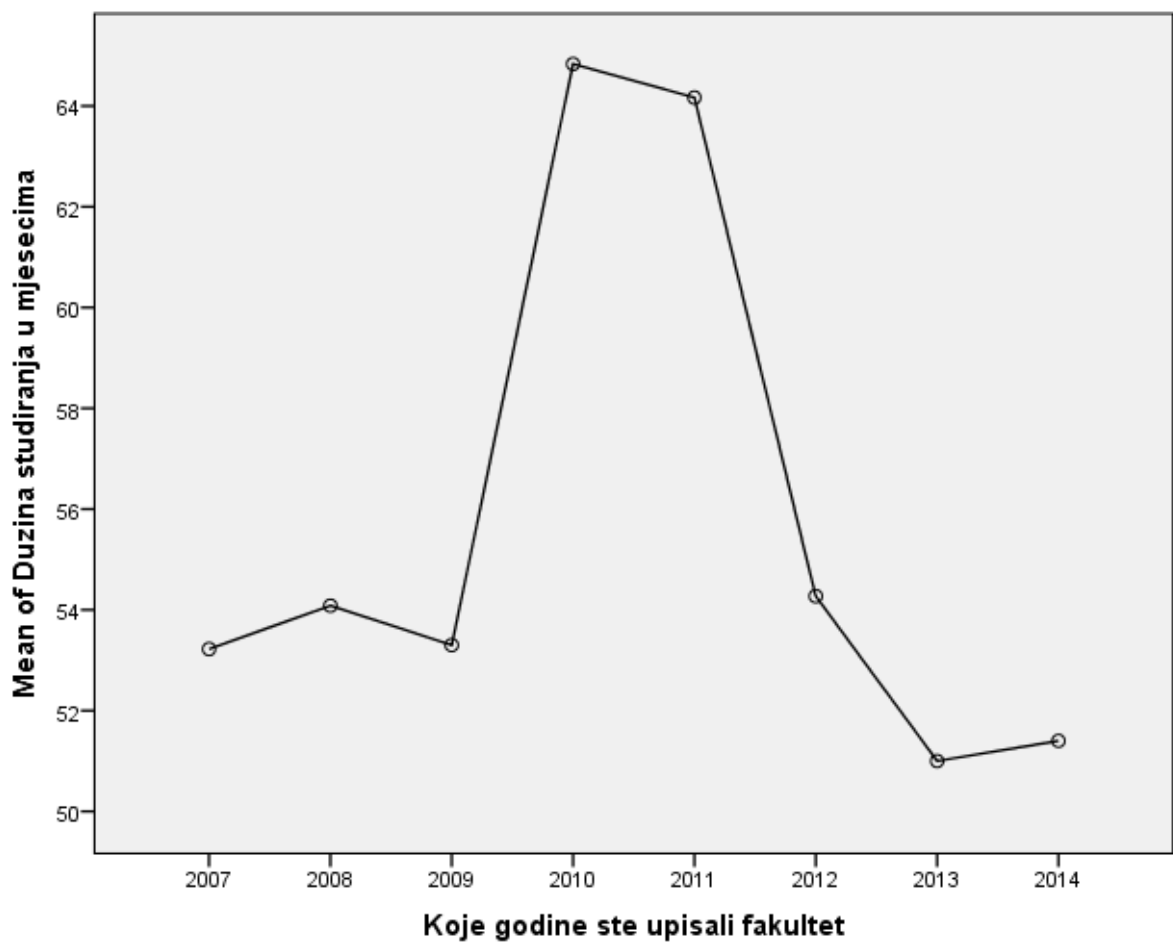

Grafički prikaz dužine studiranja uz tabelu 8: SP Politikologija

Fluktuacije u dužini studiranja na SP Sociologija su statistički značajne (doduše blizu granice), ali nisu izrazitog intenziteta. Kreću se u opsegu od 14 mjeseci. Skor u dužini studiranja se pojavljuje samo jedanput i to 2010. godine i traje i u 2011. godini, nakon čega strmoglavo pada za 10 i više mjeseci sve do 2015. godine. Međutim, relativno mali broj diplomiranih sociologa umanjuje pouzdanost ovakvih zaključaka (tabela 9).

Tabela 9: Razlike u prosječnoj dužini studiranja (u mjesecima) prema kalendarskoj godini upisivanja na fakultet za period 1998-2015. / SP Sociologija

		N	Prosječna dužina studiranja (u mjesecima)	Stand. odstupanje	F	Značajnost
Godina upisa fakulteta	2007	9	53,22	11,6	F=2,266	0,041
	2008	12	54,08	10,8		
	2009	10	53,30	7,6		
	2010	6	64,83	14,2		
	2011	6	64,17	10,1		
	2012	11	54,27	7,9		
	2013	5	51,00	4,1		
	2014	10	51,40	3,9		
Ukupno		69	55,09	9,9		

Grafički prikaz dužine studiranja uz tabelu 9: SP Sociologija

RADNI STATUS

Bez obzira što se diplomci FPN susreću sa brojnim teškoćama prilikom zapošljavanja, veliki dio njih ipak uspevaju da se zaposle. Preko 70% naših ispitanika imaju neku vrstu radnog angažmana, od toga 47,5% su zaposleni na neodređeno vrijeme, 21,5 na određeno vrijeme, a samo 2,7% ispitanika imaju fleksibilne radne angažmane (povremeni, privremeni poslovi i sl) što ukazuje na nedovoljnu razvijenost tržišta rada i orijentisanje na klasične oblike rada, koji su sve manje prisutni u razvijenom dijelu svijeta. Razlike u pogledu zaposlenosti svakako postoje s obzirom koji studijski program su naši ispitanici diplomirali. Do stalnog posla je, izgleda, najlakše doći novinarima, dok su ostali ispitanici u nešto težem položaju po tom pitanju. Ono što je mnogo veći problem je to da je svaki četvrti ispitanik nezaposlen. Posebno je zabrinjavajuće da 7,7% ispitanika nikada nisu imali posao, niti imaju bilo kakvo radno iskustvo (na SP Politikologija i Sociologija taj procenat prelazi 10%) (tabela 10).

Tabela 10: Trenutni radni status ispitanika

	Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
	NiK	SRAD	POL	SOC	%	N
Zaposlen/a na neodređeno vrijeme	55,9	43,8	41,5	41,4	47,5	285
Zaposlen/a na određeno vrijeme	17,1	24,2	23,1	21,4	21,0	126
Radim povremene i/ili privremene poslove (sezonski poslovi, poljopr. i sl)	3,6	2,8	1,5	1,4	2,7	16
Nezaposlen/a, nikad nisam radio	3,2	7,9	13,1	11,4	7,7	46
Nezaposlen/a, ali sam radio	14,0	18,0	12,3	18,6	15,3	92
Student/ica na postdiplomskim studijama	2,7	/	2,3	2,9	1,8	11
Nešto drugo	3,6	3,4	6,2	2,9	4,0	24
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	222	178	130	70	600

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u radnom statusu ispitanika koji su završili različite studijske programe statistički značajne na nivou značajnosti 0,05(Kramerov V=0,131; sig. 0,029)

Nešto više od polovine ispitanika koji su završili novinarstvo, socijalni rad ili politikologiju radi na radnim mjestima za koje je potrebna visoka stručnom spremom, dok je u slučaju sociologa njihov udio manji (40%). Međutim, to ne znači nužno da oni rade posao u struci. S druge strane, svaki peti ispitanik radi na radnim mjestima sa srednjom stručnom spremom, a svaki četvrti je bez posla. Ti podaci nisu ohrabrujući imajući u vidu da nezaposleni i oni koji rade sa srednjom školom čine skoro polovinu uzorka. Mnogi od njih vjerovatno neće nikada raditi u struci.

Tabela 11: Ukoliko ste zaposleni, da li radite na radnom mjestu sa srednjom ili visokom stručnom spremom?						
	Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
	NiK	SRAD	POL	SOC	%	N
Radim sa visokom stručnom spremom	57,2	56,7	52,3	40,0	54,0	324
Radim sa srednjom stručnom spremom	21,2	19,7	20,0	24,3	20,8	125
Nezaposlen/a	21,6	23,6	27,7	35,7	25,2	151
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	222	178	130	70	600

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u radnom statusu ispitanika koji su završili različite studijske programe nisu statistički značajne na nivou značajnosti 0,05(Kramerov V=0,084; sig. 0,200)

Ukoliko analiziramo u kom vlasničkom sektoru su zaposleni naši ispitanici (tabela 12), možemo zaključiti da je gotovo podjednak udio onih koji rade u državnom/javnom sektoru (državnim preduzećima i administraciji) i onih koji rade u privatnom sektoru. Diplomirani novinari odstupaju od prosjeka uzorka u smislu da se daleko više zapošljavaju u privatnom sektoru u odnosu na ostale ispitanike. To je i razumljivo s obzirom da su mediji u Republici Srpskoj gotovo u potpunosti prešli u privatno vlasništvo. Posebno je zabrinjavajuće što se jako mali dio ispitanika odlučuje za osnivanje sopstvene firme, tj. bavljenje preduzetničkom djelatnošću, kao i to što se malo ispitanika uspjeva zaposliti u nevladinim organizacijama. Možda se baš tu krije mogućnost za smanjenje stope nezaposlenosti od 25%?

Tabela 12: Ukoliko ste zaposleni, u kom vlasničkom sektoru radite?						
Odgovori	Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
	NiK	SRAD	POL	SOC	%	N
Radim u preduzeću u državnom vlasništvu	22,5	46,1	19,2	27,1	29,3	176
Radim u privatnom preduzeću	50,9	22,5	29,2	31,4	35,5	213
Radim u preduzeću u mješovitom vlasništvu	0,5	/	0,8	1,4	0,5	3
Radim u državnoj, entitetskoj ili lokalnoj administraciji	1,4	2,2	18,5	/	5,2	31
Radim u nevladinoj organizaciji	2,3	5,6	2,3	1,4	3,2	19
Samozaposlen (radim u vlastitom preduzeću ili na vlastitom poljoprivrednom imanju)	0,9	/	2,3	2,9	1,2	7
Nezaposlen/a	21,6	23,6	27,7	35,7	25,2	151
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	222	178	130	70	600

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u radnom statusu ispitanika koji su završili različite studijske programe statistički značajne na nivou značajnosti 0,05 (Kramerov V=0,263; sig. 0,000)

Pored toga što je 25,2% diplomaca nezaposleno i što 20,8% njih rade sa srednjom stručnom spremom, veliki problem je i to što se na posao čeka. Samo 18,4% posto diplomaca FPN iz našeg uzorka su počeli raditi odmah nakon diplomiranja (na nekim studijskim programima taj procenat je još niži). Pored toga, studiranje uz rad je opcija koja nije bila prisutna niti u jednom slučaju na tri studijska programa. Samo na jednom studijskom programu ta praksa je zaživela, ali je to povezano sa specifičnošću ove struke i velikom mogućnošću obavljanja pomoćnih i drugih poslova koji u većini slučajeva nisu su intelektualno izazovni, niti su dobro plaćeni. Kad su u pitanju ispitanici koji su određeno vrijeme čekali na posao, najveći dio njih se uspio zaposliti u roku od godinu dana. Međutim, udio onih koji su čekali duže od godinu dana nije zanemarljiv: 12,7% ispitanika su čekali na posao između jedne i dvije godine, a 13,7% između dvije i pet godina.

Tabela 13: Ukoliko ste zaposleni ili ste bili, koliko dugo ste čekali na prvi posao nakon diplomiranja?						
Odgovori	Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno	
	NiK	SRAD	POL	SOC	%	N
Do godinu dana	34,7	51,6	53,1	44,4	44,4	224
1-2 godine	9,4	11,1	15,6	24,1	12,7	64
2-5 godina	9,4	19,0	11,5	18,5	13,7	69
Preko 5 godina	2,0	3,9	3,1	1,9	2,8	14
Već sam radio/la kad sam diplomirao/la	20,3	/	/	/	8,1	41
Odmah sam počeo/la raditi nakon diplomiranja	24,3	14,4	16,7	11,1	18,4	41
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0	
	N	202	153	96	54	505

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u dužini čekanja na prvo zaposlenje ispitanika koji su završili različite studijske programe statistički značajne na nivou značajnosti 0,05(Kramerov V=0,247; sig. 0,000)

TEŠKOĆE PRILIKOM ZAPOŠLJAVANJA

Percepcija diplomiranih studenata o tome koje su najizraženije prepreke prilikom njihovog zapošljavanja nam otkriva pravu prirodu problema. Upitani o navedenim preprekama, ispitanici su bili u mogućnosti dati tri odgovora, tj. identifikovati tri razloga teškog zapošljavanja diplomaca FPN. Jedan razlog su naveli 99,2% ispitanika, dva razloga 41,3% ispitanika, a tri razloga svega 8,8% ispitanika. S obzirom da su prepreke trebali samo nabrojati, bez rangiranja njihove važnosti, u tabeli 14 su dati odgovori ispitanika posmatrani zajedno.

Od pojedinačnih razloga teškog zapošljavanja diplomiranih studenata FPN najčešće se pojavljuju pritužbe na postojeće studijske programe. Od ukupnog broja pritužbi, 27,2% su pritužbe na postojeće studijske programe. U skoro podjednakom omjeru se ispitanici žale da je „studijski program zastario i nije dovoljno usklađen sa potrebama tržišta rada“ (14,3%) i na to da je „studijski program orijentisan na teorijska znanja i ne pruža dovoljno praktičnih znanja i vještina koji se mogu odmah upotrijebiti na poslu“ (12,9%). Pritužbe na studijske programe su, generalno, dva puta zastupljenije kad su u pitanju studijski programi novinarstva i politikologije (35,6% i 35,2%) u odnosu na studijske programe socijalnog rada i sociologije (17,0% i 17,8%).

Druga teškoća prilikom zapošljavanja koju ispitanici navode je da se „U državnim preduzećima i javnim ustanovama se ne raspisuje dovoljno konkursa za zapošljavanje za naš obrazovni profil (obično se traže pravnici, ekonomisti i tsl)“ (20,9% odgovora ispitanika). Tu teškoću u većoj mjeri navode diplomirani socijalni radnici i politikolozi (35,5% i 22,3%), nego novinari i sociolozi (11,5% i 9,3%).

Treća teškoća po učestalosti koju navode diplomci jeste korupcije prilikom zapošljavanja. Međutim, i ovu primjedbu ne iznose svi ispitanici ravnomjerno. Korupciju prilikom zapošljavanja

najviše navode sociolozi i socijalni radnici (24,8% i 21,4%), a nešto manje od njih novinari i politikolozi (17,9% i 16,8%).

Među ispitanicima ima i onih koji smatraju da „Diplomci FPN uopšte nisu izuzetak po pitanju zapošljavanja u odnosu na diplomce s drugih fakulteta“, odnosno da se „svi danas teško zapošljavaju“. Od ukupnog broja odgovora, ovaj odgovor navodi 6,5% ispitanika.

Iz navedenog je očigledno da mjere za povećanje zaposlenosti diplomaca FPN moraju biti usmjerene u više pravaca, da moraju biti dugotrajne i pažljivo osmišljene kako bi mogle dati zadovoljavajuće rezultate.

Teškoće prilikom zapošljavanja	Studijski program na kojem su diplomirali				Ukupno
	NiK	SRAD	POL	SOC	
U državnim preduzećima i javnim ustanovama se ne raspisuje dovoljno konkursa za zapošljavanje za naš obrazovni profil (obično se traže pravnici, ekonomisti i tsl)	11,5	35,5	22,3	9,3	20,8
Privatnim preduzećima su uglavnom potrebni stručnjaci drugih obrazovnih profila	2,7	1,8	5,0	3,9	2,9
Studijski program je zastario i nije dovoljno usklađen sa potrebama tržišta rada	10,6	11,2	29,6	8,5	14,3
Studijski program je orijentisan na teorijska znanja i ne pruža dovoljno praktičnih znanja i vještina koji se mogu odmah upotrijebiti na poslu	25,0	5,8	5,6	9,3	12,9
Zbog korupcije prilikom zapošljavanja (namještenih konkursa, zapošljavanja uz pomoć moćnih ljudi, preko političkih patrija i tsl)	17,9	21,4	16,8	24,8	19,8
Diplomci FPN uopšte nisu izuzetak po pitanju zapošljavanja u odnosu na diplomce s drugih fakulteta – svi se danas teško zapošljavaju	5,4	7,6	1,1	14,0	6,5
Nešto drugo ¹	27,2	16,7	19,6	30,2	22,9
Ukupno	%	100,0	100,0	100,0	100,0
	N	312	276	179	129

¹ **Novinarstvo i komunikologija:** „Niske plate kao jedan od glavnih razloga“, „U oblasti novinarstva dosta ljudi je zaposleno koji su školovani za druge profesije, degradacija profesije“, „Kadar je prezasićen“, „I oni koji su radili u struci odustali su od posla zbog loših uslova“, Ne postoji koordinacija biroa i univerziteta“, „Neozbiljan odnos prema društvenim naukama“.

Socijalni rad: „Smjer je degradiran“, „Na radna mjesta se primaju druge profesije a ne socijalni radnici“.

Politikologija: „Tranzicijski period“, „Loša situacija u zemlji“, „Radno mjesto nije kategorizovano“, „Mladi previše očekuju“, Hiperprodukcija kadra“, „Društvo nema sluha za društvene nauke, primat se daje prirodnim naukama“, „Mješaju politikologe sa političarima“, „Nedovoljna promocija zanimanja“, „Fakultet previše mlad da bi doživjeli trend zapošljavanja“, „Fakultet je napravljen da bi profesorima obezbjedio radna mjesta i popunjavanje norme“, Nezainteresovanost osoblja fakulteta za studente“, „Diplomirani studenti predstavljaju smetnju sa svojim znanjem za političke strukture“, „ECTS bodovi nedefinisani“, „Nedostatak vannastavnih aktivnosti kod studenata“, „Pitanje vladavine prava“, „Studenti traže posao samo u svojoj struci“.

Sociologija: „Institucije nisu dovoljno informisane o mogućnosti sociologa“, Manjak radnih mjesta“, „Pasivnost studenata koji završe fakultet“.

Hi kvadrat test je pokazao da su razlike u percepcijama teškoća prilikom zapošljavanja statistički značajne kod diplomaca sa različitih studijskih programa na nivou značajnost 0,05 (Kramerov $V=0,260$; sig. 0,000)